

แนวทางการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตาม มาตรา 217
และการวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

วศิน ธโนภาสรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2562

**Guidelines for general arson offenses under Section 217
and special arson cases under Section 218 of Thai Criminal Code**

Wasin Thanopasrat

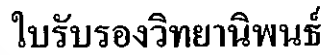
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Bhanomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2019

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

วันที่ ๒๕ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และการวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
ชื่อผู้เขียน	วสิน ธโนภาสรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อัคริยา ชูตินันท์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องแนวทางการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตาม มาตรา 217 และการวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยศึกษาถึงการตีความ คุณธรรมทางกฎหมาย เปรียบเทียบกับระบบกฎหมายของซีวิลลอว์ และคอมมอนลอว์ เพื่อให้ทราบผลและลักษณะของการกระทำความผิด ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 แนวคำสอนตำรานิติศาสตร์ก่อนและหลังประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการก่อกวนอันตรายต่อประชาชน ส่วนแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการวางเพลิงเผาทรัพย์ ในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 เจตนารมณ์ คือ การป้องกันก่อกวนอันตรายต่อประชาชน ด้วยสภาพและธรรมชาติของไฟ การกระทำของผู้วางเพลิง เป็นการกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนหรือไม่ ส่วนความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แนวคำสอนตำรานิติศาสตร์ก่อนและหลังประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา เห็นว่าคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้ คือ กรรมสิทธิ์ ถ้าทรัพย์ที่ถูกวางเพลิงเผาเป็นทรัพย์ของผู้วางเพลิงเองก็ไม่อาจเป็นความผิดฐานดังกล่าว ความเห็นทางศาลเห็นว่าทรัพย์ดังกล่าวต้องเป็นทรัพย์ของบุคคลอื่นไม่ใช่เป็นทรัพย์ของผู้กระทำความผิดเอง หรือเป็นทรัพย์ที่ถูกกระทำความผิดมีส่วนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ส่วนแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นข้อเท็จจริงที่ทำให้รับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 62 วรรคท้าย ผู้กระทำความผิดต้องรู้ว่าเป็นทรัพย์ที่ระบุไว้ตามมาตรานี้ก็ต้องเป็นทรัพย์ของผู้อื่น

ดังนั้น ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นการคุ้มครองส่วนบุคคล และส่วนรวม ตลอดจนเป็นการกระทำที่เป็นก่อกวนอันตรายต่อผู้อื่น และเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน กระทบต่อความสงบสุขของสังคมที่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย ความผิดฐาน

วางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็นผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ส่วนความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษ มาตรา 218 ที่มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะชน กับความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อปัจเจกชน และต่อสาธารณะชน ความเป็นอันตรายต่อผู้เสียหายจำนวนมากซึ่งไม่เจาะจงตัว เพราะว่าประชาชนจำนวนมากอาจได้รับความเสียหายอันไม่อาจคำนวณได้จากการถูกลอบวางเพลิงดังกล่าว แต่ยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันกับสถานการณ์ อีกทั้งให้สอดคล้องกับแนวคิดกับเหตุต้องรับโทษหนักขึ้นของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 สอดคล้องกับแนวคิดของเหตุเพิ่มโทษ หรือรับโทษหนักขึ้นกรณีการกระทำโดยเจตนา หรือการรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำ หรือบุคคลผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ก็ย่อมต้องระวางโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของทรัพย์ที่มีความสำคัญที่กฎหมายมุ่งเน้นให้ความคุ้มครองไว้เป็นกรณีพิเศษ เช่น ควรเพิ่มความคุ้มครองรถโดยสารสาธารณะประจำทาง และรถโดยสารสาธารณะไม่ประจำทางในขณะที่ให้บริการ รถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟฟ้า ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา ร้านอาหาร เรือเฟอร์รี่ สถานที่ทำงาน หรือสถานที่ใดอันเป็นศูนย์รวมของบุคคลอันเป็นสาธารณะ การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมูลเหตุจูงใจ เช่น เรื่องทางเชื้อชาติ ศาสนา แนวความคิด เป็นต้น การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลของการกระทำความผิด การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคล เพื่อเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนและสนองตอบคุณธรรมทางกฎหมายต่อไป

Thesis Title	Guidelines for general arson offenses under Section 217 and special arson cases under Section 218 of the Criminal Code
Author	Wasin Thanopasrat
Thesis Advisor	Associate professor Achariya Chutinun
Department	Law
Academic Year	2018

ABSTRACT

The objective of this thesis is to study the guidelines for solving the arson offense in general according to Section 217 and the arson of burning special cases under Section 218 of the Criminal Code. The author wants to study the interpretation, legal merit, compare with the law system of Civil Law and Common Law in order to know the results and the nature of the offense and the proposed guidelines for correction.

The general arson offense according to Section 217, the doctrine of legal texts before and after the promulgation of the Criminal Code must be an act that is dangerous to the public. The intention of the arson offense to burn general property in accordance with Article 217 is to prevent danger to people with the condition and nature of the fire, the actions of the arsonist to affect public safety or not. As for the special arson offense under Section 218, the doctrine of legal texts before and after the promulgation of the Criminal Code saw that the legal virtue of this offense is proprietary. If the property that was burned was the property of the arsonist, it could not be the fault. The opinion of the court found that such property must be a property of another person, not a property of the perpetrator himself or a property that is self-possessed. The Supreme Court's ruling relating to the arson of a special case under Section 218 is a fact that makes the punishment heavier under Section 62, the last paragraph.

Therefore, the offense of arson burns general property according to Article 217, the legal virtue that is personal and collective protection, as well as acts that are harmful to others and is a criminal offense, affecting the peace of the society that is stakeholders. The offense of arson burned general property under Section 217 should be amended, whoever is arson burned property. In the special case of arson, Section 218, which has measures to protect public safety against crimes that are harmful to individuals and the public. The danger to many victims, which is not

specific, because many people may suffer damage that cannot be calculated from such arson, but the law has not been updated to keep up with the situation. In addition, in accordance with the concept of the cause of heavier punishment, such as increased punishment or heavy punishment in the case of intentional action or heavy punishment due to the nature of the action or the person who committed the arson-burning offense must be punished with a heavy penalty due to the nature of the property that is important to the law to provide special protection, such as increasing the protection of public buses and buses that providing services, metro, BTS, department stores, educational institutions, pubs, restaurants, ferries, office or any place which is the center of request person. The punishment is harder because of motives such as race, religion, concepts etc. The punishment was heavier because the consequences of the offense and the punishment were harder due to the status of the person in order to protect the safety of the people and to respond to legal morals.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ตั้งแต่การศึกษาข้อมูลจนสำเร็จลงด้วยความกรุณาที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการรับเป็นที่ปรึกษา คอยช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์ ท่านอาจารย์ที่ปรึกษา จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนาวณิช ที่ให้ความกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการวิเคราะห์เนื้อหาของเรื่องที่ทำวิทยานิพนธ์นี้ พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรภิรมย์ โกมลารชุน ที่สละเวลาอันมีค่าของท่านมาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และแนวทางแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น และผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชากฎหมายแก่ผู้เขียนทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาและญาติพี่น้องทุกคนที่ช่วยเหลือสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์ด้วยดีตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมและสังคมไทยไม่มากนักน้อย ผู้เขียนขอมอบคุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นกตัญญูทดแทนบิดามารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนรวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขออภัยและขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

วสิน ธโนภาสรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ซ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2. ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีหลักการที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์	6
2.1 บททั่วไป ความหมาย ประเภทและประโยชน์ของคุณธรรมทางกฎหมาย	6
2.2 การตีความกฎหมายอาญา.....	11
2.3 หลักการกำหนดความรับผิดและโทษในทางอาญา.....	21
2.4 ความผิดที่ก่อให้เกิดอันตราย	26
3. หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ต่างประเทศ	32
3.1 ประเทศเยอรมนี.....	32
3.2 ประเทศฝรั่งเศส	38
3.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา	43
3.4 ประเทศอังกฤษ.....	52
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบ หลักกฎหมายในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ.....	55
4.1 วิเคราะห์แนวคำสอนทางวิชาการนิติศาสตร์ของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์.....	55
4.2 วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์.....	63
4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักกฎหมายความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของไทยและต่างประเทศ	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4. เหตุผลความจำเป็นในการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์	79
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	88
5.1 บทสรุป.....	88
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	93
บรรณานุกรม	97
ประวัติผู้เขียน	102

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประมวลกฎหมายอาญาได้มีมาตรการกำหนดพฤติกรรมใดที่เป็นความผิดทางอาญา หรืออาชญากรรม ดังนั้น พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตราย หรือเป็นภัยคุกคามทำให้เกิดความรู้สึก ไม่ปลอดภัยไม่มั่นคง หรือพฤติกรรมเป็นเหตุให้กระทำความผิด ทำลายความมั่นคงของสังคม รัฐบาล เศรษฐกิจ และสร้างความรู้สึกไม่ปลอดภัยเหล่านี้ ถือเป็นความผิดอาญา ดังนั้นจึงอาจถือได้ว่า ภารกิจหน้าที่ของกฎหมายอาญามีหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ทรัพย์สินของบุคคล หรือความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ถือเป็นอันตรายทั้งสิ้น รวมถึงการวางเพลิงเผาทรัพย์สินของตนเองก็ถือเป็นอาชญากรรมด้วย

ในบทบัญญัติความผิดอาญาฐานต่าง ๆ จะมีสิ่งที่กฎหมายมีเจตจำนงจะคุ้มครองที่แฝง อยู่ด้วยเสมอ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่มีรูปร่างหรือวัตถุหรือบุคคล แต่เป็นสภาพที่พึงปรารถนาที่กฎหมาย ต้องการประกันจากการล่วงละเมิด ซึ่งเป็นเรื่องในทางความคิด สิ่งดังกล่าวนี้ ในทางคำราเยอรมัน เรียกว่า “Rechtsgut” หรือ “คุณธรรมทางกฎหมาย” (legal interest) ซึ่งคุณธรรมทางกฎหมายที่ได้รับการยกระดับขึ้นไม่ว่าจะในประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอาญาอื่น ล้วนแต่เป็นคุณธรรม ทางกฎหมายที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมทั้งสิ้น คุณธรรม ทางกฎหมายแบ่งได้ 2 ประเภท คือ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล (Individual rechtsgut) และคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (Universal rechtsgut) จะเห็นได้ว่า “คุณธรรมทาง กฎหมาย” เป็นสิ่งนามธรรมที่เป็นประโยชน์ (interest) หรือเป็นสิ่งที่เป็คุณค่า (value) โดยมี แนวคิดในการจะให้อยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมปกติสุข มนุษย์ทุกคนต้องการให้คนอื่นเคารพ และไม่ละเมิดประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน ฉะนั้น คุณธรรมทางกฎหมาย จึงหมายถึง ประโยชน์หรือคุณค่าที่จะอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครองแม้ว่าพฤติกรรมของคนจะแตกต่างกัน

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาในบทบัญญัติความผิดอาญาดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217¹ เมื่อพิจารณาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ กำหนดว่า ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุก จะเห็นได้ว่า “วางเพลิงเผาทรัพย์” หมายความว่า ทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยเจตนาที่จะเผาทรัพย์ เช่น เอาไฟไปจ่อให้ไฟติดกับทรัพย์ในลักษณะที่ไฟจะลุกลามไหม้ทรัพย์นั้นได้ ฯลฯ โดยเหตุนี้ถ้าเอาแก่นรูปหรือบุหรืที่จุดแล้วไปจี้กระดาษหรือหนังสือ ไม่ถือว่าเป็นการวางเพลิงเผาทรัพย์ เพราะไม่มีลักษณะที่ไฟจะลุกลามไหม้ทรัพย์นั้นขึ้นได้ การทำให้เกิดเพลิงไหม้นั้นจะกระทำด้วยวิธีใดก็ได้ เช่น จุดไม้ขีด ทำให้ไฟฟ้าลัดวงจร เป็นต้น เมื่อกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แล้ว แม้ไฟดับลงเองก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว ส่วน “ทรัพย์ของผู้อื่น” หมายความว่า การทำให้ทรัพย์ลุกลามอันจะเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 นี้ต้องเป็นทรัพย์ของผู้อื่น ถ้าวางเพลิงเผาทรัพย์ของตนเองหรือแม้ทรัพย์นั้นผู้กระทำเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้กระทำก็ไม่มี ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 แต่อาจมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา 358 ได้ “โดยเจตนา” หมายถึง ผู้กระทำต้องมีเจตนาตามมาตรา 59 วรรคสอง และต้องรู้ด้วยว่าทรัพย์ที่ตนเผาเป็นของผู้อื่น ถ้าหากไม่รู้ก็ถือว่าไม่มีเจตนา เช่น วางเพลิงเผาทรัพย์โดยเข้าใจว่าทรัพย์นั้นเป็นของตนเอง หรือมีเจตนากระทำความผิดอย่างอื่นก็ไม่ใช่ความผิดตามมาตรา 217 เช่นกัน

จะเห็นได้ว่า ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์นั้น ทรัพย์ต้องเป็นของผู้อื่นเท่านั้น ถ้าเผาทรัพย์ของตนเอง แม้ผู้อื่นจะเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ก็ไม่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ (Brandstiftung หรือ arson) เป็นการกระทำผิดที่มีสภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์ หรือเป็นการก่ออันตรายต่อประชาชน กล่าวคือ ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยต่อ ชีวิต ร่างกาย เมื่อพิจารณาในส่วนความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 จะพบว่า คุณธรรมทางกฎหมายของมาตราดังกล่าวคือ ภัยอันตรายต่อความปลอดภัยของประชาชน ในการค้นหาความหมายของตัวบทกฎหมายนั้น มีความจำเป็นต้องค้นหาคุณธรรมทางกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการตีความกฎหมายอาญา ความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของบทบัญญัตินั้น ๆ เพื่อช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายอาญาเป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และสามารถรักษาความเป็นธรรมให้ดำรงอยู่ในสังคมได้ ดังนั้น การตีความกฎหมายโดยขาดการพิจารณาว่าคุณธรรมทางกฎหมาย ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่อการนำไปบังคับใช้ได้

¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 “ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท”

กรณีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ที่ไม่มีการตีความครอบคลุมการวางเพลิงเผาทรัพย์ที่มีผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยดังเช่น ในคำพิพากษาฎีกาที่ 5710/2541² จะเห็นได้ว่า ไม่มีข้อความว่า “หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย” จะตีความคำว่า “ทรัพย์ของผู้อื่น” ให้รวมถึงทรัพย์ที่ผู้อื่นหรือตัวผู้เผาทรัพย์มีส่วนเป็นเจ้าของรวมมิได้ ขัดต่อหลักความรับผิดชอบบุคคลในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 และจะฝ่าฝืนหลัก “ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” (nullapoena sine lege)

ประเด็นที่สอง เมื่อพิจารณาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ที่บัญญัติการเพิ่มโทษ ในกรณีที่มีการวางเพลิงเผาทรัพย์ที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นกรณีพิเศษ เช่น ทรัพย์ในที่สาธารณะสถาน หรือสถานที่ส่วนบุคคล จะเห็นได้ว่า คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรา 218 คือคุ้มครองภัยอันตรายต่อประชาชน แต่ในปัจจุบันเนื่องจากสถานการณ์สภาพสังคม เศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้า แต่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 ก็ยังไม่มี การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218(6) เรือกลไฟ หรือรถยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แต่ควรจะคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนในสถานที่ที่ประชาชนอยู่ร่วมกัน เช่น รถไฟฟ้า ได้ดิน รถไฟฟ้า ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา ร้านอาหาร เรือเฟอร์รี่ สถานที่ทำงาน รถโดยสารสาธารณะ³ อันจะเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยต่อประชาชน จึงเห็นควรมีการแก้ไขปรับปรุง

² คำพิพากษาฎีกาที่ 5710/2541 จำเลยซึ่งเป็นผู้จุดไฟจนเกิดไฟไหม้บ้าน เป็นเจ้าของบ้านเกิดเหตุรวมอยู่ด้วย และเนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 218 แห่ง ประมวลกฎหมายอาญาเป็นเหตุกรรจ์ของมาตรา 217 โดยมาตรา 218 บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต่อทรัพย์ที่ระบุไว้ในมาตรา 218 (1) ถึง (6) ต้องได้รับโทษหนักขึ้น ดังนั้น การกระทำอันมิได้เป็นความผิดตามมาตรา 217 แม้กระทำต่อทรัพย์ที่ระบุในมาตรา 218 ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดเช่นกัน เมื่อมาตรา 217 บัญญัติไว้แต่เพียงว่า การวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นเป็นความผิดโดยไม่มีข้อความว่า “หรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย” ก็เป็นความผิดแล้ว จึงต้องตีความคำว่า “ทรัพย์ของผู้อื่น” โดยเคร่งครัด เพราะเป็นการตีความบทกฎหมายที่มีโทษทางอาญา มีอาบัติความชยความออกไปให้รวมถึงทรัพย์ที่ผู้อื่นมีส่วนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เพื่อให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยหรือผู้ต้องหาได้ ฉะนั้นเมื่อจำเลยเป็นเจ้าของบ้านเกิดเหตุรวมอยู่ด้วย การกระทำของจำเลย จึงไม่มีความผิดตามมาตรา 217 และย่อมไม่มีความผิดตามมาตรา 218 (1) เช่นเดียวกัน

³ การจี้-เผาเรดโดยสารสายเบตง-กรุงเทพฯ ในจ.ยะลา แต่ไม่แตะต้องประชาชน เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2560 คือ กลยุทธ์ล่าสุดของผู้ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐกับนักวิชาการตีความถึงเหตุผลของการก่อการที่ต่างกัน เหตุวางเพลิงเผาเรดโดยสารของบริษัทสยามเดินรถ (เบตง-กรุงเทพฯ) ใน อ.บันนังสตา จ.ยะลา โดยไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต คือ มุ่งเป้าต่อทรัพย์สินแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ทำร้ายคนขับรถหรือผู้โดยสาร “จากปากคำของผู้โดยสาร เมื่อกลุ่มคนร้ายหยุดรถด้วยอาวุธปืนกับบอกให้คนขับและผู้โดยสารลงจากรถ โดยช่วยขนกระเป๋าและทรัพย์สินของผู้โดยสารลงจากรถ และยังช่วยพาผู้โดยสารสูงวัย

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมของกฎหมายความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตาม มาตรา 217 และ การวางเพลิงเผาทรัพย์เป็นกรณีพิเศษตามมาตรา 218 อันเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยต่อประชาชนกับภารกิจหน้าที่ของประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ความกระจ่างชัดเจนเข้าใจถึงคุณธรรมทางกฎหมายและสอดคล้องกับสิ่งที่กฎหมายมุ่งประสงค์จะคุ้มครอง และจะทำให้ปรับใช้กฎหมายได้ถูกต้องตามควรแก่กรณี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาการใช้การตีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
2. ศึกษาถึงคุณธรรมทางกฎหมายความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
3. ศึกษาเปรียบเทียบความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา กับระบบกฎหมายของซีวิลลอว์ และระบบกฎหมายคอมมอนลอว์
4. ศึกษาผลและลักษณะของการกระทำความผิดและข้อเสนอแนะในการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไป คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานดังกล่าว มุ่งคุ้มครองภัยอันตรายต่อประชาชน หากแต่เมื่อพิจารณา หากพิจารณาการวางเพลิงเผาทรัพย์ของตัวเอง การบังคับใช้กฎหมายการตีความโดยคำนึงถึงทฤษฎีเจตนารมณ์ของกฎหมายและคุณธรรมทางกฎหมายข้างต้นแล้ว ควรแก้ไขบทบัญญัติ “ทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย” เพื่อเป็นการตีความใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตามมาตรา 217

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 การวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษ การคุ้มครองความปลอดภัยต่อประชาชน สมควรมีแก้ไขปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยให้เป็นปัจจุบัน โดยเพิ่มการคุ้มครองความปลอดภัยต่อประชาชนในสถานที่ที่มีการชุมนุม รวมตัวทำกิจกรรมหรือการ

และเด็กข้ามถนน ก่อนที่จะรดน้ำมันและจุดไฟเผาเรด” แม้จะไม่มีใครเสียชีวิต แต่เหตุการณ์ครั้งนี้ก็กระทบกับความเชื่อมั่นต่อสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ, สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-42397646>.

พักผ่อน เช่น รถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟฟ้า ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา ร้านอาหาร เรือเฟอร์รี่ สถานที่ทำงาน รถโดยสารสาธารณะ เป็นต้น เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานดังกล่าว ที่มุ่งคุ้มครองความปลอดภัยต่อประชาชน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาแนวทางการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตาม มาตรา 217 และการวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยศึกษาหลักเกณฑ์การตีความกฎหมายอาญา คุณธรรมทางกฎหมายและผลของการกระทำความผิด ศึกษาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของประเทศไทยและเปรียบเทียบกับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาแนวทางการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตาม มาตรา 217 และการวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยดำเนินการศึกษาจากตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ วารสาร รายงานการประชุม ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต คำพิพากษาของไทย โดยนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง การใช้การตีความความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตาม มาตรา 217 และความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
2. ทำให้ทราบถึง คุณธรรมทางกฎหมายความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตาม มาตรา 217 และความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
3. ทำให้ทราบถึง การศึกษาเปรียบเทียบความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตาม มาตรา 217 และ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญากับระบบกฎหมายของซีวิลลอว์ และระบบกฎหมายคอมมอนลอว์
4. ทำให้ทราบถึง แนวทางข้อเสนอแนะในการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตาม มาตรา 217 และความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

บทที่ 2

ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีหลักการที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

ในการศึกษาวิชานี้เรื่อง แนวทางการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไป ตามมาตรา 217 และการวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญา จำเป็นจะต้องมีการศึกษาทบทวน ความหมาย แนวคิด ทฤษฎี หลักการและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ผู้เขียนได้นำเสนอด้วยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 บททั่วไป ความหมาย ประเภทและประโยชน์ของคุณธรรมทางกฎหมาย

ในการศึกษาคุณธรรมทางกฎหมาย จำเป็นจะต้องมีการศึกษาถึงความเป็นมา ความหมาย ประเภทและประโยชน์ของคุณธรรมทางกฎหมาย เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของคุณธรรมทางกฎหมายดังจะได้นำเสนอต่อไปนี้

2.1.1 บททั่วไป

กฎหมายอาญา เป็นการกำหนดให้การกระทำหรือการไม่กระทำมีความผิดอาญา ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมทั้งสิ้น โดยหลักพื้นฐานของบทบัญญัติความผิดฐานต่าง ๆ ในประมวลกฎหมายอาญาประกอบไปด้วย ผู้กระทำ การกระทำ กรรมของการกระทำ ผลของการกระทำ ตลอดจนคุณธรรมทางกฎหมายซึ่งเป็นพื้นฐานในทางความคิดเสมอไม่ว่าผู้บัญญัติจะได้คำนึงถึงคุณธรรมทางกฎหมายก่อนการบัญญัติหรือไม่ก็ตาม ชีวิต ร่างกาย ความปลอดภัยของร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิ่งเหล่านี้ล้วนมีคุณธรรมทางกฎหมายแทรกซึมอยู่¹ นอกเหนือจากนี้ ในการพิจารณาบทบัญญัติความผิดทางอาญาฐานต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญาที่กฎหมายมีเจตจำนงจะให้ความคุ้มครองเป็นพื้นฐาน หากวิเคราะห์ในเชิงลึกจะมีความหมายของความคิดที่แฝงอยู่เบื้องหลังฐานความผิดทางอาญาเหล่านั้นเสมอ แม้จะไม่ใช่สิ่งที่มีรูปร่างที่จะสามารถรับรู้ได้ด้วยสัมผัส แต่เป็นเรื่องในทางความคิดที่เป็นนามธรรม หรือสภาพอันพึง

¹ กิตติศักดิ์ ปรกติ. ความเป็นมาและหลักการใช้นิติวิธีในระบบชีวิตล่อและคอมมอนลอว์.

(กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน, 2546).

ปรารถนาที่กฎหมายต้องการรับประกันจากการถูกล่วงละเมิด ซึ่งในวิชาการทางกฎหมายเรียกว่า “คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rrchtsgut)

อีกแนวทางหนึ่งในการพิจารณาที่มาของคุณธรรมทางกฎหมาย โดยวิเคราะห์มาจาก ปทัสถาน (Norm) มีความหมายว่า กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อควบคุมความประพฤติของ สมาชิกในสังคมให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนศีลธรรมอันดีของสังคม² นอกจากนี้ ยังเป็นแบบแผนพฤติกรรมอันเป็นที่ คาดหวังของสังคมได้ เช่น วิถีประชาหรือวิถีชาวบ้าน จารีตหรือกฎศีลธรรมและกฎหมาย หรือที่ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธรรมเนียมปฏิบัติ” ส่วนความหมายของธรรมเนียมปฏิบัติ หมายถึง กฎ (rule) หรือมาตรฐานอำนาจ (an authoritative standard) ซึ่งหมายถึงข้อความหรือสิ่งที่ควรจะเป็น อันเป็น การแสดงถึงสิ่งที่ควรและสิ่งที่ไม่ควร³

เมื่อพิจารณาความทรงอยู่ในตัวของปทัสถาน (Norm) นั้นมีสมบัติ (gut) แฝงอยู่ใน เบื้องหลัง จะเห็นได้ว่า กฎหมายอาญานั้นได้ยกระดับสมบัติขึ้นมาเป็นคุณธรรมทางกฎหมาย เช่น ปทัสถานที่ว่า การฆ่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรเพราะว่า ชีวิตเป็นสิ่งที่มีค่า ดังนั้น การบัญญัติกฎหมาย อาญาตามมาตรา 288 ก็เพื่อที่จะคุ้มครองชีวิตมนุษย์และการบัญญัติความผิดฐานนี้จึงทำให้ชีวิต มนุษย์กลายเป็นคุณธรรมทางกฎหมายไป⁴ ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า การประพฤติดิบรรทัดฐาน ทุกกรณี จะต้องถูกกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาเสมอไป เนื่องจากการประพฤติดิมาตรฐาน บางอย่าง อาจยังไม่มีลักษณะที่กระทบกระเทือนอย่างร้ายแรงต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เท่าใดนัก ดังนั้น คุณธรรมทางกฎหมายนั้นจึงไม่จำเป็นต้องคุ้มครองโดยกฎหมายอาญา อาจกล่าว โดยสรุปได้ว่า สมบัติ เรียกอีกชื่อหนึ่งได้ว่าคุณธรรมที่อยู่ในความเป็นตัวตนของมนุษย์ทุกคนควรที่ จะทราบว่าสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร แต่มิได้หมายความว่าสมบัติหรือคุณธรรมทุกอย่างจะถูกยกระดับ ความเป็นคุณธรรมทางกฎหมายทุกกรณี

2.1.2 ความหมาย

คุณธรรมทางกฎหมาย หมายความว่า ประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่ กฎหมายคุ้มครอง หรือประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า คุณธรรมทางกฎหมายกับ

² เอกสารประกอบการสอนรายวิชาน้ำที่พลเมือง, “การจัดระเบียบทางสังคม (social organization)” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:V9KY4OdX4zQI:www.mwit.ac.th/~keng/lesson05/9.doc+&cd=7&hl=th&ct=clnk&gl=th>

³ วิษั จีระแพทย์, “การออกกฎหมายในกรอบจริยธรรมและศีลธรรม” ข่าวเนติบัณฑิตยสภา, 19(210), (2550), น. 5.

⁴ คณิต ณ นคร, ผู้เสียหายในคดีอาญา, (กรุงเทพฯ : สำนักงานอัยการสูงสุด, 2540), น. 278-279.

กรรมของการกระทำแตกต่างกัน โดยที่คุณธรรมตามกฎหมายเป็นคุณค่าในทางอุดมคติที่อยู่เบื้องหลังของความผิดต่าง ๆ แต่กรรมของการกระทำเป็นวัตถุที่ถูกกระทบจากการกระทำที่ละเมิดคุณธรรมตามกฎหมาย “ประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง” หรือ “ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง”⁵ หรือ “สิ่งที่กฎหมายมุ่งประสงค์จะคุ้มครอง” โดยการบัญญัติให้การกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนเป็นความผิดอาญา⁶

เมื่อพิจารณาในความผิดอาญาแต่ละฐานความผิด จะประกอบไปด้วยคุณธรรมทางกฎหมาย กรรมของการกระทำ ผู้กระทำ และการกระทำเข้าด้วยกัน ไม่ว่าผู้บัญญัติจะมีได้กำหนดคุณธรรมทางกฎหมายก่อนการบัญญัติความผิดทางอาญาก็ตาม กล่าวโดยเฉพาะคือ องค์ประกอบของความผิดอาญามาจากปทัสถาน และปทัสถานมาจากคุณธรรมทางกฎหมาย⁷ คุณธรรมทางกฎหมายไม่ใช่สิ่งเดียวกันกับกรรมของการกระทำ ในขณะที่คุณธรรมทางกฎหมายเป็นคุณค่าทางอุดมคติที่อยู่เบื้องหลังบทบัญญัติความผิดฐานต่าง ๆ แต่กรรมของการกระทำนั้น เป็นสิ่งที่ถูกกระทบกระเทือนจากการละเมิดต่อคุณธรรมทางกฎหมาย ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น เป็นศูนย์รวมของชีวิตจิตใจ (ร่างกาย) และชีวิตมนุษย์ เป็นค่าในทางเศรษฐกิจ (ทรัพย์สิน) เป็นทรัพย์สิน (สัตว์ที่ถูกล่า) เป็นสภาพที่แท้จริงที่คงอยู่ (การใช้ได้ของวัตถุ) เป็นต้น คุณธรรมทางกฎหมายกับกรรมของการกระทำจึงต่างกัน ทำนองเกี่ยวกับความคิดกับสภาพที่ปรากฏ⁸

2.1.3 ประเภทของคุณธรรมทางกฎหมาย

ประเภทคุณธรรมทางกฎหมายแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

ประเภทที่หนึ่ง คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล (individual Rechtsgut) ก็มุ่งที่จะคุ้มครองในเรื่องที่เกี่ยวกับบุคคล ซึ่งแฝงอยู่ในบทบัญญัติความผิดฐานต่าง ๆ เช่น คุณธรรมทางกฎหมายที่คุ้มครองในเรื่องของชีวิต เสรีภาพ กรรมสิทธิ์ เป็นต้น และส่งผลให้บุคคลที่กฎหมายให้การคุ้มครองดังกล่าวนั้น กลายมาเป็นผู้เสียหายที่มีอำนาจเข้ามาดำเนินคดีอาญา โดยฐานความผิดอาญาส่วนใหญ่ที่มีคุณธรรมทางกฎหมายที่คุ้มครองส่วนบุคคลนั้น มักจะเป็นความผิดที่สามารถยอมความกันได้⁹ อาทิเช่น ความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนใจผู้อื่นตามมาตรา 309 วรรคแรก เป็น

⁵ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2560), น. 131-136.

⁶ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, ปัญหาชั้นปัญหาชั้นสูงในกฎหมายอาญา (เอกสารประกอบการสอน), (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).

⁷ คณิต ณ นคร, อรรถกถาเชิงอรรถที่ 5, น. 8.

⁸ เพ็ญอรรถ, น. 8.

⁹ เกียรติจิตร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จักรการพิมพ์, 2546), น. 13-14.

คุณธรรมทางกฎหมายคุ้มครองในเรื่องของเสรีภาพ หรือความผิฐานหมิ่นประมาทคุ้มครองในเรื่องของเกียรติ ก็จัดได้ว่าเป็นความผิอันยอมความได้ แต่ในเรื่องของชีวิตแม้จะเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลก็ตาม แต่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่กฎหมายไม่ยินยอมให้ผู้เป็นเจ้าของสามารถสละได้ จึงทำให้ความผิต่อชีวิตไม่เป็นความผิที่ยอมความได้ โดยในส่วนของลักษณะสำคัญของความผิอันยอมความได้นั้น จะต้องมีการร้องทุกข์ของผู้เสียหาย จึงจะสามารถเริ่มดำเนินคดีได้ ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าเฉพาะความผิที่กระทบต่อบุคคลโดยตรงซึ่งแฝงด้วยคุณธรรมทางกฎหมายที่มีความประสงค์คุ้มครองส่วนบุคคลเท่านั้น รัฐจึงยอมให้มีการยอมความกันได้¹⁰

ประเภทที่สอง คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (Universal Rechtsgut) โดยแฝงอยู่ในบทบัญญัติความผิฐานต่าง ๆ เช่น ความปลอดภัยของการจราจร สภาพความแท้จริงและความเชื่อถือได้ของเงินตรา เป็นต้น¹¹ และความเป็นหลักในการพิจารณาว่า ความผิใดน่าจะเป็นความผิต่อบุคคลโดยส่วนรวมหรือความผิอาญาแผ่นดิน โดยเมื่อกฎหมายนั้นมีความประสงค์ที่จะคุ้มครองการทำความผิต่าง ๆ ที่จะกระทบต่อบุคคลโดยส่วนรวมในสังคม จึงทำให้ความผิดังกล่าวมีฐานะเป็นความผิอาญาแผ่นดินและยอมความกันไม่ได้ โดยที่การทำความผินี้รัฐไม่มีนโยบายให้ผู้เสียหายเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้เสียหายจึงไม่มีสิทธิในการเป็นเงื่อนไขให้อำนาจในการดำเนินคดี เช่น ความผิเกี่ยวกับชีวิต ความผิต่อข้อบัญญัติทางศีลธรรม ความผิต่อความมั่นคงและความน่าเชื่อถือ ความผิต่อความสงบสุขและความปลอดภัยของประชาชน ความผิเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เป็นต้น¹²

จะเห็นได้ว่า จากการแบ่งประเภทของคุณธรรมทางกฎหมาย เป็นผลให้แยกแยะบุคคลที่กฎหมายต้องการให้ความคุ้มครองได้อย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งถ้าพิจารณาจากคำพิพากษาของศาลก็จะเห็นได้ว่า คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวกับผู้เสียหายมีอยู่เป็นจำนวนมากเนื่องจากการวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายอย่างไม่มีแนวทางในการนำมาบังคับใช้¹³

¹⁰ สุรพงษ์ เอี่ยมแทน, “ความผิอันยอมความได้กับความผิอาญาแผ่นดิน: ศึกษาตามกฎหมายอาญาสารบัญญัติ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2544), น. 22.

¹¹ คณิต ฌ นคร, วิอาญาวิทยา, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552), น. 47.

¹² กมลชัย รัตนสกววงศ์, “การคุ้มครองเกียรติ ศึกษาคุณธรรมทางกฎหมายในความผิฐานหมิ่นประมาท,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), น. 51.

¹³ คณิต ฌ นคร, คุณธรรมทางกฎหมายกับการใช้กฎหมายอาญา, ในรวมบทความด้านวิชาการของศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร, รวบรวมโดย ทรัพย์สุนทรกุล, (กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร, ม.ป.ท.), น. 7.

2.1.4 ประโยชน์ของคุณธรรมทางกฎหมาย

จากหลักการยินยอมของผู้เสียหาย การวินิจฉัยปัญหาผู้เสียหายในคดีอาญา และเครื่องมือในการช่วยตีความกฎหมายอาญา ถือได้ว่าเป็นประโยชน์ของคุณธรรมทางกฎหมายที่เข้าไปมีส่วนในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ คุณธรรมทางกฎหมายในการบัญญัติความผิดอาญาไม่ว่าผู้บัญญัติจะได้คำนึงถึงคุณธรรมทางกฎหมายหรือไม่ แต่ในการบัญญัตินั้นได้แสดงให้เห็นถึงการยอมรับคุณธรรมทางกฎหมายอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าไปโดยอัตโนมัติ เหตุผลอีกประการหนึ่งของการศึกษาประโยชน์ของคุณธรรมทางกฎหมาย มีหลายประการเป็นต้นว่า คุณธรรมทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการตีความกฎหมายได้เนื่องจากคุณธรรมทางกฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของความผิดอาญาฐานต่าง ๆ ปัญหาจากการที่ไม่ได้ศึกษาเรื่องคุณธรรมทางกฎหมายนั้น จะก่อให้เกิดความผิดพลาดในการตีความกฎหมาย ซึ่งได้เกิดขึ้นมาแล้วในกรณีดังต่อไปนี้

กรณีการลักกระแสไฟฟ้า ศาลฎีกา ได้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ว่า เป็นการกระทำผิดฐานลักทรัพย์¹⁴ ซึ่งข้อผิดพลาดกรณีการตีความในกรณีนี้คือ ความผิดฐานลักทรัพย์คุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย คือ “กรรมสิทธิ์” และ “การครอบครอง” ส่วนการ “เอาไป” อันเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้ ต้องเป็นการเอาไปที่เป็นการทำร้ายกรรมสิทธิ์และการครอบครอง กรรมสิทธิ์ คือ สิทธิในทรัพย์ กล่าวคือสิทธิในสิ่งที่มีรูปร่าง¹⁵ ส่วนการครอบครองคืออำนาจที่แท้จริงเหนือทรัพย์ในขณะใดขณะหนึ่ง หากพิจารณาทางกายภาพของไฟฟ้าเป็นพลังงานแต่ไม่ใช่เป็นตัวทรัพย์ สิทธิในไฟฟ้าจึงไม่ใช่กรรมสิทธิ์ ดังนั้น การลักเอากระแสไฟฟ้า จึงหาใช่เป็นการเอาไปตามความหมายของการลักทรัพย์ การลักกระแสไฟฟ้าจึงไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ เกี่ยวกับเรื่องนี้แม้จะมีความคิดว่าสมควรจะลงโทษผู้ลักกระแสไฟฟ้าแต่ก็ควรแก้ไขโดยกระบวนการนิติบัญญัติจะเหมาะสมกว่า และจากการพิจารณาในเรื่องของคุณธรรมทางกฎหมายนี้เป็นเหตุผลที่ว่าหลักกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมันต้องบัญญัติในเรื่องการลักกระแสไฟฟ้าขึ้นมาเป็นเอกเทศ¹⁶

กรณีในข้อเท็จจริงเรื่องจำเลยนำโทรศัพท์มือถือมาปรับจนและทำการแย่งใช้สำเนาคลื่นสัญญาณโทรศัพท์ของผู้เสียหายแล้วใช้ส่งวิทยุคมนาคมโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยศาลฎีกาให้เหตุผลในคดีดังกล่าวว่า การกระทำของจำเลยเป็นเพียงแค่การแย่งใช้คลื่นโทรศัพท์ของผู้เสียหายโดยไม่มีสิทธิ มิใช่เป็นการเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยทุจริต ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์¹⁷

¹⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 877/2501 (ประชุมใหญ่) (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เนติบัณฑิตยสภา), น. 1588.

¹⁵ เสนีย์ ปราโมช, กฎหมายลักษณะทรัพย์, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อภัยบรรณศาสตร์, 2520), น. 166–171.

¹⁶ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 248 c.

¹⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5354 /2539 (กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ), น. 18.

ในกรณีการลักใช้โทรศัพท์ (บ้าน) ศาลฎีกาได้ตีความตามแนวคำพิพากษาเดิมเรื่อยมา ต่อมาเมื่อข้อเท็จจริงเกิดขึ้นว่าจำเลยได้กระทำการแอบใช้โทรศัพท์บ้าน โดยทำการต่อพ่วงเป็นการนำจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยผ่านทางสายโทรศัพท์ ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า สัญญาณโทรศัพท์บ้านเป็นกระแสไฟฟ้าที่แปลงออกมาจากเสียงพูดเคลื่อนที่ไปตามสายลวดที่จำเลยต่อพ่วง การกระทำของจำเลยเป็นการลักเอาสัญญาณโทรศัพท์ซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้เสียหายไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนโดยทุจริตจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์¹⁸

จนกระทั่งในปัจจุบันได้มีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นเกี่ยวกับการรับข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ขึ้น และศาลฎีกาก็ทำการตัดสินโดยให้เหตุผลว่า “ข้อมูล” ตามพจนานุกรม หมายความว่า ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ถือหรือยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริงสำหรับใช้ ในหลักอนุมานหาความจริงหรือการคำนวณ ส่วน “ข้อเท็จจริง” หมายความว่า ข้อความแห่งเหตุการณ์ที่เป็นมาหรือที่เป็นอยู่จริง ข้อความหรือเหตุการณ์ที่จะต้องนำมาวินิจฉัยว่าเท็จหรือจริงนั้น ข้อมูลจึงไม่นับเป็นวัตถุมีรูปร่าง สำหรับตัวอักษรภาพแผนผังและตราสารเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่ถ่ายทอดความหมายของข้อมูลออกจากแผ่นบันทึกข้อมูลโดยอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ ไม่ใช่รูปร่างของข้อมูล เมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 137 บัญญัติว่า ทรัพย์หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง ข้อมูลในแผ่นบันทึกข้อมูลจึงไม่ถือเป็นทรัพย์ การที่จำเลยนำแผ่นบันทึกข้อมูลเปล่า ลอกข้อมูลจากแผ่นบันทึกข้อมูลของโจทก์ร่วม จึงไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์¹⁹

2.2 การตีความกฎหมายอาญา

ในประเทศไทย ปัญหาเรื่องการตีความกฎหมายถือเป็นปัญหาพื้นฐานทางกฎหมายอันสมควรที่จะได้รับการแก้ไข ด้วยการทำให้เข้าใจในสภาพที่แท้จริงของกฎหมาย เพราะมิฉะนั้นแล้ว การที่จะใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ และการทำให้กระบวนการยุติธรรมทางปกครองเกิดผลสำเร็จ เพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่สังคมก็จะเป็นสิ่งที่ไม่อาจเกิดขึ้นได้²⁰ ศาสตราจารย์ พระยาอรรถกรจริยพันธ์ กล่าวไว้ว่า “การแปลกฎหมายอาญามีหลักต่างกับกฎหมายแพ่ง เช่น เทียบกับบทกฎหมายใกล้เคียงไม่ได้ อาทิบทบทกล่าวว่า ผู้ใดกระทำโดยเจตนาให้ผู้หนึ่งผู้ใดถึงแก่ความตาย ท่านว่ามันฆ่าคนโดยเจตนา แต่ถ้าฆ่าตัวเองจะนำบทนี้มาลงโทษไม่ได้ เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติโดยตรงว่าผิด ทั้งนี้ย่อมถือว่าเป็นคนละเรื่องกับการตีความของศาล ไม่มีอะไรห้ามมิให้ศาลตีความ หลักการตีความย่อมใช้ได้ทั่วไปทั้งทางแพ่งและทางอาญา ทางอาญาการ

¹⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2286/2545

¹⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5161/2547

²⁰ อักษราทร จุฬารัตน์, การตีความกฎหมาย, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กฎหมายไทย, 2542), น. 2.

ตีความต้องใช้หลักเคร่งครัด ต้องตีความโดยเด็ดขาดไม่ใช่ขยายความ โดยหลักนี้ ศาลมีอำนาจจะค้นหาเจตนาของผู้ร่างว่า ผู้ร่างมีความมุ่งหมายอย่างไร แต่ศาลจะตีความให้ฝ่าฝืนลายลักษณ์อักษรที่เขียนไว้ไม่ได้ ต้องตีความเพียงภายในลายลักษณ์อักษร...”²¹

2.2.1 ความหมาย

การตีความกฎหมาย²² (interpretation of law) หมายถึง การค้นหาความหมายของกฎหมายที่มีถ้อยคำไม่ชัดเจน กำกวม หรืออาจแปลได้หลายทาง เพื่อทราบว่าถ้อยคำในกฎหมายนั้นมีความหมายอย่างไร²³ เหตุที่ต้องมีการตีความกฎหมายก็เพราะว่า ฝ่ายนิติบัญญัติไม่สามารถคาดการณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าที่เกิดขึ้นในภายหน้าได้ทุกกรณี จึงไม่สามารถบัญญัติกฎหมายให้ครอบคลุมทุกกรณี นอกจากนั้นฝ่ายนิติบัญญัติอาจมีความผิดพลาดในเรื่องการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับได้ เช่น บัญญัติกฎหมายไว้เคลือบคลุมหรือขัดแย้งกันเอง²⁴

ในการใช้กฎหมายจึงต้องมีการตีความกฎหมายต้องพิเคราะห์ตัวอักษรให้ได้ความหมายของตัวอักษร และการจะรู้ความหมายของตัวอักษรได้ต้องพิเคราะห์เหตุผลหรือความมุ่งหมายของกฎหมายประกอบด้วย การตีความกฎหมายจึงต้องพิจารณาประกอบกันไปด้วยกัน 2 ด้าน คือ (1) พิจารณาคำตัวอักษร (2) พิจารณามุ่งหมายของกฎหมาย (เจตนารมณ์ของกฎหมาย)²⁵ สำหรับกฎหมายอาญานั้นก็เหมือนกับกฎหมายอื่น ๆ กล่าวคือ ในบางกรณีที่เกิดมีข้อสงสัยเกิดขึ้น เพราะถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมาย มีความหมายได้หลายทาง ซึ่งผู้ใช้กฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลนั้นก็ต้องตีความเพื่อที่ทราบว่า บทบัญญัตินั้นมีความหมายว่าอย่างไรและในการตีความกฎหมายอาญานั้นก็มีหลักเช่นเดียวกับการตีความในกฎหมายอื่น ๆ คือ ต้องตีความตามตัวอักษรและตามเจตนารมณ์ ของกฎหมายนั้น ๆ เพียงแต่ว่ากฎหมายอาญาจะมีหลักการตีความที่พิเศษเพิ่มขึ้นไปอีก

²¹ ศาสตราจารย์พระยาอรรถการีย์นิพนธ์, กฎหมายอาญาพิสดาร พ.ศ. 2489, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระยาอรรถการีย์นิพนธ์ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2521), น. 113.

²² มานิตย์ จุมปา, ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย, โครงการตำราคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (กรุงเทพฯ: บริษัทานสุทธาการพิมพ์, 2544), น. 98.

²³ หุค แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2535), น. 110.

²⁴ ชานินทร์ กรัยวิเชียร และวิชา มหาคุณ, การตีความกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2539), น. 1.

²⁵ ปรีดี เกษมทรัพย์, กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2526), น. 62.

2.2.2 แนวความคิดในการตีความกฎหมายอาญา

ในการตีความกฎหมายอาญาของต่างประเทศนั้น จะมีความแตกต่างกันไปตามระบบกฎหมายของแต่ละประเทศ แต่สามารถที่จะแยกออกได้เป็นระบบกฎหมาย ดังนี้คือ

2.2.2.1 การตีความกฎหมายอาญาของประเทศระบบกฎหมายซีวิลลอว์²⁶

ความคิดในทางกฎหมายอาญาของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย จึงต้องอาศัยกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ตราโดยฝ่ายนิติบัญญัติเป็นหลัก ฉะนั้น เพียงแต่การศึกษาจากกฎหมายที่บัญญัติไว้แล้วก็สามารถรู้ได้ว่า การกระทำใดเป็นความผิดหรือไม่ และจะต้องรับโทษอย่างไร ระดับใด เมื่อเป็นเช่นนี้ความสำคัญจึงอยู่ที่ตัวบทมาตรา การตีความวางหลักเกณฑ์ของความผิดจะต้องมาจากตัวบทมาตรานั้น กล่าวคือ ต้องอธิบายให้เห็นได้ว่า มาจากถ้อยคำใด บทมาตราใด และจะสร้างหลักเกณฑ์ขึ้นนอกเหนือตัวบทยอมไม่ได้ ดังนั้น หลักการสำคัญมีอยู่สองประการ คือ²⁷ ประการแรกหลักการตีความตามตัวอักษร ที่เรียกว่า Grammatical (Literal) Interpretation เป็นการตีความตามตัวอักษรที่ยึดถือถ้อยคำตามตัวอักษรเช่นเดียวกับหลักการตีความ Literal Rule ในระบบคอมมอนลอว์ เพียงแต่ว่าจะไม่ใช่วิธีพิจารณาเฉพาะแต่ถ้อยคำประการเดียว หรือไม่ใช้วิธีหาความหมายของถ้อยคำตามตัวอักษรก่อน จนเมื่อไม่สามารถที่จะค้นหาความหมายที่แท้จริงได้จึงจะไปใช้ ประการที่สอง หลักการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่เรียกว่า Logical Interpretation หลักการตีความที่เป็นการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายเหมือนอย่างในระบบของประเทศอังกฤษ อาจกล่าวได้ว่า ระบบซีวิลลอว์นั้นจะใช้การตีความกฎหมาย โดยพิจารณาถ้อยคำตามตัวอักษรควบคู่กับการค้นหาเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของกฎหมายนั้นไปพร้อม ๆ กัน

2.2.2.2 การตีความกฎหมายอาญาของประเทศระบบกฎหมายคอมมอนลอว์²⁸

หลักเกณฑ์ในคอมมอนลอว์ ซึ่งมีได้เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร แต่เป็นหลักกฎหมายที่เกิดจากคำพิพากษาของศาล แต่ก็มีกฎหมายอาญาที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่เรียกว่า “statute” เพื่อบัญญัติความผิดไว้ให้ชัดเจน ฉะนั้นการที่จะทราบว่า การกระทำอะไรจะเป็นความผิดอาญา จึงต้องอาศัยการศึกษาคำพิพากษาของศาลที่ได้ตัดสินไว้เป็นแบบแผน หลักการตีความกฎหมาย

²⁶ ประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย โดยมีประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม อิตาลี สเปน ญี่ปุ่น กับประเทศอื่น ๆ ทั้งในยุโรป อเมริกา เอเชีย แอฟริกา ที่ได้รับอิทธิพลจากระบบกฎหมายโรมันเดิมรวมทั้งประเทศไทยด้วย

²⁷ อักษราทร จุฬารัตน์, *อ้างแล้ว เจริญรอด* ที่ 20, น. 11.

²⁸ ระบบคอมมอนลอว์ หรือระบบกฎหมายอังกฤษ โดยมีประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อินเดีย และประเทศที่ได้รับอิทธิพลจากการปกครองของประเทศอังกฤษ และเป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเกือบทั้งหมด

อาญาลายลักษณ์อักษรโดยเคร่งครัด เป็นหลักที่ศาลคอมมอนลอว์ได้สร้างขึ้นมา เพื่อบรรเทาความร้ายแรงของโทษในอดีต ซึ่งไม่ได้เกิดมาจากหลักไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย ในปัจจุบันกฎหมายอาญาของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ในประเทศอังกฤษนั้น พบว่า การตีความพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา ซึ่งตราโดยรัฐสภาหรือฝ่ายนิติบัญญัตินั้น ใช้หลักการตีความตามตัวอักษรด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีหลักการตีความกฎหมายอาญาที่ควรพิจารณาสภาพแวดล้อมของความคิดนั้นด้วย ซึ่งมีผลตามเจตนารมณ์ของรัฐสภา กล่าวคือเป็นหลักการให้ตีความตามตัวอักษร โดยพิจารณาเจตนารมณ์ของผู้บัญญัติกฎหมายนั่นเอง ซึ่งอำนาจหน้าที่ที่สำคัญของศาลยุติธรรมอังกฤษ คือ การค้นหาเจตนารมณ์ของรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ หลักแห่งการหาเจตนารมณ์ของรัฐสภามี 3 ประการ คือ²⁹ ประการแรกหลักการตีความตามตัวอักษร ประการที่สองหลักการตีความโดยเล็งเห็นผล และประการที่สามหลักการตีความโดยอาศัยเหตุที่มีการแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ก่อนออกกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับนั้นเป็นเครื่องมือช่วยตีความ

2.2.2.3 การตีความกฎหมายอาญาในประเทศไทย

การตีความกฎหมายอาญาที่จะต้องตีความตามตัวอักษรและตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ แต่หลักการตีความหมายก็จะพิเศษเพิ่มขึ้นมาอีก และจากหลักกฎหมายอาญาต้องมีบทบัญญัติโดยชัดแจ้งไว้ก็ตาม แต่ว่าการที่จะให้บัญญัติให้ละเอียดและชัดเจนแน่นอนลงไปในทุกกรณีย่อมเป็นไปได้ ฉะนั้น จึงยังต้องอาศัยการตีความเช่นเดียวกับกฎหมายอื่น ๆ กล่าวคือ จะต้องตีความตามตัวอักษรและตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ เพียงแต่กฎหมายอาญามีหลักการตีความหมายพิเศษเพิ่มขึ้นอีก นั่นคือ กฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด เพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนผู้อยู่ภายใต้การบังคับกฎหมายจะได้รับความเป็นธรรมซึ่งในที่นี่จะได้แยกพิจารณา³⁰

1) การตีความตามตัวอักษรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อ...” กฎหมายอาญาจะต้องตีความอย่างเคร่งครัด ในกรณีบัญญัติว่าการกระทำใดเป็นความผิดและต้องรับโทษในทางอาญาแล้ว ก็ต้องถือว่าการกระทำนั้น ๆ เท่านั้นที่เป็นความผิดและผู้กระทำจะต้องถูกลงโทษ จะรวมถึงการกระทำอื่น ๆ ด้วยไม่ได้ นั่นคือ จะต้องตีความตามตัวอักษร หรือตามถ้อยคำในตัวของกฎหมายอย่างเคร่งครัดนั่นเอง การตีความตาม

²⁹ ธาณินทร์ กรัษวิเชียร และ วิชา มหาคุณ, การตีความกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ: โครงการสืบทอดคำรา ครุทางนิติศาสตร์ ชุดที่ 1 คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), น. 7.

³⁰ อำนาจ เนตยสุภา และ กุสุมา เมฆเมฆา, “การตีความกฎหมาย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2562, จาก http://web.krisdika.go.th/data/wcndata/wcmid127/pakinaka_003amnat.pdf.

ตัวอักษรนั้น ถ้อยคำทั่วไปในคัมภีร์กฎหมายจะต้องถือว่า ผู้บัญญัติกฎหมายได้ตั้งใจจะให้ถ้อยคำนั้น ๆ มีความหมายตามวิญญูชน หรือสามัญชนเข้าใจกันอยู่

2) การตีความตามเจตนารมณ์ ในบางกรณีการตีความกฎหมายอาญาตามตัวอักษรแต่เพียงอย่างเดียว ยังไม่อาจทำให้เข้าใจความหมายที่แท้จริงของบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายด้วย หรือในกรณีที่หากการตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษรจะทำให้เกิดผลประหลาด ก็ต้องตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นอย่างเคร่งครัดเช่นกัน³¹

3) การตีความกรณีเป็นที่สงสัย หรืออาจตีความได้เป็นหลายนัย ศาลจะตีความตามนัยที่เป็นประโยชน์หรือเป็นผลดีแก่จำเลยได้หรือไม่เพียงใด ซึ่งในประเด็นดังกล่าวมีผู้ให้ความเห็นไว้เป็น 2 ความเห็นด้วยกัน กล่าวคือ³² ความเห็นแรก ศาสตราจารย์พระยาอรรถกรกิจนิพนธ์ กล่าวไว้ว่า “การตีความคัมภีร์กฎหมายต่างกับการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง เราพบบ่อย ๆ ว่าศาลยกประโยชน์แก่จำเลย เพราะกรณีเป็นที่สงสัย แต่การตีความตามตัวบท ศาลจะลงความเห็นว่าสงสัยไม่แน่นอนไม่ได้ ต้องค้นหาหลักฐานและตีความไปให้เสร็จ นอกจากนี้คำใดในกฎหมายที่สงสัยศาลจะแปลไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่จำเลยโดยขยายไปไม่ได้ เพราะศาลไม่มีหน้าที่ช่วยจำเลย มีแต่ลงโทษคนผิดและไม่ลงโทษผู้ไม่ผิด...” ความเห็นที่สอง ศาสตราจารย์ หยุต แสงอุทัย กล่าวไว้ว่า “นอกจากนี้ยังมีหลักการตีความอีกข้อหนึ่งว่า ถ้ากรณีเป็นที่สงสัย ศาลจะต้องตีความให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา ฉะนั้น ถ้าจะมีการตีความได้สองทางและทางหนึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหามากกว่า ศาลพึงจะเลือกตีความในทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา แต่ทั้งนี้หมายความว่าถึงเมื่อข้อสงสัยเกิดขึ้น ซึ่งศาลจะต้องตีความเช่นนั้นเท่านั้น ศาลไม่มีหน้าที่ที่จะพิจารณาหาทางช่วยเหลือผู้ต้องหาในกรณีที่ไม่มีข้อสงสัยอันจะทำให้ศาลต้องตีความ และแม้ศาลจะมีความเห็นว่าจำเลยไม่ควรรับโทษ แต่เมื่อปรากฏว่าตามกฎหมายจำเลยได้กระทำความผิดและต้องรับโทษแล้ว ศาลต้องลงโทษจำเลย”

4) การเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งสำหรับการใช้บังคับกฎหมายอาญานั้น การตีความบทบัญญัติกฎหมายจะนำหลักการเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง มาใช้บังคับเป็นผลร้ายมิได้ ซึ่งนักนิติศาสตร์ทั้งหลายมีความเห็นเป็นแนวเดียวกัน กล่าวคือ ศาสตราจารย์ หยุต แสงอุทัย กล่าวไว้ว่า “ศาลอาจเอาบทใกล้เคียงอย่างยิ่งมาใช้เพื่อประโยชน์แก่ผู้ต้องหาได้ แต่จะนำหลักนี้มาใช้เพื่อให้เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาไม่ได้”

³¹ เพิ่งอ้าง.

³² เพิ่งอ้าง.

5) การตีความโดยขยายความการขยายความกับการเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยั้งนั้น เป็นการยากที่จะแบ่งแยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาด ด้วยเหตุผลดังกล่าวนิติศาสตร์ทั้งหลายจึงมีความเห็นในเรื่องการตีความโดยขยายความว่า เช่น ศาสตราจารย์ หยุต แสงอุทัย กล่าวว่าไว้ว่า “ไม่หมายความว่า ศาลจะต้องดำเนินตามตัวอักษรเป็นเครตรง การแปลโดยเคร่งครัดอาจทำให้ต้องตีความโดยขยายความในบางกรณีได้ หลักการตีความโดยเคร่งครัดเป็นแต่การห้ามมิให้ศาลขยายความตามใจชอบเท่านั้น แต่ถ้การตีความโดยขยายความเป็นแต่ตีความตรงตามความมุ่งหมายแห่งกฎหมายตามที่ปรากฏจากตัวบทกฎหมายเองแล้ว ศาลยุติธรรมก็ชอบที่จะทำได้” ส่วนศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศกัทธิย์ ได้ให้ความเห็นว่า “หลักที่ว่าต้องตีความกฎหมายอาญาโดยเคร่งครัด จะขยายความไม่ได้ นั้น หมายความว่าเฉพาะกรณีที่หากขยายความในตัวบทออกไปจะเป็นผลร้ายแก่จำเลย หรือผู้ต้องหาเท่านั้น ไม่หมายความว่าตีความโดยขยายความในเมื่อเป็นความประสงค์ของตัวบทกฎหมายนั้น ๆ ได้”³³

2.2.3 หลักเกณฑ์ในการตีความกฎหมายอาญา

เมื่อพิเคราะห์จากตัวบทกฎหมายอาญาแล้วจะพบว่า มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้คือ³⁴

ประการแรก หลักเกณฑ์พิเคราะห์ถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมาย การพิเคราะห์ถ้อยคำในตัวบทกฎหมายจึงเป็นเรื่องที่จะต้องทำความเข้าใจ แม้ว่าถ้อยคำในกฎหมายอาญาจะมีความชัดเจนแน่นอนพอควรก็ตาม แต่หากพิเคราะห์ให้ลึกซึ้งก็จะพบว่า ถ้อยคำแต่ละคำมีความหมายกว้างแคบต่างกันอยู่หลายระดับ หากทำความเข้าใจถ้อยคำนั้น ๆ ต้องค้นหาทั้งส่วนที่เป็นแก่นความหมายหรือแก่นความหมายตามธรรมดา ความหมายอย่างกว้าง ตลอดจนเนื้อความที่ถือโดยอนุโลม แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตของบทบัญญัติในเรื่องนั้น ๆ ในบางกรณีถ้าเนื้อความนั้นอยู่นอกกรอบถ้อยคำธรรมดาคะครอบคลุมถึงกฎหมายจะกำหนดเป็นบทนิยาม ซึ่งก็จะต้องเข้าใจความหมายบทนิยามนั้น ๆ

ประการที่สอง หลักเกณฑ์พิเคราะห์ความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ หลักการตีความตามตัวอักษรกับการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องพิจารณาควบคู่กันไป ไม่ใช่ถือหลักใดก่อนหลักใดหลังแต่จะต้องพิจารณาควบคู่กันไปเสมอ โดยถือว่าทั้งสองอย่างมีน้ำหนักเท่ากัน³⁵ จึงต้องใช้ให้สอดคล้องกันทั้งตัวอักษรและเจตนารมณ์ ใช้ตัวอักษรเกินกว่าเจตนารมณ์ไม่ได้ และจะใช้เจตนารมณ์เกินตัวอักษรไม่ได้เช่นกัน เหตุที่ต้องพิจารณาเจตนารมณ์ควบคู่ไปด้วย ก็เนื่องจากว่า

³³ เพิ่งอ้าง, น.14.

³⁴ แสวง บุญเฉลิมวิภาส, หลักกฎหมายอาญา, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2539), น. 25.

³⁵ ปรีดี เกษมทรัพย์, จิตติ ดิงศกัทธิย์, คณิศ ณ นคร, “การตีความกฎหมายอาญา,” วารสารนิติศาสตร์, 14(4), น. 43-45.

ถ้าฟังถ้อยคำแต่ละถ้อยคำที่ประกอบเป็นข้อความนั้น ไม่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวของมันเอง ความหมายของมันจะปรากฏขึ้น เมื่ออ่านรวมกับถ้อยคำอื่นที่เป็นข้อความแวดล้อมและรวมเข้ามา ประกอบเป็นข้อความทั้งหมดของเรื่องนั้น

ประการที่สาม หลักเกณฑ์พิเคราะห์ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ในการค้นหา เจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของกฎหมายนั้น อาจมีความจำเป็นที่จะต้องค้นหา ทำความเข้าใจถึง ประวัติศาสตร์ของกฎหมายในเรื่องนั้นไว้ด้วย ทั้งนี้เพราะกฎหมายมิใช่มาจากเจตจำนงของบุคคล เท่านั้น แต่เป็นผลจากการวิวัฒนาการมาเป็นเวลานานในอดีต จากแหล่งที่แตกต่างกัน

ประการที่สี่ หลักเกณฑ์การพิเคราะห์ความสัมพันธ์ของบทบัญญัติกฎหมายก็เป็น หลักเกณฑ์อีกประการหนึ่งซึ่งช่วยในการตีความกฎหมายได้ เพราะการพิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ บทบัญญัติกฎหมายเท่ากับเป็นการค้นหาสิ่งที่เป็นภาพรวมของบทบัญญัติ ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นถึง ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างบทบัญญัตินั้น ๆ

ประการที่ห้า หลักเกณฑ์พิเคราะห์คุณธรรมทางกฎหมายในบทบัญญัติของความผิดฐาน ต่าง ๆ จะมีส่วนที่กฎหมายประสงค์ที่คุ้มครองแฝงอยู่ ซึ่งเรียกว่า คุณธรรมทางกฎหมาย การตีความ โดยคำนึงถึงคุณธรรมทางกฎหมายของบทบัญญัติ จะทำให้เกิดความแน่นอนในการวินิจฉัย เรื่องนั้น ๆ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การตีความกฎหมายอาญานั้นมีหลักเกณฑ์พิเศษจากการตีความ กฎหมายทั่ว ๆ ไปดังนี้ (1) จะตีความโดยขยายความออกไปให้เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิดไม่ได้ เช่น การฆ่าคนอื่นตายเป็นความผิด ศาลจะตีความขยายความออกไปว่า การพยายามฆ่าตนเองก็เป็น ความผิดยอมทำไม่ได้ (2) ศาลอาจตีความโดยขยายความให้เป็นผลดีแก่ผู้กระทำความผิดได้ (3) ถ้า เป็นกรณีที่สงสัย ศาลจะต้องตีความให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา³⁶

2.2.4 หลักการตีความกฎหมายอาญาตามแนวคิดของนักนิติศาสตร์

นักนิติศาสตร์ของไทย ได้ให้คำอธิบายประกอบไว้ด้วย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 แนวทาง คือ

แนวทางแรก หลักการตีความกฎหมายอาญาต้องตีความตามตัวอักษรอย่างเคร่งครัดโดยไม่พิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมาย หลวงอรรถโกวิทที่ กล่าวไว้ว่า “ในคดีอาญาศาลย่อมยก ประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นผลดีแก่จำเลย... บุคคลจะต้องรับโทษอาญาต่อเมื่อมีกฎหมาย บัญญัติว่าการนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 7 ของกฎหมายลักษณะ อาญา เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าหลักเกณฑ์ของกฎหมายลักษณะอาญา เกิดโดยตรงจากตัวบท เท่านั้น และการที่ตีความในบทบัญญัติทั้งหลายนั้นจะต้องตีความโดยจำกัดเคร่งครัด กล่าวคือ จะต้องพิเคราะห์ว่า สิ่งทีกล่าวมาเป็นความผิดนั้น จะต้องอยู่ในความหมายปกติธรรมดาของถ้อยคำ

³⁶ อำนาง เนตยสุภา และ กุสุมา เมฆเมฆา, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 30*, น. 14.

ทั้งหลายที่ใช้ในกฎหมายนั้น ศาลจะขยายถ้อยคำนั้นยึดออกโดยอ้างว่าสิ่งที่กล่าวหานั้นเป็นความผิด เพราะเป็นการประทุษร้ายซึ่งอยู่ในความมุ่งหมายของกฎหมายเรื่องนั้น หากแต่ถ้อยคำของ บทบัญญัตินั้นคลอนแคลนหรือขาดตกไปนั้นหาได้ไม่³⁷

แนวทางที่สอง การตีความโดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ เมื่อการตีความตามตัวอักษรนั้นทำให้เกิดผลประหลาดจึงมาพิจารณาถึงเจตนารมณ์ ศาสตราจารย์ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร อธิบายว่า “การตีความกฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษร ถ้าการตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษรจะทำให้เกิดผลประหลาดจะต้องตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นอย่างเคร่งครัดคู่กัน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้..” ซึ่งมาตรานี้ก็มาจากหลักทั่วไปที่ว่ากฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด และจะนำจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นหรือหาบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างอื่นหรือหลักกฎหมายทั่วไปมาใช้ไม่ได้” ส่วน ศาสตราจารย์ ดร. โกลเมน ภทธรภิมย์ อธิบายไว้ว่า “การตีความตามตัวหนังสือหรือตามลายลักษณ์อักษร หมายความว่า จะแปลกฎหมายหรือตีความกฎหมายไปตามตัวอักษรที่เป็นบทบัญญัตินั้น คือ ตัวอักษรที่เป็นบทบัญญัตินั้นเขียนไว้อย่างไร เราก็แปลหรือเราตีความไปตามตัวหนังสือ นั้น วิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้มากที่สุด แต่ในบางครั้งแปลไม่ออกหรือตีความไม่ออก คือ อาจจะไม่ชัดเจนพอ ก็คงใช้วิธีที่สอง คือ ตีความวัตถุประสงค์หรือตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย คือ พยายามหาวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้น ๆ แต่เมื่อหาวัตถุประสงค์ไม่ได้ก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาไป”

แนวทางที่สาม หลักการตีความกฎหมายอาญาต้องตีความตามตัวอักษรและเจตนารมณ์ของกฎหมายไปพร้อม ๆ กัน พระยาอรรถกรารินทร์ อธิบายว่า³⁸ “ทางอาญาการตีความต้องใช้หลักเคร่งครัด ... โดยหลักนี้ศาลมีอำนาจจะค้นหาเจตนารมณ์ของผู้ร่างว่ามีความมุ่งหมายอย่างไร แต่ศาลจะตีความให้เข้าในลายลักษณ์อักษรที่เขียนไว้ไม่ได้ แต่ต้องตีความภายในลายลักษณ์อักษร” ส่วน ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศกัทธิย์ อธิบายว่า³⁹ “อย่างที่บอกว่าประมวลกฎหมายอาญามันไม่ได้เขียนไว้ว่าการตีความให้ทำอย่างไร เป็นแต่เพียงว่าการลงโทษเท่านั้นต้องมีตัวบทกฎหมายมาลงโทษ เมื่อมีตัวบทกฎหมายออกมาก็ต้องตีความถึงตัวบทกฎหมายอันนี้ว่าได้เขียนมาอย่างไร หมายความว่าอย่างไร เราจะตีความโดยอาศัยหลักอะไรมันก็กลับไปหาบทมาตรา 4 ของประมวลกฎหมายแพ่ง อีกก็คือว่า

³⁷ หลวงอรรถโกวิทวาทิ, แนวสอนกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 1 ว่าด้วยหลักทั่วไป, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2481), น. 42-45.

³⁸ พระยาอรรถกรารินทร์, “กฎหมายอาญาพิสดาร หนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยาอรรถกรารินทร์,” (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2467), น. 13.

³⁹ จิตติ ดิงศกัทธิย์, “การตีความกฎหมายอาญา,” วารสารนิติศาสตร์, 14, 9, (ธันวาคม, 2527), น. 57-64.

ให้ตีความตามตัวอักษรหรือตามความมุ่งหมาย...การตีความตามตัวอักษรและเจตนารมณ์ คือที่บัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 ตอนแรก ๆ แม้จะเป็นบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่ก็มีหลักใช้ได้ทั่วไปในกฎหมายอาญาด้วย ในกฎหมายอาญาของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายใช้หลักการตีความตามตัวอักษรกับการตีความตามเจตนารมณ์ของตัวบทกฎหมายไปด้วยกัน ไม่ใช่หลักอันใดก่อนอันใดหลัง และไม่ใช่ในทางลงโทษหรือยกเว้นโทษ จะเป็นคุณหรือโทษอย่างไรก็ใช้หลักการตีความทั้งสองนี้ด้วยกันได้ คือ ตีความตามตัวอักษรภายในขอบเขตเจตนารมณ์ภายในขอบเขตตัวอักษร”

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร แสดงทัศนะคติว่า⁴⁰ “ในส่วนของกฎหมายอาญานั้น หัวใจมันอยู่ที่มาตรา 2 ...หลักในมาตรา 2 ก็มีเนื้อหา 4 ประการ คือ ความแน่นอนชัดเจนของตัวบท ห้ามใช้กฎหมายจารีตประเพณี ห้ามใช้บทเทียบเคียง และกฎหมายอาญาไม่ย้อนหลัง หลักนี้เรียกกันว่า Nulla poena sine lege เป็นข้อที่มีสาระสำคัญในกฎหมายอาญาอย่างยิ่งไม่ได้เป็นตัวห้ามการตีความ” และได้อธิบายถึงรูปแบบการตีความกฎหมายอาญาในตำรากฎหมายอาญาภาคทั่วไปโดยวางหลักเกณฑ์ไว้ 4 ประการ ได้แก่ “การตีความตามหลักภาษา หมายถึง การหาความหมายของตัวบทกฎหมายจากความหมายของภาษาที่ใช้กันทั่วไป การตีความตามความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบของกฎหมาย นั่นคือ ในการตีความกฎหมายแม้ผู้ตีความจะต้องถือความหมายในทางกฎหมายเป็นเกณฑ์แต่ต้องระลึกด้วยว่าภาษากฎหมายเองอาจแตกต่างกันได้ การตีความตามประวัติความเป็นมาของกฎหมาย คือ การหาความหมายของตัวบทกฎหมายจากประวัติความเป็นมาของตัวบทกฎหมายนั้น ซึ่งอาจพิจารณาจากประวัติการร่างและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการตีความตามความมุ่งหมายของตัวบทกฎหมาย คือ การค้นหาความมุ่งหมายของตัวบทกฎหมาย ในการตีความตามวิธีนี้จึงต้องค้นหาไม่เพียงแต่คุณธรรมทางกฎหมาย แต่ต้องคำนึงถึงคุณค่าของการกระทำด้วย”

ศาสตราจารย์ แสวง บุญเฉลิมวิภาส อธิบายว่า “...กฎหมายอาญาก็เช่นเดียวกับกฎหมายลายลักษณ์อักษรอื่น ๆ ที่จะต้องตีความเพื่อให้การวินิจฉัยคดีเกิดความถูกต้องตรงตามความหมายที่แท้จริงของบทบัญญัติ แม้ว่าในกฎหมายอาญาจะไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้กฎหมายและการตีความกฎหมายทำนองเดียวกับมาตรา 4 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ตาม แต่หากพิเคราะห์ดูจากตัวบทกฎหมายอาญาก็จะพบว่า การตีความกฎหมายอาญาต้องเป็นไปโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ของมาตรา 2 ด้วยซึ่งก็คือ หลักไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมายดังที่ได้กล่าวมา”⁴¹

⁴⁰ คณิต ณ นคร, “การตีความกฎหมาย,” วารสารนิติศาสตร์ 14(9), (ธันวาคม, 2527), น. 57-64.

⁴¹ อำนาจ เนตยสุภา และ กุสุมา เมฆเมฆา, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 30, น. 14.

ดร.อัคราทร จุฬารัตน์ อธิบายไว้ว่า⁴² “หลักการตีความตามตัวอักษรควบคู่กับการค้นหาเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของกฎหมายไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ วิธีการที่ประเทศต่าง ๆ ในระบบประมวลกฎหมายใช้เป็นเครื่องช่วยในการตีความกฎหมายและเป็นที่ยอมรับเหมือนกันในทุกประเทศก็ จะเริ่มจากการพิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายนั้นทั้งหมดที่มีส่วนสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสิ่งที่เกิดปัญหา หรือด้วยการพิจารณาจากโครงสร้างของกฎหมายนั้น ซึ่งอาจทำให้เห็นเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นได้ชัดเจนขึ้น ในประการต่อมาอาจพิเคราะห์จากประวัติความเป็นมาของการจัดทำกฎหมายนั้น ๆ ซึ่งสามารถค้นหาได้จากตัวร่างกฎหมายที่เสนอต่อสภา บันทึกลักษณะและเหตุผล บันทึกรายงานในการเสนอร่างกฎหมาย ตลอดจนจากรายงานของคณะกรรมการการพิจารณาของรัฐสภา นอกจากการใช้วิธีการข้างต้นแล้ว ในกรณีที่ปรากฏว่าภายหลังการที่ได้ตรากฎหมายออกมาใช้บังคับแล้ว เมื่อมีปัญหาการตีความกฎหมายเกิดขึ้นอันสืบเนื่องจากมีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่คาดเห็นล่วงหน้าเกิดขึ้นซึ่งบทบัญญัติในกฎหมายไม่ได้กล่าวถึงอย่างแจ่มชัด จะตีความกฎหมายอย่างไร ซึ่งในกรณีนี้ระบบกฎหมายชีวิตล่อว์เป็นที่ยอมรับว่าอาจใช้บทบัญญัตินั้นแก่กรณีที่เกิดขึ้นในภายหลังได้ โดยมีแนวทางการตีความที่เรียกว่า Teleological interpretation...ซึ่งแปลว่า ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั่นเอง...”

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย อธิบายว่า⁴³ “การตีความกฎหมายอาญาก็เหมือนกับการตีความกฎหมายอื่น ๆ กล่าวคือ ต้องตีความตามตัวอักษรและเจตนารมณ์ เพียงแต่กฎหมายอาญามีหลักการตีความเป็นพิเศษ กล่าวคือ ต้องตีความโดยเคร่งครัด จะตีความขยายความให้มีผลเป็นการลงโทษบุคคลไม่ได้ ในกรณีที่เป็นที่สงสัยศาลต้องตีความให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา และไม่หมายความว่าศาลจะต้องดำเนินตามตัวอักษรเป็นเถรตรง การแปลโดยเคร่งครัดอาจทำให้ต้องตีความโดยขยายความในบทนั้นได้ หลักการตีความโดยเคร่งครัดเป็นการห้ามมิให้ศาลขยายความตามใจชอบเท่านั้น แต่ถ้ามมีการตีความโดยขยายความเป็นแต่การตีความตรงตามความมุ่งหมายแห่งกฎหมายตามที่ปรากฏจากตัวบทกฎหมายเองแล้ว ศาลยุติธรรมก็ชอบที่จะทำได้”

ศาสตราจารย์ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร อธิบายว่า⁴⁴ “...จริงอยู่ที่ศาลไม่อาจจะแปลตัวบทกฎหมายไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่จำเลยโดยการขยายความ แต่ในกรณีที่มิข้อสงสัยในเจตนารมณ์ของกฎหมายและอาจตีความบทบัญญัติของกฎหมายได้เป็นหลายนัย ศาลย่อมตีความในแง่ที่เป็นประโยชน์แก่จำเลยมากที่สุดได้เสมอ ไม่มีเหตุผลอันใดที่จะจำกัดให้ประโยชน์แก่จำเลยในคดีอาญา แต่เฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง แม้แต่ในปัญหาข้อกฎหมายโดยเฉพาะในการตีความ

⁴² อัคราทร จุฬารัตน์, “การตีความกฎหมาย,” *วารสารพระธรรมนุญ*, 43(ฉบับพิเศษ), น. 49-51 (กันยายน, 2541).

⁴³ หยุด แสงอุทัย, *อรรถาธิบายแห่งประมวลกฎหมาย* 23, น. 12.

⁴⁴ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร และวิชา มหาคุณ, *อรรถาธิบายแห่งประมวลกฎหมาย* 29, น. 14.

กฎหมาย ศาลย่อมให้ประโยชน์แห่งความสงสัยแก่จำเลยด้วยกัน อนึ่งศาลอังกฤษก็ถือหลักการตีความกฎหมายที่มีโทษทางอาญาในแง่ที่ว่าถ้าหากบทบัญญัติของกฎหมายเคลือบคลุม ต้องตีความไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่จำเลยเสมอ”

2.3 หลักการกำหนดความรับผิดและโทษในทางอาญา

ในการศึกษาถึงหลักการกำหนดความรับผิดและโทษในทางอาญา มีความจำเป็นจะต้องศึกษาถึง ความหมาย แนวคิดการกำหนดความรับผิดอาญา และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญและวัตถุประสงค์ ดังจะได้นำเสนอต่อไปนี้

2.3.1 ความหมาย

หลักการกำหนดความรับผิดอาญา หมายความว่า หลักเกณฑ์หรือข้อกำหนดของการพิจารณาโครงสร้างความรับผิดของผู้กระทำผิดว่า จะเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายอาญาในแต่ละความผิดไปในการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาของบุคคลว่าบุคคลใดต้องรับผิดทางอาญาบ้างนั้น ซึ่งต้องพิจารณาความรับผิดนั้นอย่างเป็นขั้นตอน เมื่อเราพิจารณาไปตามโครงสร้างนี้แล้ว เราจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าบุคคลนั้น ๆ จะมีความผิดทางอาญาหรือไม่ และต้องรับโทษทางอาญาหรือไม่⁴⁵ ในขั้นตอนแรกต้องพิจารณาว่าการกระทำที่เกิดขึ้นนั้น “ครอบคลุมประกอบของความผิดทางอาญา” หรือไม่ ซึ่งประกอบไปด้วย (1) มีการกระทำเกิดขึ้น (2) ครอบคลุมประกอบภายนอกที่กฎหมายกำหนด อันได้แก่ มีผู้กระทำความผิด มีการกระทำความผิด และมีวัตถุแห่งการกระทำความผิด (3) ครอบคลุมประกอบภายในหรือไม่ คือ พิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวมีเจตนาหรือไม่ เจตนาธรรมดา เจตนาพิเศษ หรือเจตนาโดยผลของกฎหมาย หรือเป็นการประมาท หรือไม่เจตนาไม่ประมาท เป็นต้น (4) ผลที่เกิดขึ้นนั้นสัมพันธ์กับการกระทำหรือไม่เราเรียกว่า “Causation” อีกทั้งปัญหาของโครงสร้างความรับผิดอาญา มีปัญหาอยู่ 2 อย่างคือ ความขัดแย้งกันในระบบและโครงสร้างกฎหมายที่แตกต่างกันในตัวเองในการใช้บังคับ และการกำหนดกฎหมายและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่แต่ละระบบจะต้องเปิดช่องให้ปฏิบัติได้⁴⁶

2.3.2 แนวคิดการกำหนดความรับผิดอาญา

การกำหนดความรับผิดทางอาญาของไทย ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า โครงสร้างความรับผิดทางอาญาของไทยนั้นมีความแตกต่างไปจากโครงสร้างความรับผิดของทั้ง common law

⁴⁵ เฉลิมวุฒิ สาระกิจ, “กฎหมายอาญา โครงสร้างความรับผิดทางอาญา,” สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.xn12caad3dubfa5ad1gmqc4exajm4ipadhee6bb76dia.com/2013/07/structure-of-crime.html>.

⁴⁶ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญากฎทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2560), น. 119-120.

และ civil law บ้าง เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในลักษณะ 3 คำพิพากษา และคำสั่ง ในมาตรา 185 “ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดที่ดี การกระทำของจำเลยไม่มีความผิดที่ดี คดีขาดอายุความแล้วก็ดี มีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยไม่ควรถูกต้องรับโทษที่ดี ให้ศาลยกฟ้องโจทก์ ปลดปล่อยจำเลยไป แต่ศาลจะสั่งชั่งจำเลยไว้หรือปล่อยชั่วคราว ระหว่างคดียังไม่ถึงที่สุดก็ได้ เมื่อศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิด และไม่มีการยกเว้นโทษตามกฎหมาย ให้ศาลลงโทษแก่จำเลยตามความผิด แต่เมื่อเห็นสมควรศาลจะปล่อยจำเลยชั่วคราวระหว่างคดียังไม่ถึงที่สุดก็ได้”⁴⁷ จากมาตรา 185 ที่ศาลจะต้องพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยตามกฎหมาย เป็นที่มาของโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญาของไทย ที่มีการแยกพิจารณาความรับผิดชอบทางอาญาอย่างเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ (1) การกระทำครบองค์ประกอบความผิด (2) ไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด (3) ไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ

การกระทำครบองค์ประกอบความผิด ความผิดอาญาทุกฐานความผิด ไม่ว่าจะเป็นความผิดในประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอาญาอื่น ต้องมีองค์ประกอบความผิดเสมอ เพราะบุคคลจะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้นั้นต้องมีการกระทำครบองค์ประกอบความผิดในแต่ละฐานความผิดล้วนต้องมียุติธรรมองค์ประกอบความผิด (Elements of Crime) เสมอ ถ้าไม่ครบองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งในความผิดฐานนั้นแล้ว ย่อมไม่มีความผิดอาญา โดยที่องค์ประกอบความผิดแต่ละฐานนั้นต้องแยกพิจารณา 2 ส่วน⁴⁸ คือ องค์ประกอบภายนอก โดยความผิดแต่ละฐานจะมียุติธรรมองค์ประกอบภายนอกดังต่อไปนี้ (1) ผู้กระทำความผิด (2) การกระทำความผิด (3) วัตถุแห่งการกระทำความผิด และส่วนองค์ประกอบภายในนั้นจะต้องพิจารณาถึงเจตนาของผู้กระทำความผิดประกอบด้วย

จากหลักการที่ว่า “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำความผิดโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำความผิดโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำความผิดโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติโดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำความผิดโดยไม่มีเจตนา ดังนั้นองค์ประกอบภายในจึงมี 3 ประเภท คือ (1) เจตนา (Intention) การกระทำความผิดโดยเจตนา ได้แก่กระทำความผิดโดยรู้สำนึกในการกระทำความผิดและรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิด และในขณะเดียวกันผู้กระทำความผิดประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น⁴⁹ (2) ประมาท (Negligence) การกระทำความผิดโดยประมาท ได้แก่

⁴⁷ เผ่าพันธุ์ ขอบน้ำตาล, “การปล่อยตัวชั่วคราว,” สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2562, จาก http://www.jor4.coj.go.th/doc/data/jor4/jor4_1473044099.pdf.

⁴⁸ เพิ่งอ้าง.

⁴⁹ เฉลิมวุฒิ สารกิจ, “การกระทำครบองค์ประกอบภายใน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562, จาก http://www.xn--12caad3dubfa5ad1gmqc4exajm4ipadhee6bb76dia.com/2013/12/blog-post_23.html

กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้น จำต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ ตามกฎหมายไทยนั้นไม่ได้มีการแยกलगโทษหนักเบาตามระดับของความประมาท แต่การลงโทษกรณีประมาทนั้นพิจารณาตามผลหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น⁵⁰ (3) ผลของการกระทำมีความสัมพันธ์กับการกระทำ (causation) บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาได้ต่อเมื่อเขาได้กระทำอันเป็นความผิดกฎหมาย หากเขาไม่ได้กระทำหรือไม่ได้เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น เขาก็ไม่ต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นนั้น⁵¹

ไม่มีเหตุยกเว้นความผิด การกระทำใดที่ครบองค์ประกอบความผิดในฐานนั้น ๆ แล้ว จะต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า การกระทำความผิดนั้น มีกฎหมายยกเว้นความผิดไว้หรือไม่ หากมีกฎหมายยกเว้นความผิดไว้ การกระทำนั้นแม้จะครบองค์ประกอบความผิดแล้ว ก็ถือว่าไม่เป็นความผิดอาญา ซึ่งเหตุยกเว้นความผิดมีหลายสาเหตุทั้งเหตุยกเว้นความรับผิดชอบที่อยู่ในประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่น รวมถึงเหตุยกเว้นความผิดตามหลักกฎหมายทั่วไป เหตุยกเว้นความผิดในประมวลกฎหมายอาญา เช่น การป้องกันโดยชอบ ตามมาตรา 68 การทำแท้งในกรณีพิเศษ ตามมาตรา 305 การแสดงความเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต ตามมาตรา 329 หรือการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาลโดยคู่ความหรือทนายความ ตามมาตรา 331 เหตุยกเว้นความผิดโดยตามหลักกฎหมายทั่วไป เช่น ความยินยอมที่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี จารีตประเพณี เหตุยกเว้นความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น มาตรา 78 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ จะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่ (1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 80

การกระทำนั้นไม่มีเหตุยกเว้นโทษ การกระทำใดที่ครบองค์ประกอบความผิดในฐานนั้น ๆ แล้ว และพิจารณาแล้วว่าการกระทำความผิดนั้นไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิดไว้ การกระทำนั้นถือว่าเป็นความผิดทางอาญาแล้ว แต่ทั้งนี้อาจมีเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นไม่ต้องรับโทษทางอาญาได้ ไม่ต้องติดคุก ไม่ต้องถูกปรับ เป็นต้น ซึ่งเรียกเหตุดังกล่าวว่าเหตุยกเว้นโทษ ซึ่งมีดังต่อไปนี้ การกระทำโดยความจำเป็น ตามมาตรา 67 การกระทำความผิดของเด็กอายุไม่เกิน 10 ปี มาตรา 73 และเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี มาตรา 74 การกระทำความผิดของคนวิกลจริต มาตรา 65 การกระทำความผิดด้วยความมีนเมา มาตรา 66 การกระทำตามคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมายของ

⁵⁰ เพิ่งอ้าง.

⁵¹ เฉลิมวุฒิ สารกิจ, “ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2561, จาก http://www.xn--12caad3dubfa5ad1gmqc4exajm4ipadhee6bb76dia.com/2017/10/blog-post_16.html

เจ้าพนักงาน มาตรา 70 การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในบางความผิดระหว่างสามีกฎ มาตรา 71 วรรคแรก

เหตุผลโทษนั้นไม่ได้อยู่ในโครงสร้างความรับผิดทางอาญา เนื่องจากโครงสร้างความรับผิดทางอาญานั้นเป็นโครงสร้างที่ใช้พิจารณาว่าผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหรือไม่ ดังนั้นเหตุผลโทษจึงอยู่นอกโครงสร้างความรับผิดทางอาญา แต่เมื่อพิจารณาผ่านโครงสร้างความรับผิดทางอาญาทั้ง 3 ข้อแล้ว ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษแล้ว แต่อาจมีเหตุผลโทษ ทำให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ก็ได้⁵²

2.3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา

หลักการพิจารณาว่าการกระทำใดควรจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่นั้น เฮร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ (Herbert L. Packer)⁵³ ได้อธิบายหลักการไว้ 6 ประการ ได้แก่ (1) การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่า เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น (2) ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาแล้วจะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่าง ๆ (3) การปราบปรามการกระทำเช่นนั้น กล่าวคือ การถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญา จะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป (4) หากเป็นความผิดอาญาแล้ว จะมีการใช้บังคับกฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน (5) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าว จะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ และ (6) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่น ๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

หลักการเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญาเพื่อกำหนดความรับผิดทางอาญา จะต้องพิจารณาถึงหลักการใช้กฎหมายอาญาดังต่อไปนี้ (1) กฎหมายอาญายึดมั่นในหลักการเกี่ยวกับความรับผิดทางอาญาที่เป็นสากลว่า “Nullum crimen nulla poena sine lege” หรือ “ไม่มีความผิด ไม่มีกฎหมาย ไม่มีโทษ” ตามมาตรา 2 วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายอาญา (2) กฎหมายอาญาจะย้อนหลังให้ผลร้ายมิได้ ตามมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา (3) การใช้กฎหมายอาญาจะต้องตีความโดยเคร่งครัด (4) โดยหลักทั่วไปความผิดทางอาญาจะถือว่าเป็นความผิดต่อแผ่นดินทั้งสิ้น ยกเว้นความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความได้ ถือเป็นข้อยกเว้นของหลักทั่วไป (5) ความผิดอันยอมความได้ หรือความผิดต่อส่วนตัว หากผู้เสียหายไม่ใส่ใจเอาความ รัฐจะไม่สามารถดำเนินคดี

⁵² อริยะ เพ็ชรสาร, “โครงสร้างความรับผิดอาญาของประเทศไทย,”

สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/54985>

⁵³ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 9,

(กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2549, น. 3.

ต่อไปได้โดยลำพัง (6) ความผิดต่อแผ่นดิน แม้ผู้เสียหายไม่คิดในเอาความรัฐก็ต้องดำเนินคดีและบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ความเห็นชอบของผู้เสียหายไม่เป็นเงื่อนไขในการดำเนินคดีอาญาของรัฐ (7) กฎหมายอาญาไม่ยอมรับหลักความยินยอมในอันที่จะนำมาใช้เพื่อยกเว้นความผิด กฎหมายอาญายอมรับหลักในเรื่องความยินยอมเฉพาะกรณีที่ความยินยอมนั้นไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงาม (8) ความผิดฐานลหุโทษ แม้จะถือว่าเป็นความผิดเล็กน้อยและมีอัตราโทษเพียงเล็กน้อย แต่ก็ไม่สามารถยกเว้นความผิดได้ (9) การกระทำความผิดบางชนิด แม้ผู้กระทำไม่มีเจตนาและไม่ได้ประมาท แต่ก็ยังต้องรับผิดทางอาญา เรียกว่า ความรับผิดโดยเด็ดขาด (Strict Liability) (10) ความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) (11) โทษทางอาญาระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด (12) กระบวนการบังคับใช้กฎหมายอาญาต้องหลีกเลี่ยงการนำตัวผู้บริสุทธิ์มาลงโทษให้มากที่สุด การบังคับใช้กฎหมายจึงต้องมีความเป็นธรรม

ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม⁵⁴ (The theory of adequate causation) มีหลักการว่า เหตุที่ก่อให้เกิดผลที่ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบนั้น หมายความว่าเหตุที่ตามประสบการณ์ทั่วไปสามารถทำให้เกิดผลที่ความผิดนั้นต้องการได้ กล่าวคือ มุ่งเฉพาะเงื่อนไขที่เพียงพอเท่านั้น โดยดูเฉพาะเหตุที่ตามความรู้ความชำนาญทำให้เกิดผลได้เท่านั้น ไม่ใช่พิจารณาทุกเหตุ นอกจากนี้ การกระทำและผลที่เกิดขึ้นต้องมีความเกี่ยวพันกันอย่างสมเหตุสมผล ส่วนทฤษฎีเงื่อนไข (The condition theory) มีหลักการว่า การกระทำในทุกกรณีย่อมถือว่าเป็นเหตุที่ทำให้เกิดผล กล่าวคือ ถ้าหากไม่มีการกระทำนั้น ๆ แล้ว ผลก็จะไม่เกิดขึ้น

ทฤษฎีสันนิษฐานเจตนาย่อมถึงเห็นผล หลังจากที่เราพิจารณาเรื่องเจตนาประสงค์ต่อผลแล้ว หากไม่เข้าข่ายเป็นเจตนาประสงค์ต่อผล เราจึงมาพิจารณาเป็นลำดับถัดไปว่าจะเข้าข่ายเป็นเจตนาย่อมถึงเห็นผลหรือไม่ โดยเราพิจารณาจาก “จิตใจของผู้กระทำ” เป็นสำคัญ เจตนาย่อมถึงเห็นผลนั้น ผลที่คาดเห็นว่าจะเกิดขึ้นและเสี่ยงของผลที่จะเกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นทีเดียว เพียงแต่อาจเป็นไปได้ก็พอแล้ว⁵⁵ ทฤษฎีที่ใช้อธิบายเรื่องนี้แบ่งออกเป็น 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีที่ 1 ที่ถึงเห็นล่วงหน้าแล้วว่าผลอาจเกิดขึ้นได้และยังขึ้นทำลงไป ถือว่าผู้กระทำมีเจตนาย่อมถึงเห็นผล ทฤษฎีนี้เรียกว่า Wahrscheinlichkeitstheorie ทฤษฎีที่ 2 ถือว่า ถ้าผู้กระทำแลเห็นล่วงหน้าแล้วและกระทำไปโดยเต็มใจรับเอาผลเช่นนั้น กล่าวคือ เป็นกรณีที่คาดว่าถ้าผลเกิดก็จะยอมรับผลที่เกิดขึ้นไว้ก่อนแล้ว ทฤษฎีนี้เรียกว่า Einwilligungstheorie และ ทฤษฎีที่ 3 ถือว่า ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องเต็มใจรับเอาผลล่วงหน้า แต่ไม่สนใจโยคีต่อผลที่เกิดขึ้น การรู้ข้อเท็จจริงอันเป็น

⁵⁴ แสวง บุญเฉลิมวิภาส, หลักกฎหมายอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551), น. 65.

⁵⁵ เพ็งอ้าง, น. 59.

องค์ประกอบของความผิด องค์ประกอบภายในของเจตนา จะต้องปรากฏว่า ผู้กระทำได้กระทำโดยรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด ตัวอย่างเช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ผู้กระทำจะต้องรู้ข้อเท็จจริงว่าทรัพย์นั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อื่น และต้องรู้ด้วยว่าทรัพย์นั้นอยู่ในความครอบครองของผู้อื่น

ทฤษฎีฝ่ายเจตจำนงกำหนด (Finalitat)⁵⁶ ซึ่งถือว่า การกระทำความผิดอาญา นอกจากผู้กระทำจะได้กระทำโดยรู้สำนึกแล้ว ผู้กระทำยังมีเจตจำนงของการกระทำตามแนวคิดนี้ สิ่งที่จะถูกลงโทษ มิใช่เพียงแต่การลงโทษการก่อให้เกิดอันตรายในสิ่งที่กฎหมายห้ามเท่านั้น แต่ยังเป็นการลงโทษถึงเจตนาที่จะก่อให้เกิดอันตรายด้วย นักวิชาการกฎหมายที่เชื่อตามทฤษฎีนี้จึงถือว่า องค์ประกอบเรื่องเจตนาควรจะอยู่ในส่วนองค์ประกอบความผิดด้วย ทฤษฎีฝ่ายผลกำหนด (Kausalitat)⁵⁷ ซึ่งมีแนวคิดว่าในเรื่องการกระทำความผิดกฎหมายอาญานั้น “การกระทำ” และ “จุดมุ่งหมายของการกระทำ” สามารถแยกออกจากกันได้เป็นคนละส่วน โดยถือว่า เจตจำนง (Will) ที่จะก่อให้เกิดผลหรือไม่เป็นเรื่องของ ความชั่ว (Schuld) ขององค์ประกอบความผิด

2.4 ความผิดที่ก่อให้เกิดอันตราย

ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตราย ผลที่เป็นอันตรายต่อความเสียหายของคุณธรรมทางกฎหมายที่บุคคลอื่นได้รับการคุ้มครอง โดยคำนึงถึงความสมควรลงโทษในความผิดดังกล่าว จะขึ้นอยู่กับกระทำทั้งนี้ มีประเด็นที่จะต้องศึกษาดังนี้

2.4.1 บททั่วไป

จากแนวคิดความผิดอาญา เกิดจากทฤษฎีสัญญาประชาคมที่ประชาชนมอบอำนาจให้รัฐออกกฎหมายเพื่อควบคุมและป้องกันสังคมให้พ้นจากการกระทำที่เป็น “ภัยอันตรายต่อผู้อื่น” (Harm to Others) โดยการออกกฎหมายเพื่อควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม และมีการกำหนดข้อห้ามมิให้ปฏิบัติหากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษทางอาญา เจตจำนงการคุ้มครอง จากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี การดำเนินคดีอาญา และคุณธรรมทางกฎหมายที่คุ้มครองส่วนบุคคลหรือส่วนรวมเป็นหลักในการพิจารณา จึงพบว่า ความผิดทุกฐานเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน เพราะความผิดทุกฐานกระทบต่อความสงบสุขของสังคม

ในกรณีพิจารณาคำว่า “ส่วนได้เสียของสังคม” กับ ความผิดต่ออันยอมความได้ และยอมความไม่ได้ จำเป็นจะต้องมีการกำหนดขอบเขตให้ชัดเจน ในคดีอาญาความผิดฐานหนึ่ง ผู้เสียหายได้รับผลกระทบ แต่สาธารณชนทั่วไปเกือบจะไม่มีรู้สึกถึงผลของการกระทำนั้นเลย หรือ

⁵⁶ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 49, น. 22.

⁵⁷ เพิ่งอ้าง.

รู้สึกแต่เป็นผู้มีส่วนได้เสียของสังคมหรือไม่ ดังนั้นการดำเนินคดีอาญาต้องขึ้นอยู่กับเจตจำนงของผู้เสียหายเป็นหลัก ในทางตรงกันข้ามหากมีการกระทำความผิดที่ร้ายแรง “ส่วนได้เสียของสังคม” จะอยู่ในฐานะที่สูงกว่า สิทธิในการฟ้องคดีย่อมตกอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐเป็นหลัก ผู้เสียหายจึงไม่เข้าสู่เงื่อนไขให้อำนาจในการดำเนินคดี⁵⁸

ผลที่เป็นความเสียหายในทางกฎหมายอาจแบ่งได้ 2 ประเภท กล่าวคือ ประเภทแรก ความเสียหายที่แท้จริงกระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมาย หรือ ความผิดอาญาที่เป็นการทำอันตราย (a crime causing injury or crime of injury)⁵⁹ และประเภทที่สอง ผลที่เป็นอันตรายต่อความเสียหายของคุณธรรมทางกฎหมาย หรือ ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตราย (a crime causing danger or crime of danger)⁶⁰ ผลความเสียหายทั้งสองประเภทล้วนแต่มี “ความสมควรลงโทษ” (Strafwuerdigkeit) อยู่ในตัวของมันเองทั้งสิ้น⁶¹ กล่าวคือ ความผิดอาญาที่เป็นการทำอันตราย เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามมาตรา 288 แห่งประมวลกฎหมายอาญา สมควรลงโทษในฐานความผิดนี้เกิดจากแนวคิดที่ว่า “ชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความค่า” ฝ่ายนิติบัญญัติจึงได้บัญญัติเป็นความผิดอาญาไว้ หรือ ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตราย เช่น ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ความสมควรลงโทษในฐานความผิดนี้

จะเห็นได้ว่า ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตราย ผลที่เป็นอันตรายต่อความเสียหายของคุณธรรมทางกฎหมายที่บุคคลอื่นได้รับการคุ้มครอง โดยคำนึงถึงความสมควรลงโทษในความผิดดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับกระทำความผิด ทั้งนี้กฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันอันตรายกับคุณธรรมทางกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าแม้ว่าความเสียหายจะยังไม่เกิดขึ้นก็ตาม แต่ก็สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้แล้วหากการกระทำความผิดดังกล่าวได้ก่ออันตรายขึ้น (creating danger)⁶²

2.4.2 ความผิดที่เป็นการก่อให้เกิดอันตราย

⁵⁸ ฉันทันท์ นุษย์, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดฐานฉ้อโกง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.dpu.ac.th/graduate/upload/content/files>.

⁵⁹ G.Leroy Certoma, *The Italian Legal System*, (London: Butterworths, 1985), p. 275, (อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, “ผลของการกระทำในทางอาญา: ศึกษาเฉพาะกรณีผลที่เป็นการก่ออันตราย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2563), น. 7.

⁶⁰ Atsushi Yamaguchi, *A Theory of Criminal Justice*, (New York: Oxford University Press, 1979), p. 114 อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 59*, น. 8.

⁶¹ คณิศ นนทร, *เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางอาญา*, ในรวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร.ปรีดี เภมทรัพย์, รวบรวมโดย สมยศ เชื้อไทย (กรุงเทพฯ: พี.เค.พรินต์ติ้งเฮาส์, 2531), น. 126.

⁶² Johannes Andrenas, *The General Part of the Criminal Law OF Norway*, (London: Sweet & Maxwell Limited, 1965), p. 99, อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 59*, น. 9.

ประเภทความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตราย เป็นที่ยอมรับว่ามีปัญหาในการตีความ เฉพาะกรณีว่าความเป็นอันตรายมีกี่รูปแบบ และมีระดับของอันตรายแค่ไหน⁶³ ซึ่งโดยทั่วไปอาจ แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ⁶⁴ คือ ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายอย่างล่อย ๆ และความผิด อาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์ และในส่วนระดับของอันตราย ความผิดอาญาที่เป็นการก่อ อันตรายที่ประจักษ์จะมีระดับของอันตรายที่มากกว่า

ประการแรก ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายอย่างล่อย ๆ ความผิดอาญาที่จะมีความ สมควรลงโทษอยู่ในตัวเองเสมอ เกิดจากแนวคิดที่ว่ากระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้กระทำความ ผิดเป็นอันตรายโดยทั่วไป (generelle) ต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่บุคคลอื่นได้รับความคุ้มครองแล้ว โดยที่การกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด ไม่จำเป็นต้องปรากฏผลของอันตรายเป็นที่ประจักษ์ ในทางองค์ประกอบความผิดแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะว่า ผลของอันตรายที่เกิดขึ้นของความผิดอาญาที่ เป็นการก่ออันตรายอย่างล่อย ๆ เป็นเพียงมูลเหตุจูงใจของฝ่ายนิติบัญญัติที่จะกำหนดการกระทำ ต่าง ๆ ที่พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นการกระทำที่เป็นอันตราย⁶⁵ ด้วยเหตุนี้เองในกรณีของความผิด อาญาที่เป็นการก่ออันตรายอย่างล่อย ๆ ศาลจึงไม่ต้องวินิจฉัยว่ามีผลของอันตรายเกิดขึ้นจริงหรือไม่⁶⁶ ทั้งนี้ เพราะข้อที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอันตรายจะถูกกำหนดไว้ในกฎหมาย การวินิจฉัยความรับผิดชอบ ในทางอาญาในกรณีดังกล่าว จึงพิจารณาจากการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดเท่านั้น อนึ่ง ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายอย่างล่อย ๆ โดยทั่วไปแล้วจะพบอยู่ในความผิดประเภทที่เป็น การละเมิดต่อระเบียบ เช่น ในกฎหมายจราจร กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

ประการที่สอง ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์ การกระทำความผิดอย่างใดอย่าง หนึ่งของผู้กระทำความผิดเป็นอันตรายโดยทั่วไปต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่บุคคลอื่นได้รับการ คุ้มครอง ความสมควรลงโทษของความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์ เกิดจาก แนวความคิดที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ การกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้กระทำความผิดในคดีที่ เฉพาะเจาะจง (Einzelfall) ได้ปรากฏผลของอันตรายที่เห็นได้ประจักษ์ (konkrete) ต่อคุณธรรมทาง กฎหมายที่บุคคลอื่นได้รับการคุ้มครองเท่านั้น ผลของอันตรายที่เกิดขึ้นในกรณีของความผิดอาญาที่

⁶³ Blei Hernam, *Strafrecht: Allgemeiner Teil*, 16, voellig neubearbeitete Auflage, (Muenchen: C.H. Beck, sche Verlagsbuchhandlung, 1975), p. 85. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้าวแล้วเชิงอรรถที่ 59*, น. 17.

⁶⁴ Horst Schroeder, *Die Gefaehrdungsdelikte im Strafrecht*, 81 Zeitschrift fure die gesamte Strafrechtswissenschaft 7(7), (1969). p. 15. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 59*, น. 17.

⁶⁵ Horst Schroeder, *supranote 64*, p. 15. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 59*, น. 19.

⁶⁶ Johannes Wessels, *Strafrecht : Allgemeiner Teil*, 15 neubearbeitete Auflage, (Heidelberg: C.F.Mueller juristischer Verlag, 1985), p. 6. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 59*, น. 19.

เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์ จึงเป็นการยอมรับในฐานะขององค์ประกอบในทางภาวะวิสัย⁶⁷ ด้วยเหตุนี้ “ธรรมชาติของกฎหมาย” ของความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์อยู่ในฐานะเล็กน้อยเช่นเดียวกับความผิดที่จะต้องรับผิดชอบเมื่อมีผลเกิดขึ้น⁶⁸

ในขณะที่ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่เกิดจากผลที่เกิดขึ้นอยู่ในฐานะของการก่ออันตราย ผลที่เกิดขึ้นอยู่ในฐานะของการทำอันตราย ในขณะที่ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์ ผลที่เกิดขึ้นอยู่ในฐานะของการก่ออันตราย ดังนั้น การวินิจฉัยความรับผิดชอบอาญาในกรณีดังกล่าวจึงต้องประกอบไปด้วย การกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดและผลของการเกิดอันตรายผลของอันตรายที่ประจักษ์ ซึ่งอาจให้คำนิยามได้ดังนี้ คือ ผลของอันตรายที่ประจักษ์เป็นกรณีที่ภายใต้สภาวะที่ผิดปกติการเกิดขึ้นของความเสียหายใกล้ที่จะเกิดขึ้นตามข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เห็นได้อย่างประจักษ์⁶⁹ ซึ่งผลของอันตรายที่ประจักษ์อาจเกิดขึ้นจากผลของการกระทำของผู้กระทำผิด หรืออาจเกิดจากเงื่อนไขอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากการกระทำของผู้กระทำผิด

2.4.3 ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อปัจเจกชนและต่อสาธารณชน

ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตราย แบ่งได้เป็นความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายอย่างลอย ๆ และความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์ หรืออีกมุมมองหนึ่งแบ่งเป็นความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อปัจเจกชนและความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อสาธารณะชน โดยแยกพิจารณาได้ดังนี้

ประการแรก ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อปัจเจกชน ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อปัจเจกชน (Individualgefahr) เป็นกรณีที่การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้กระทำผิดเป็นอันตรายต่อคุณธรรมทางกฎหมายอันใดอันหนึ่ง⁷⁰ เช่น ชีวิตมนุษย์ เป็นต้น ซึ่งถ้าหากพิจารณาจากความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์ จะพบว่า ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์ มีแนวความคิดดังกล่าวเช่นเดียวกัน เช่น ความผิดฐานทอดทิ้ง ตามมาตรา 221 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ความผิดจะเกิดขึ้นเมื่อใด เมื่อผู้ถูกทอดทิ้งได้ถูกปล่อยให้อยู่ในภาวะที่ไม่อาจช่วยเหลือตัวเองได้ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะว่าความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่

⁶⁷ Blei Hernam, supranote 63, p.85. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 59*, น. 22.

⁶⁸ Herbert Tronedle, *strafgesetzbuch und nebegesetze: Band 10*, 40 neubearbeitete Auflage, (Muenchen: C.H.Beck, sche Verlagsbuchhandlung, 1981), p.10. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 59*, น. 22.

⁶⁹ Hans-Heinrich, Jescheck, *Lehrbuch des Strafrechts : Allgemeiner Teil*, 4 Auflage (Berlin : Duncker & Humblot, 1988), p. 237. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 59*, น. 26.

⁷⁰ Horst Schroeder, p. 23. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 59*, น. 20.

ประจักษ์ องค์ประกอบสำคัญของความเป็นอันตราย เป็นกรณีของความเป็นอันตรายต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง⁷¹ ซึ่งหากเป็นอันตรายดังกล่าวหากเป็นกรณีของความเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของบุคคลอื่น ตลอดถึงมูลค่าในทรัพย์สินของบุคคลอื่น ในทางตรงกันข้าม ถ้าพิจารณาความผิดอาญาที่เป็นอันตรายอย่างลอย ๆ จะพบว่า ความผิดอาญาที่เป็นอันตรายอย่างลอย ๆ องค์ประกอบของความเป็นอันตรายเป็นกรณีของความเป็นอันตรายจากบุคคลโดยทั่ว ๆ ไป⁷² เช่น การขับรถชนคนในขณะเมาสุราเพียงเล็กน้อยเป็นความผิดฐานเมาสุราในขณะที่ขับขี่ยานพาหนะ ตามมาตรา 316 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (เทียบได้กับมาตรา 43 (2) แห่งพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ. ศ. 2522) ซึ่งเป็นความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายอย่างลอย ๆ จะพบว่าอันตรายที่เกิดขึ้นเป็นอันตรายต่อบุคคลโดยทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ ความเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของการจราจรและคุณธรรมทางกฎหมายในกรณีดังกล่าวเป็นคุณธรรมทางกฎหมายของส่วนรวม⁷³

อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่เป็นหลักที่เด็ดขาดว่าองค์ประกอบของความเป็นอันตรายที่ประจักษ์จะคุ้มครองประโยชน์ต่าง ๆ ของประชาชน และองค์ประกอบของความเป็นอันตรายอย่างลอย ๆ จะคุ้มครองเฉพาะในกรณีแก้ไขจะคุ้มครองเฉพาะประโยชน์ต่าง ๆ ของบุคคลโดยทั่ว ๆ ไป เช่น ความผิดฐานวางเพลิงขึ้นรุนแรง ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (เทียบได้กับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218) ซึ่งหากความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายอย่างลอย ๆ แต่อย่างไรก็ดี โทษที่กำหนดไว้ก็ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการปกป้องความมั่นคงปลอดภัยที่จะถูกทำลายโดยการวางเพลิง หากแต่มีวัตถุประสงค์ในการที่จะปกป้องอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ร่างกายและชีวิตซึ่งเป็นคุณธรรมทางกฎหมายของประชาชน ที่ได้ก่อให้เกิดผลคือความตายของมนุษย์เกิดขึ้น⁷⁴ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้กระทำความผิดได้มีเจตนาต่อผลดังกล่าวหรือไม่ เพราะผลที่เกิดขึ้นในกรณีนี้ถือเป็นเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย⁷⁵

⁷¹ Arzt, Gunther Weber and Ulrich, Delikte gegen die Person (Randbereich), Schwerpunkt: Gefährdungsdelikte; Reihe: Strafrecht Besonderer Teil, Ein Lehrbuch in 5 Heften, LH 2, (Bielefeld: Ernst und Werner Gieseking/Bielefeld, 1983), p. 28. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 59, น. 29.

⁷² Arzt, Gunther Weber and Ulrich, *supranote 71*. p. 28. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 59, น. 29.

⁷³ Arzt, Gunther Weber and Ulrich, *supranote 71*. p. 28. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 59, น. 31.

⁷⁴ Arzt, Gunther Weber and Ulrich, *supranote 71*. p. 28.

⁷⁵ Reinfried, Deutsches Rechtsbuch, (Regensburg: Walhalla und Praetoria Verlag, 1983), p. 256. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 59, น. 33.

ประการที่สอง ความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อสาธารณชน แบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่กล่าวคือ⁷⁶ ประเภทแรก ความเป็นอันตรายต่อผู้เสียหายจำนวนมากซึ่งไม่เจาะจงตัว เช่น ความผิดฐานวางเพลิงขึ้นรุนแรง ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (เทียบได้กับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218) จึงอยู่ในกรณีดังกล่าว เพราะว่าประชาชนจำนวนมากอาจได้รับความเสียหายอันไม่อาจคำนวณได้จากการถูกลอบวางเพลิงดังกล่าว ประเภทที่สอง ความเป็นอันตรายต่อผู้เสียหายคนใดคนหนึ่งซึ่งไม่เจาะจงภายใต้สถานการณ์บางอย่าง เช่น ความผิดฐานทำให้เสียหายแก่สิ่งปลูกสร้างที่สำคัญ ตามมาตรา 318 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (เทียบได้กับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 226) การกระทำทำให้เกิดความเสียหาย หรือเป็นอันตรายต่อประชาชนโดยทั่วไปแล้ว เพียงแต่ผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น

⁷⁶ Arzt, Gunther Weber and Ulrich, *supranote* 71. p. 28. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 59*, น. 35.

บทที่ 3

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ต่างประเทศ

การเผาทรัพย์สินของบุคคลอื่นเพื่อทำลายทรัพย์สินอาคารโดยเจตนา หรือการเผาทรัพย์สินของตนเองเพื่อทุจริตเงินประกัน ในเวลาต่อมา มีการกำหนดไว้ในกฎหมายคอมมอนลอว์ว่าการวางเพลิงเป็นการเผาโรงเรือนหรือบริเวณโรงเรือนอันเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่น ทั้งที่มีอาณาเขตติดต่อกับโรงเรือนอันเป็นที่อยู่อาศัยหรืออยู่ภายในอาณาบริเวณของที่ดินที่ครอบครองโดยเจตนา การกระทำความผิดฐานวางเพลิงกรณีร้ายแรง หมายถึง การวางเพลิงประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงซึ่งผู้กระทำความผิดมีความมุ่งหมายหรือคาดหวังให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ภายในหรืออยู่ในอาณาบริเวณใกล้เคียงกับทรัพย์สินนั้นถูกไฟเผา จะเห็นได้ว่าความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ และระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ในต่างประเทศมีความเหมือนกันและแตกต่างกัน ในบทนี้จะเป็นการศึกษา ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตามระบบกฎหมายซีวิลลอว์ของประเทศเยอรมนี และประเทศฝรั่งเศส และความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ

3.1 ประเทศเยอรมนี

ระบบกฎหมายอาญาของเยอรมัน มีแนวทางในการบัญญัติฐานความผิดวางเพลิงเผาทรัพย์ โดยเฉพาะการนำแนวคิดขั้นพื้นฐาน ทฤษฎีของกฎหมายอาญาเยอรมัน โดยเฉพาะการปกป้อง “คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgüter) และทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ดังมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

3.1.1 บททั่วไป

จากอิทธิพลระบบกฎหมายอาญาของเยอรมันได้รับการยอมรับและนำไปเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะการนำแนวคิดขั้นพื้นฐาน ทฤษฎีของกฎหมายอาญาเยอรมัน โดยเฉพาะการปกป้อง “คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgüter) และ ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ในการปกป้องคุณธรรมทางกฎหมายที่มีแนวคิดการป้องกันทั่วไปเชิงบวก

หากพิจารณาการรักษากฎหมายอาญาของแองโกล-อเมริกัน ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่สนับสนุนการลงโทษเพื่อประโยชน์ในการลดอาชญากรรมมากกว่าการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย¹

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (Criminal Code of the federal Republic of Germany) ได้มีการบัญญัติความผิดแยกออกเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์กับความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายซึ่งทำให้ทรัพย์ได้รับความเสียหายตามที่ปรากฏในบทที่ 27 ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ มาตรา 303 ถึง 305 A และ บทที่ 28 ความผิดอันเกี่ยวกับการทำให้เสียทรัพย์ซึ่งเป็นอันตรายตาม มาตรา 306 ถึง 319 มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งเยอรมันได้ให้ความคุ้มครองทรัพย์ไว้อย่างหลากหลายอันเป็นการร่วมกันกระทำความผิดต่าง ๆ ภายในประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

ความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ซึ่งทำให้ทรัพย์เสียหายตามกฎหมายแห่งเยอรมัน มีการบัญญัติความผิดไว้ในบทที่ 28 ตามมาตรา 306 ถึง 319 โดยได้บัญญัติความผิดฐานการวางเพลิงเผาทรัพย์ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา การกระทำความผิดในส่วนนี้เป็นความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนและได้ก่อให้ทรัพย์ของบุคคลอื่นได้รับความเสียหายด้วย ในขณะที่ความผิดในส่วนนี้มักจะมีความร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างกว่า จึงส่งผลให้มีการกำหนดอัตราโทษที่หนักและเข้มข้นกว่าความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์โดยทั่วไป

3.1.2 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ถือเป็นความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตราย โดยกำหนดให้การวางเพลิงอาคารต่าง ๆ เช่น สถานที่สำหรับใช้บริการทางศาสนา อาคารต่าง ๆ หรืออาคารที่ใช้สำหรับอยู่อาศัย เป็นความผิด สภาพอาคารดังกล่าวไม่จำเป็นต้องลุกติดไฟจริง ๆ แค่เพียงมีการลุกแดง (glowing) และลุกร้อน (shouldering) ก็เพียงพอแล้วที่จะถือว่ามีการวางเพลิงเผาทรัพย์ ไม่สำคัญว่าตัวอาคารจะต้องมีส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทุกส่วนของอาคารลุกติดไฟหรือไม่ ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ในกรณีจับผู้กระทำผิดไปปรับทำให้เส้นฟางที่ห่อหุ้มอยู่บนพื้นบ้านลุกติดไฟ ผู้นั้นจะมีภาระผูกพันที่ต้องทำการดับไฟ บุคคลที่ได้ทำประกันทำไว้และบุคคลที่

¹ Markus Dirk Dubber, "Theories of Crime and Punishment in German Criminal Law," สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2562, จาก <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=780025027093086065004106086109123031007048068055025069102115080123091069028114002024007063049014102035101124121080095020031047060045053053005113067112067007074005016019106027025073121073106090090078117118026112022029077006110101010027100109101074&EXT=pdf>.

ได้รับเงินประกัน หากผู้ได้รับประโยชน์กับผู้ทำประกันมิใช่บุคคลเดียวกันจะอยู่ภายใต้การผูกพันเดียวกัน ดังนั้นผู้เป็นเจ้าของอาจจะเป็นผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงได้²

ความผิดฐานวางเพลิงกรณีทั่วไป (Brandstiftung/arson) ได้ถูกบัญญัติไว้ใน StGB มาตรา 306 องค์ประกอบของการกระทำความผิดได้แก่ มีการก่อเพลิงที่อาคาร สิ่งปลูกสร้าง โกดัง หรือสินค้าที่เก็บอยู่ภายในอันเป็นทรัพย์สินของบุคคลอื่น ผู้กระทำจะมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ถึง 10 ปี

ความผิดฐานวางเพลิงในกรณีร้ายแรง (Schwere Brandstiftung/Aggravated arson) ได้ถูกบัญญัติไว้ใน German Criminal Code มาตรา 306 a³ โดยกำหนดให้การจุดเพลิงเผาอาคาร เรือนกระท่อม หรือที่ดินและสิ่งปลูกสร้างซึ่งบุคคลใช้เป็นที่อยู่อาศัย โบสถ์ หรืออาคารอื่น ๆ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางศาสนา หรือสถานที่อันมีผู้คนพลัดเปลี่ยนเข้าพักอาศัย ซึ่งในยามปกติแล้วจะมีผู้พักอาศัย หรือการวางเพลิงเผาทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 36 (1)-(6) ทำให้บุคคลอื่นตกอยู่ในอันตรายที่อาจเกิดการบาดเจ็บ ผู้กระทำจะมีโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่หากการวางเพลิงเผาทรัพย์สินตามมาตรา 306 นี้มีความรุนแรงน้อยอัตราโทษก็จะลดลง โดยผู้กระทำความผิดจะมีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 5 ปี

ประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมันได้บัญญัติความผิดฐานวางเพลิงกรณีร้ายแรงอย่างยิ่ง โดยกำหนดให้การกระทำความผิดฐานวางเพลิงตามมาตรา 306 หรือมาตรา 306a เป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัส หรือทำให้คนจำนวนมากได้รับบาดเจ็บผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 2 ปี แต่หากการวางเพลิงตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 306a กระทำต่อสถานที่ที่มีผลทำให้บุคคลอื่นตกอยู่ในอันตรายที่อาจถึงแก่ชีวิต หรือวางเพลิงเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิด หรือปกปิดการกระทำความผิดอื่น โดยการกระทำความผิดอื่นได้เกิดขึ้นแล้ว หรือขัดขวางการดับไฟ หรือทำให้การดับไฟเป็นไปด้วยความยากลำบาก จะมีอัตราโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปี

ในกรณีที่การวางเพลิงทำให้เกิดความตาย ได้ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันมาตรา 306 โดยกำหนดให้การวางเพลิงตามมาตรา 306 หรือ 306b⁴ ที่อย่างน้อยได้กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำจะมีโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกไม่น้อยกว่า 10 ปี

² K. Neumann, Manual of German Law Vol.II, (londno: Her Majesty, Statione office, 1951), p. 124. อ้างถึงใน ปิยะ วรรณวงศ์, “คุณธรรมทางกฎหมาย: ศึกษาการใช้การตีความความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินและความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์,” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557, น. 42.

³ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306a.

⁴ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306b.

การกระทำความผิดจะมีผลสำเร็จ หากเขาเสียชีวิตเนื่องจากการช็อกหรือเพราะขาดอากาศหายใจ และผู้กระทำไม่จำเป็นต้องทราบมาก่อนว่ามีผู้ใดอยู่ในอาคารดังกล่าวหรือไม่ ผู้เสียชีวิตไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่อยู่ในอาคารดังกล่าว แต่อาจเป็นผู้ที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเหลือในบริเวณอาคารนั้น⁵ มาตรา 306f เป็นกรณีการก่อให้เกิดอันตรายจากไฟ กำหนดให้การทิ้งบุหรี่ หรือการจุดเพลิง หรือการขว้างสิ่งของซึ่งกำลังลุกติดไฟ หรือวัตถุที่กำลังควบคุมหรือสิ่งอื่นใดที่มีความเสี่ยงในการก่อให้เกิดไฟไหม้ ซึ่งมีผลทำให้เกิดอันตรายต่อสถานประกอบการหรือโรงงานหรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรืออาหารที่เก็บสินค้าไว้ในโรงงานหรือสถานประกอบการนั้น หรือป่า พุ่มไม้ ทุ่ง หรือพื้นที่เพาะปลูก หรือผลผลิตที่ได้จากการเพาะปลูกที่เก็บไว้ในพื้นที่นั้น ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือเสียค่าปรับ⁶

3.1.3 เหตุต้องรับโทษหนักขึ้น

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ เป็นความผิดที่ได้กระทำการอันเป็นการก่อให้เกิดเพลิงไหม้ซึ่งเป็นการทำลายหรือทำให้ทรัพย์เสียหาย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทก็ย่อมมีความผิดเช่นกัน การวางเพลิงเผาทรัพย์อาจจะกระทำต่อทรัพย์ซึ่งเป็นสิ่งปลูกสร้าง อาคาร กระโจม โกดัง สถานที่เก็บสินค้า ยานพาหนะ ป่า ทุ่งหญ้า เครื่องมือ หรือผลผลิตอันมีไว้ประกอบกิจกรรม เป็นต้น ก็ย่อมมีความผิดทั้งสิ้น

3.1.3.1 กรณีกระทำโดยเจตนา

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดเพลิงไหม้หรือการวางเพลิงเผาทรัพย์ของบุคคลอื่นโดยเจตนา บุคคลผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 14 ปี⁷ หากการก่อให้เกิดเพลิงไหม้เป็นจากการกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวังอันเป็นเหตุก่อให้เกิดทราบดังกล่าวข้างต้นได้รับความเสียหาย บุคคลผู้กระทำความผิดก็จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีเช่นกัน⁸ อย่างไรก็ตาม หากการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์นั้นก่อให้เกิดความเสียหายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น บุคคลผู้กระทำความผิดย่อมได้รับโทษลดน้อยลงเป็นระวางโทษจำคุกเพียง 6 เดือนถึง 5 ปี⁹

ประมวลกฎหมายอาญาแห่งประเทศเยอรมันได้ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับเพลิงไหม้ครอบคลุมไปถึงการสูบบุหรี่ จุดไฟ จุดโคม โยนวัตถุที่กำลังไหม้ทิ้ง หรือการกระทำอื่นใดทำนอง

⁵ K. Neumann, *supranote* 2, p. 125. อ้างถึงใน ปิยะ วรรณวงศ์, *อ้าวแล้ว เจิงอรรถที่ 2*, น. 44.

⁶ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306 f.

⁷ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306.

⁸ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306d (1).

⁹ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306 (2).

เดียวกันนั้นอันเป็นเหตุให้เกิดภัยอันตรายต่อป่า สวน พุ่มหญ้า เขตเพาะปลูก โกดังเก็บผลิตผลทางการเกษตรที่ได้มาจากการกลั่นกรอง หรือเครื่องมืออันมิได้ประกอบอาชีพกลั่นกรอง โดยทำให้ทรัพย์สินนั้นถูกตัดไฟขึ้น บุคคลผู้กระทำการก่อให้เกิดเพลิงไหม้นี้จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ¹⁰ การก่อให้เกิดเพลิงไหม้ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ผู้กระทำก็ยังคงเป็นความผิดอันจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับด้วยเช่นกัน¹¹ เนื่องจากการก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้เป็นความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงและก่อให้เกิดผลกระทบอันเป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง

3.1.3.2 การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำ

กฎหมายอาญาแห่งประเทศเยอรมันได้บัญญัติให้บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้น ถ้าหากการทำให้เกิดเพลิงไหม้เป็นทรัพย์สินที่เป็นโรงเรือน กระโจม หรือสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หรือที่ใช่หรือที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา 306 a มีลักษณะแห่งการกระทำอันเป็นการก่อให้เกิดผู้อื่นตกอยู่ในอันตรายแห่งชีวิต บุคคลผู้กระทำความผิดฐานก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์สินที่มีลักษณะดังกล่าว ย่อมต้องระวางโทษหนักขึ้นเป็นโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 5 ปี¹² และในกรณีที่ทรัพย์สินที่ถูกเพลิงไหม้เป็นทรัพย์สินที่มีความสำคัญ ซึ่งกฎหมายมุ่งเน้นให้ความคุ้มครองไว้เป็นพิเศษ บุคคลผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินก็ย่อมต้องระวางโทษหนักขึ้น

3.1.3.3 การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของทรัพย์สินที่กฎหมายมุ่งคุ้มครอง

ผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินที่จะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของทรัพย์สิน จะเป็นกรณีที่กฎหมายให้ความคุ้มครองทรัพย์สินที่มีความสำคัญมากเป็นพิเศษ อาจเป็นโรงเรือน กระโจม หรือเรือนที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย รวมไปถึงพื้นที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือที่พักเพียงชั่วคราวด้วยเช่นกัน แม้กระทั่งโบสถ์หรือสถานที่อื่นใดที่มีไว้เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญ ซึ่งหากได้ก่อให้เกิดเพลิงไหม้ต่อทรัพย์สินดังกล่าวแล้วนั้น ย่อมก่อให้เกิดอันตรายและผลกระทบต่อประชาชนโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก โดยกำหนดต้องระวางโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 1 ปี¹³ ทั้งนี้ หากการก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์สินได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะมูลเหตุจงใจบางอย่าง ผู้ซึ่งกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินได้กระทำความผิดเพราะมีเหตุมูลเหตุจงใจเช่นนี้ ย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองไว้ด้วยเช่นกัน

¹⁰ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306f (1).

¹¹ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306f (3).

¹² Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306 b 2(1).

¹³ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306a (1).

3.1.3.4 การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมูลเหตุจูงใจ

การกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ซึ่งบุคคลผู้กระทำความผิดจะต้องระวางโทษหนักขึ้นเนื่องจากมูลเหตุจูงใจนั้น เป็นกรณีที่บุคคลใดก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์เพื่อความสะดวกเพื่อขัดขวาง หรือเพื่อปิดกั้นการกระทำความผิดอื่น หรือเพื่อเป็นการขอให้การเข้าไปดับเพลิงนั้น เป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น กฎหมายจึงได้บัญญัติให้บุคคลผู้ก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ทรัพย์นั้นเพราะมีมูลเหตุจูงใจดังกล่าวย่อมจะต้องระวางโทษหนักขึ้นเป็นโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 5 ปี¹⁴ และหากผลแห่งการกระทำความผิดอันเกิดจากการวางเพลิงเผาทรัพย์ได้ก่อให้เกิดผลอื่นเป็นอันตรายถึงชีวิตหรือได้รับความบาดเจ็บ บุคคลผู้ซึ่งก่อให้เกิดผลเช่นนั้นต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์อีกด้วยเช่นกัน

3.1.3.5 การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลของการกระทำความผิด

เนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิดนี้ เป็นกรณีที่บุคคลได้ก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์จนเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายแก่กาย¹⁵ และได้รับบาดเจ็บสาหัส¹⁶ หรือเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย¹⁷ ผู้ซึ่งเจตนากระทำความผิดฐานก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์จนเป็นเหตุให้เกิดผลดังกล่าว ย่อมต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้นไม่ต่ำกว่า 1 ถึง 2 ปี ตลอดชีวิตหรือไม่น้อยกว่า 10 ปี ตามลำดับ ทั้งนี้หากการก่อให้เกิดเพลิงไหม้ได้ส่งผลให้มีผู้คนบาดเจ็บจำนวนมากได้รับบาดเจ็บซึ่งเป็นภัยอันตรายอย่างร้ายแรงต่อผู้คนจำนวนมากนี้บุคคล ผู้กระทำความผิดย่อมจะต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้นเป็นจำคุกตลอดชีวิตหรือไม่น้อยกว่า 10 ปี¹⁸

แม้ว่าการก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ทรัพย์จะได้กระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวังอันเป็นเหตุให้เกิดภัยอันตราย บุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดโดยประมาทปราศจากความระมัดระวังเช่นว่านั้น ย่อมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับเช่นเดียวกัน¹⁹ ทั้งนี้หากการก่อให้เกิดเพลิงไหม้ดังกล่าวทำให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายแก่กาย บุคคลผู้กระทำความผิดโดยปราศจากความระมัดระวังย่อมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี²⁰ อันเป็นการกำหนดให้บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิดนั่นเอง

¹⁴ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306 b (2).

¹⁵ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306 a (2).

¹⁶ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306 b (1).

¹⁷ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306 c.

¹⁸ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306 d (1).

¹⁹ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306 d (2).

²⁰ Criminal Code of the federal Republic of Germany, section 306 d (1).and section 306 a (2).

3.2 ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศส ได้มีการบัญญัติความผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หมวดที่ 2 ตามมาตรา 322-1 ถึง 18 โดยแยกออกเป็นส่วนที่เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และส่วนที่เป็นความผิดอันก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์เสียหาย ดังมีประเด็นที่จะต้องศึกษาดังนี้

3.2.1 บททั่วไป

ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามกฎหมายแห่งฝรั่งเศส ได้มีการบัญญัติความผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หมวดที่ 2 ตามมาตรา 322-1 ถึง 322-18 โดยแยกออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ ส่วนที่เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และส่วนที่เป็นความผิดอันก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์เสียหาย โดยกฎหมายได้บัญญัติให้บุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นต้องรับโทษไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดนั้นจะได้กระทำโดยเจตนา ประมาท หรือเพียงการละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยก็ย่อมมีความผิดทั้งสิ้น และบุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ย่อมได้ ซึ่งหากเป็นกรณีที่เป็นนิติบุคคลผู้กระทำความผิดตามความผิดในหมวดนี้ภายใต้เงื่อนไขตามมาตรา 121-2²¹

3.2.2 ความผิดฐานวางเพลิง

ความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ซึ่งทำให้ทรัพย์เสียหายตามประมวลกฎหมายแห่งประเทศฝรั่งเศส ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 322-5 ถึง 322-11-1 อันเป็นความผิดเกี่ยวกับการทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสียรูปทรงโดยการใช้อาวุธระเบิด หรือใช้วิธีการอื่นใดอันเป็นการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น โดยการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์เสียหาย ในส่วนนี้ได้รวมกันก่อให้เกิดไฟฟ้า หรือเกิดเพลิงไหม้ในชั้นในเขตป่า สวนหรือที่ดินซึ่งใช้ปลูกป่า หรือได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนไม่อาจทำให้กลับคืนได้ดังเดิม ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นเป็นการกระทำความผิดโดยเจตนา ประมาท หรือละเลยต่อหน้าที่ ก็ย่อมมีความผิดตามที่กฎหมายได้บัญญัติขึ้นทั้งสิ้น ในกรณีที่การกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์เสียหายเป็นการร่วมกันกระทำความผิดเป็นกลุ่มแก๊ง กระทำความผิดต่อทรัพย์บางประเภทที่กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครองความผิดเพราะมีมูลเหตุจงใจ หรือขู่ทำอันตรายต่อชีวิตร่างกายผู้อื่น ผู้กระทำความผิดอันมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีปกติทั่วไป

²¹ Criminal Code of French Republic section 322-17.

3.2.3 บทเพิ่มโทษกับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

กระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดอันมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีปกติทั่วไป

3.2.3.1 การก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อบุคคลอื่นโดยเจตนา

การกระทำความผิดอันเป็นการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์เสียหายได้บัญญัติหลักไว้ในมาตรา 322-6 สารระสำคัญมีหลักว่า หากการทำลาย ทำให้เสียหายหรือทำให้เสียรูปทรง ได้กระทำโดยการใช่ไฟ ใช้วัตถุระเบิด หรือใช้วิธีการอื่นใดอันเป็นการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อบุคคลอื่นบุคคล ผู้ซึ่งก่อให้เกิดภัยอันตรายย่อมต้องระวางโทษจำคุก 10 ปี และปรับเงิน 150,000 ยูโร และหากการกระทำความผิดได้ก่อให้เกิดไฟป่าเกิดหรือเพลิงไหม้ขึ้นในเขตป่า สวนที่ดินที่ใช้ปลูกป่าหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนไม่อาจทำให้กลับคืนได้ บุคคลผู้ก่อให้เกิดเหตุไฟป่าหรือเพลิงไหม้เช่นว่านั้นจะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นระวางโทษจำคุก 15 ปี และปรับ 150,000 ยูโร²²

3.2.3.2 การเตรียมการเพื่อกระทำความผิด

เนื่องจากการก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ ก่อให้เกิดเหตุระเบิดขึ้นนั้น มีลักษณะแห่งการกระทำที่เป็นภัยอันตรายต่อประชาชนอย่างร้ายแรง และอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาล การบัญญัติให้บุคคลผู้เตรียมการเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา 322-6 โดยเจตนาครอบครองหรือขนส่งซึ่งสารหรือวัตถุอื่นใดอันสามารถก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ และก่อให้เกิดเหตุระเบิดหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น บุคคลผู้กระทำการเตรียมการกระทำความผิดดังกล่าวจะต้องระวางโทษจำคุก 5 ปี และปรับ 75,000 ยูโร²³ ซึ่งหากบุคคลใดได้มีสารหรือวัตถุอื่นใดอันสามารถก่อให้เกิดเพลิงไหม้หรือก่อให้เกิดเหตุระเบิดขึ้นได้ แม้ว่าจะมิได้มีการเจตนาครอบครองสารหรือวัตถุอื่นใดนั้น เพื่อก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้หรือก่อให้เกิดเหตุระเบิดขึ้นก็ตาม แต่หากการครอบครองหรือขนส่งซึ่งสารหรือวัตถุเช่นว่านี้ ได้กระทำการโดยมิไม่มีเหตุอันสมควรตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ย่อมต้องระวางโทษจำคุก 1 ปี และปรับ 15,000 ยูโร²⁴

3.2.3.3 การละเลยต่อหน้าที่เป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้หรือเกิดเหตุระเบิด

กฎหมายได้บัญญัติให้บุคคลผู้ซึ่งละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยอันก่อให้เกิดเพลิงไหม้ หรือก่อให้เกิดเหตุระเบิดขึ้นนั้นย่อมมีความผิดและต้องรับโทษด้วยเช่นเดียวกัน โดยจะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี และปรับ 15,000 ยูโร²⁵ แต่หากผู้มีหน้าที่ในการดูแลรักษา

²² Criminal Code of French Republic, section 322-6.

²³ Criminal Code of French Republic, section 322-11-1 the first paragraph.

²⁴ Criminal Code of French Republic, section 322-11-1 third paragraph.

²⁵ Criminal Code of French Republic, section 322-5 the first paragraph.

ความปลอดภัยดังกล่าว เจตนาละเลยต่อหน้าที่จนก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้หรือก่อให้เกิดเหตุระเบิดขึ้น ต้องระวางโทษจำคุกมากขึ้นเป็น 2 ปี และปรับอีก 30,000 ยูโร²⁶

ในกรณีถ้าผู้ที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัย ได้ละเลยต่อหน้าที่ จึงก่อให้เกิดเหตุไฟฟ้า หรือก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้นในเขตป่า สวน ที่ดินซึ่งได้ใช้เป็นที่พักปลูกป่าหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนไม่อาจกลับคืนได้ ผู้ซึ่งละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าวจะต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้นเป็นจำคุก 2 ปี และปรับ 30,000 ยูโร และในกรณีที่ผู้ที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยได้เจตนาละเลยต่อหน้าที่ของตน ต้องรับโทษจำคุกหนักขึ้นเป็น 3 ปี และปรับ 45,000 ยูโร²⁷

3.2.3.4 การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำ

ความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหายเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดเป็นการทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสียรูปทรงโดยการใช้ไฟ ใช้วัตถุระเบิด หรือใช้วิธีการอื่นใดอันเป็นการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนบุคคลอื่น โดยมีลักษณะแห่งการกระทำความผิดเป็นกลุ่มแก๊ง ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกันกระทำการก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ ก่อให้เกิดเหตุระเบิดหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายใด ๆ ต่อบุคคลอื่นซึ่งรวมไปถึงการร่วมกันเตรียมเพื่อให้เกิดความผิดดังกล่าวข้างต้น ซึ่งผู้ร่วมกันกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าการกระทำความผิดตามปกติทั่วไป

3.2.3.5 การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมูลเหตุจูงใจ

การก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหายเป็นกรณีที่บุคคลได้กระทำความผิดอันเป็นการทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เสียรูปทรง โดยการใช้ไฟใช้วัตถุระเบิด หรือใช้วิธีการอื่นใดอันเป็นการก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น เพราะเหตุที่ผู้ครอบครองหรือเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว นั้น มีเชื้อชาติ สัญชาติ นับถือศาสนาอื่นใดอันเป็นมูลเหตุจูงใจให้บุคคลผู้กระทำความผิดได้กระทำการกระทำความผิดต่อผู้ครอบครองหรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น โดยบุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดเพราะมูลเหตุจูงใจนี้ย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นโทษระวางโทษจำคุก 20 ปี และปรับ 150,000 ยูโร และในขณะเดียวกันหากการก่อให้เกิดเหตุไฟฟ้า หรือเกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้นในเขตป่าสวน ที่ดินที่ใช้ปลูกป่า หรือการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนไม่อาจทำให้กลับคืนได้ ต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้นเป็น 30 ปี และปรับ 200,000 ยูโร²⁸

²⁶ Criminal Code of French Republic, section 322-5 second paragraph.

²⁷ Criminal Code of French Republic, section 322-5 third paragraph.

²⁸ Criminal Code of French Republic, section 322-8.

3.2.3.6 การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคล

การกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหายอันจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคล ในส่วนนี้มีลักษณะเดียวกันกับการรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคลโดยเจตนา ประมาท หรือละเลยต่อหน้าที่ย่อมต้องระวางโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคล²⁹ การที่บุคคลผู้มีผู้ซึ่งมีสถานะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้กระทำความผิดอันเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหายไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ การก่อให้เกิดเหตุระเบิดการจี้เตรียมเพื่อกระทำความผิดหรือการมีสารหรือวัตถุอื่นใดไว้ในความครอบครองเพื่อกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ บุคคลผู้มีสถานะตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ก็ย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าบุคคลทั่วไป ทั้งนี้หากการกระทำความผิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตหรือร่างกายของบุคคลอื่น ผู้ซึ่งกระทำความผิดย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลการกระทำแห่งความผิดอันเป็นอีกปัจจัยหนึ่งด้วยเช่นเดียวกัน

3.2.3.7 การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิด

การกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหายในกรณีที่บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิด กรณีที่เป็นการทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสียรูปทรงโดยการวางเพลิงเผาทรัพย์ ใช้วัตถุระเบิดหรือการใช้วิธีการอื่นใดอันเป็นการก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น การกระทำความผิดฐานก่อให้เกิดเพลิงไหม้ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดข้างต้นจะได้กระทำโดยเจตนา หรือละเลยต่อหน้าที่อันเป็นเหตุให้เกิดผลตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ ซึ่งผลแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกาย บุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดหรือละเลยต่อหน้าที่อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตนั้นย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิดโดยอาจแบ่งได้ 2 กรณีดังนี้

1) การก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่นโดยเจตนา หากการกระทำความผิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดให้บุคคลอื่นได้รับบาดเจ็บหรือได้รับอันตรายต่อชีวิต บุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นตามผลแห่งการกระทำความผิดของตน ดังนี้

1.1) กรณีทำให้บุคคลอื่นไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติซึ่งไม่เกินกว่า 8 วัน บุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นจำคุก 15 ปี และปรับ 150,000 ยูโร แต่ใน

²⁹ Criminal Code of French Republic, section 322-15.

กรณีที่เกิดจากเหตุเพลิงไหม้ในพื้นที่ป่าหรือทำให้สิ่งแวดล้อมไม่อาจกลับคืนได้ดังเดิม บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นจำคุก 20 ปี และปรับ 200,000 ยูโร³⁰

1.2) กรณีที่ก่อให้เกิดบุคคลอื่นไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติเกินกว่า 8 วัน บุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นจำคุก 20 ปี และปรับ 150,000 ยูโร แต่ในกรณีที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ในพื้นที่ป่าหรือทำให้สิ่งแวดล้อมไม่อาจกลับคืนได้ดังเดิม บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็น 30 ปี และปรับ 200,000 ยูโร³¹

1.3) กรณีที่ก่อให้เกิดบุคคลอื่นนั้นพิการหรือไร้ความสามารถอย่างถาวร บุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นจำคุกเป็น 30 ปี และปรับ 150,000 ยูโร รวมไปถึงการก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ในพื้นที่ป่าหรือทำลายสิ่งแวดล้อมไม่อาจจะกลับคืนได้ดังเดิมจะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นจำคุกตลอดชีวิตและปรับ 200,000 ยูโร³²

1.4) กรณีที่ก่อให้เกิดบุคคลอื่นถึงแก่ความตาย บุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นจำคุกตลอดชีวิต และปรับ 150,000 ยูโร รวมไปถึงการก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ในพื้นที่ป่าหรือทำลายสิ่งแวดล้อมไม่อาจจะกลับคืนได้ดังเดิมเช่นเดียวกัน³³

2) กรณีบุคคลนั้นละเลยต่อหน้าที่ซึ่งก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้นั้น หรือก่อให้เกิดเหตุระเบิดขึ้น การละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยซึ่งก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้เหตุระเบิดไฟป่าหรือเหตุเพลิงไหม้ในพื้นที่ป่า สวน อันรวมไปถึงพื้นที่ดินซึ่งใช้ปลูกป่าด้วย โดยการละเลยต่อหน้าที่นี้เป็นการเจตนาหรือเจตนาที่ หรือเป็นเพียงการละเลยต่อหน้าที่โดยมิได้เจตนา หากก่อให้เกิดผลแห่งการละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยจึงเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับบาดเจ็บ หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนไม่อาจจะแก้ไขให้กลับคืนได้ดังเดิม บุคคลผู้ซึ่งได้ละเลยต่อหน้าที่ที่จะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็น 3 ปี และปรับ 45,000 ยูโร แต่ผู้กระทำความผิดได้เจตนาละเลยต่อหน้าที่ที่ย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นเป็น 5 ปี และปรับ 100,000 ยูโร³⁴

หากพบเห็นการละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยดังกล่าวข้างต้นได้ทำ ให้บุคคลอื่นไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติไม่น้อยกว่า 8 วัน ผู้ซึ่งได้ละเลยต่อหน้าที่ จะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็น 5 ปี และปรับ 75,000 ยูโร และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเจตนาละเลย

³⁰ Criminal Code of French Republic, section 322-7.

³¹ Criminal Code of French Republic, section 322-8.

³² Criminal Code of French Republic, section 322-9.

³³ Criminal Code of French Republic, section 322-10.

³⁴ Criminal Code of French Republic, section 322-5 four paragraph.

ต่อหน้าที่ก็ย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นเป็น 7 ปี และปรับ 100,000 ยูโร³⁵ แต่ผลแห่งการกระทำความผิดนี้ได้นำไปหักลดโทษให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตายผู้เจตนาละเลยต่อหน้าที่จะต้องรับโทษจำคุก 7 ปี และปรับ 150,000 ยูโร³⁶ จากกรณีดังกล่าวข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่าบุคคลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนจะต้องรับโทษหนักขึ้น เนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิดโดยกฎหมายได้พิจารณาผลแห่งการกระทำความผิดประกอบกับเจตนาในการกระทำความผิดควบคู่กันไป

3.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายบัญญัติเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมในการเผาอาคารบ้านเรือน อาคารเพื่อการพาณิชย์ และทรัพย์สินอื่น ๆ ความผิดฐานวางเพลิงได้ถือกำเนิดจากระบบกระบวนการยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบต่าง ๆ ของการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง ดังจะได้ศึกษาดังต่อไปนี้

3.3.1 บททั่วไป

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายบัญญัติเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมในการเผาอาคารบ้านเรือน อาคารเพื่อการพาณิชย์ และทรัพย์สินอื่น ๆ ความผิดฐานวางเพลิงได้ถือกำเนิดจากระบบกระบวนการยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบต่าง ๆ ของการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มเติมพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่น่าเชื่อว่าเป็นการวางเพลิง รัฐบาลของสหพันธรัฐทั้ง 50 รัฐมีการตรากฎหมายห้ามการวางเพลิง โดยค่าปรับสำหรับความผิดฐานวางเพลิงจะแตกต่างกันไป และจะมีโทษหนักขึ้นเมื่อการวางเพลิงมีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต นอกจากนี้ ก่อนที่จะมีการพัฒนาประมวลกฎหมายที่มีเนื้อหาครอบคลุมการกระทำความผิด ผู้พิพากษาหรือศาลจะเป็นผู้ตีความกำหนดว่าอะไรคือ “การวางเพลิง” ที่เป็นหน้าที่ของอัยการผู้พิพากษาจะพิจารณาพิพากษาขึ้นตามแนวทางที่เคยพิจารณาในคดีก่อน และเมื่อเวลาผ่านไประบบกฎหมายจารีตประเพณีได้สร้างองค์ประกอบเฉพาะขึ้นมาเพื่อกำหนดความผิดของผู้กระทำโดยจะทำการประกอบความผิดมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละคดีว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์

ในอดีต ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สิน คือ ความผิดที่เป็นการเผาสถานที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นโดยมีความมุ่งร้าย (malicious) สามารถแยกเป็น 4 องค์ประกอบได้แก่ (1) ความมุ่งร้าย (malicious) โดยจำเลยต้องแสดงความจริงใจอย่างเด่นชัดและมีเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ (2) จำเลย

³⁵ Criminal Code of French Republic, section 322-5 five paragraph.

³⁶ Criminal Code of French Republic, section 322-5 six paragraph.

จะต้องเป็นตัวการในการวางเพลิง โดยเพลิงที่ลุกไหม้นั้นจะต้องก่อความเสียหายถึงขั้นทำให้ถูกเผาไหม้เป็นตอตะโก แม้เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งซึ่งการมีเพียงควันหรือแค่ทำให้อาคารเปลี่ยนสีจะไม่ถือว่าเป็นการวางเพลิง (3) ทรัพย์สินที่ถูกเผาจะต้องเป็นของบุคคลอื่น ซึ่งการจุดไฟเผาบ้านของตัวเองไม่ถือว่าเป็นความผิดทางวางเพลิงเผาทรัพย์ แต่ยังคงถือว่าเป็นการกระทำความผิดประเภทอื่นที่มีระดับความรุนแรงน้อยกว่า (4) จะต้องเป็นการเผาทรัพย์สินอันเป็นที่อยู่อาศัย โดยที่ผู้อยู่อาศัยได้แก่สิ่งปลูกสร้างที่มีบุคคลอาศัยอยู่ไม่ว่าผู้อยู่อาศัยนั้นจะอยู่ในบ้านขณะเกิดเพลิงไหม้หรือไม่ก็ตาม

จะเห็นได้ว่าความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ในอดีต ได้มีการนิยามความหมายไว้อย่างแคบ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของศาลในการปรับใช้ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ไว้เฉพาะกรณีสถานการณ์ที่ร้ายแรงเท่านั้น เนื่องจากความผิดฐานวางเพลิงเป็นความผิดที่กระทำการครอบครอง (possession) หรือการอยู่อาศัย (habitation) การที่เจ้าของ (owner) เผาบ้านของตัวเองในระบบคอมมอนลอว์ เจ้าของจะไม่มี ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ที่ผู้อยู่อาศัยของตัวเอง³⁷

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการวางเพลิงเผาทรัพย์หลาย ๆ ฉบับ มีการขยายขอบเขตของการกระทำความผิดออกไป โดยรวมถึงการเผาบ้านที่เป็นของตัวเอง อย่างน้อยในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต เช่น การเผาทรัพย์ของตนเองเพื่อทุจริตเงินประกัน หรือเมื่อการจุดไฟเผาอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น หากการวางเพลิงซึ่งปลูกสร้างโดยรู้ว่ามีบุคคลอาศัยอยู่ในขณะวางเพลิงผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น การกระทำความผิดกล่าวถือว่าเป็นการวางเพลิงในระดับสูงสุด (as arson in the first degree) และมีโทษสูงสุดจำคุกตลอดชีวิต หรือหากการวางเพลิงดังกล่าวทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บ ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น

การวางเพลิงที่เกิดจากการทุจริตเงินประกัน บุคคลที่เผาทรัพย์สินของตัวเอง (จ้างวานหรือให้ผู้อื่นกระทำ) โดยการแสวงหาวิธีปลดปล่อยภาระหนี้สินที่ตนเอง ไม่สามารถชำระได้ด้วย การวางเพลิงเผาทรัพย์สินที่ทำประกันไว้ โดยหวังว่าจะได้รับเงินประกันเพื่อนำมาชำระหนี้และเก็บเงินส่วนที่เหลือไว้ใช้ต่อไป กรณีมีแรงจูงใจสูงเป็นพิเศษเพื่อมูลค่าของทรัพย์สินลดต่ำลงอย่างมาก เมื่อเทียบกับจำนวนเงินประกันที่จะได้รับไม่ว่าโดยสภาพของตลาดอสังหาริมทรัพย์ ภัยธรรมชาติหรือจากปัจจัยอื่น ๆ ได้มีการกำหนดบทลงโทษไว้สูงมากเพื่อป้องกันการการกระทำความผิดข้างต้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกสำหรับจำเลยที่ไม่เคยมีประวัติอาชญากรรมที่จะต้องโทษจำคุก 10 ปีหรือมากกว่านั้น หากพบว่าเป็นผู้กระทำการวางเพลิงเพื่อทุจริตเงินประกันการเผาทรัพย์สินของตัวเอง โดยมีความตั้งใจเพื่อหวังเงินประกันเป็นอีกอาชญากรรมหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการวางเพลิง

³⁷ Neil C. Chamelin, *Criminal Law for Police Officer*, (New York: Published by Prentice Hall, 2000), p. 219. อ้างถึงใน ปิยะ วรรณวงศ์, *อ่าแล้ว เชิงอรรถที่ 2*, น. 33.

ดังนั้นบุคคลหนึ่งอาจเป็นผู้กระทำความผิดในคดีอาญาทั้งสองอย่างพร้อมกัน คือ ทุจริตเงินประกัน และวางเพลิง

3.3.2 ความหมายการวางเพลิง

การวางเพลิง คือ การเผาที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่น บางรัฐได้เพิ่มเติมสถานที่และสิ่งอื่น ๆ เข้าไปในองค์ประกอบของสิ่งที่เมื่อเผาแล้วจะทำให้มีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ด้วย เช่น รถยนต์ สถานประกอบการ โบสถ์ เป็นต้น ในการจะเป็นผู้มีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์โดยปกติจำเลยจะต้องก่อให้เกิดความเสียหายต่ออาคารหรือรถยนต์ อย่างไรก็ตาม หลักการนี้แตกต่างกันไปตามกฎหมายของแต่ละรัฐ ซึ่งหลักพิจารณาโดยทั่วไป ความเสียหายไม่จำเป็นต้องมีความรุนแรงหรือครอบคลุมบริเวณกว้าง แคมีบางส่วนของโครงสร้างถูกไฟไหม้ก็เพียงพอที่จะเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ได้ การจะเป็นผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์จำเป็นต้องมีเจตนามุ่งร้าย แต่ไม่ได้หมายความว่าจำเลยรู้สึกไม่ชอบหรือต้องการทำร้ายเหยื่อ การมีเจตนามุ่งร้ายหมายถึงจำเลยมีทั้งความตั้งใจในการวางเพลิงและรู้ว่าการกระทำของเขาจะทำให้เกิดเพลิงไหม้ หรือจำเลยเจตนาใส่สิ่งไวไฟเข้ามาในบริเวณซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่ออาคาร จำเลยจะไม่ตกเป็นผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์โดยประมาท หากจุดไฟเผาทรัพย์ของตนเองแต่ถ้าการกระทำดังกล่าวทำให้มีความเสี่ยงอย่างมากที่จะทำให้ที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นถูกเผาไหม้ไปด้วยและที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นผู้นั้นถูกไฟเผาจริง ๆ จำเลยอาจมีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ภัยอันตรายจากการวางเพลิงส่งผลกระทบต่อชุมชนในหลาย ๆ ด้านนับตั้งแต่กระทบต่อเศรษฐกิจไปจนถึงการสูญเสียชีวิต ชุมชนที่อยู่ในภาวะตกต่ำมักจะตกเป็นเป้าหมายของการวางเพลิง เนื่องจากการตีมูลค่าทรัพย์สินใหม่และการขาดความสามารถในการค้าขายเหล่านี้เป็นต้นเหตุของการก่ออาชญากรรมซึ่งการวางเพลิงเพื่อหวังผลประโยชน์เป็นรูปแบบปกติทั่วไปแต่ไม่ใช่เพียงรูปแบบเดียวของอาชญากรรมประเภทนี้³⁸ ส่วนใหญ่ที่มาและความหมายของไฟในปัจจุบันภายใต้กฎหมายคอมมอนลอว์ ไฟก็คือไฟลุกไหม้และสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สิน แต่แม้แต่ผู้ใช้กฎหมายยังมองไฟในหลาย ๆ มุมมอง “การกระทำความผิดสำเร็จแล้วแม้ว่าจะมีการลุกไหม้เพียงเล็กน้อยที่ส่วนหนึ่งส่วนใดของบ้านไม่ว่าไฟนั้นจะถูกดับลงหรือมอดดับเองก็ตาม” ไม่จำเป็นต้องมีเปลวไฟแค่เพียงการไหม้เกรียมก็ถือว่าเพียงพอแล้ว

ในอดีต การบัญญัติกฎหมายจะมองพฤติการณ์ของผู้วางเพลิงเพียงมิติเดียว คำกล่าวเช่น “จุดไฟ” และ “เผา” คือจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของความผิด The Penal Code หรือ MPC ได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกรณีการใช้ระเบิด ซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของกฎหมายในเวลานั้น การ

³⁸ Charles p.Nemeth, *Criminal Law*, (Prentice Hall, 2004), p. 310. อ้างถึงใน ปิยะ วรรณวงศ์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 2*, น. 34.

ลูกกลมของไฟที่เกิดจากการระเบิดจะมีจุดที่เป็นสาเหตุของเพลิงซึ่งจะมีการกระทำหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้มันเกิดผล ซึ่งอาจเป็นตัวละครแต่ในมุมมองของการวางเพลิงเป็นเพราะผู้กระทำความผิดได้นำวัตถุที่เป็นตัวเร่งการเผาผลาญและการทำลายเข้ามา อันเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณามากกว่าแค่เพียงไม่จับไฟกับกระดาษหนังสือพิมพ์ เนื่องจากผู้วางเพลิงอาจใช้ไฟและสารเคมีเพื่อเร่งการลูกกลมและเพื่ออำพรางหลักฐาน

“สิ่งปลูกสร้าง” (Structure) ความหมายในความผิดฐานวางเพลิงได้ถูกขยายออกเขตออกไปอย่างมาก ในอดีตผู้กระทำความผิดเป็นเป้าหมายไปยังสถานที่อันเป็นบ้านหรือที่อยู่อาศัยซึ่งที่อยู่อาศัยนั้นต้องเป็นของบุคคลอื่น ดังนั้น ผู้เป็นเจ้าของบ้านจะมีสิทธิ์ในการเผาบ้านของตนเองโดยไม่ต้องเกรงกลัวความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ แม้ว่าจะมีค่าเสียหายเล็กน้อยจากการเผาบ้านก็ตาม

“ผู้อื่น” องค์ประกอบของคำว่าผู้อื่น ไม่ได้หมายความว่าผู้เป็นเจ้าของจริง ๆ จะต้องได้รับความสูญเสีย เช่น ผู้เช่าอาจสามารถตกเป็นเหยื่อได้เช่นเดียวกับผู้เป็นเจ้าของ แม้แต่ผู้แวมะเยียมเยียนเพียงชั่วครวก็สามารรถเรียกร้องให้ดำเนินคดีในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ได้ เจ้าของที่ดินถือเป็นผู้เสียหายและอยู่ในสถานะที่ต้องเป็นผู้เรียกร้องเพื่อทรัพย์สินที่ให้ผู้อื่นเช่านั้นเป็นของตน

“บ้านหรือที่อยู่อาศัย” ในอดีต คำจำกัดความเรื่องการวางเพลิงบ้านหรือที่อยู่อาศัยจะหมายความรวมถึงจะปกป้องสิ่งที่อยู่โดยรอบตัวบ้านด้วย เช่น โรงนา โรงม้า โรงครัว และห้องอบควันอันอยู่ภายในอาณาบริเวณรั้ว ซึ่งมักจะใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอยู่อาศัยไม่ว่าเจ้าของจะสามารถนอนหรือพักแรมภายในอาคารนั้นได้หรือไม่ก็ตาม แต่คำจำกัดความดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากมีปัญหาการพิจารณาว่าอาคารที่เชื่อมต่อกันอย่างใดถือว่ามีสภาพเป็นต่อสถานะที่พักอาศัยหลัก คำจำกัดความดังกล่าวเป็นการขยายแนวคิดของคำว่า “ที่อยู่อาศัย” ซึ่งถูกแทนที่ในภายหลังด้วยคำว่า “สิ่งปลูกสร้างที่มีผู้ใช้ประโยชน์” (Occupied Structure)

“สิ่งปลูกสร้างที่มีผู้ใช้ประโยชน์” โดยที่วัตถุประสงค์ในการปลูกสร้างสถานที่ที่ไม่จำเป็นต้องเป็นสถานที่พักอาศัยตามปกติ ผู้ร่างกฎหมายได้ขยายความหมายคำว่า วางเพลิงไปยังสถานที่ต่าง ๆ ที่สามารถจะทำให้เกิดความเสียหายชีวิตและบาดเจ็บร้ายแรง สิ่งปลูกสร้างที่มีผู้ใช้ประโยชน์ได้ถูกบัญญัติให้รวมถึง เรือ รถบรรทุก รถนอน เครื่องบิน หรือ ยานพาหนะอื่นใด สิ่งปลูกสร้างหรือสถานที่อันปรับปรุงขึ้นเพื่อให้บุคคลพักค้างคืนหรือเพื่อเก็บสิ่งของสำหรับการประกอบธุรกิจไม่ว่าจะเป็นบุคคลอยู่ในสถานที่นั้นหรือไม่³⁹

³⁹ ปิยะ วรรณวงศ์, อ้างแล้ว เจริญรถที่ 2.

3.3.3 บทบัญญัติความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของมลรัฐต่าง ๆ

3.3.3.1 มลรัฐแคลิฟอร์เนีย

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้ถูกบัญญัติไว้ใน California Penal Code⁴⁰ โดยมาตรา 451⁴¹ ได้กำหนดให้การวางเพลิงโดยมีเจตนาก่อไฟเพื่อเผาหรือเป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้สิ่งปลูกสร้างหรืออาคารหรือพื้นที่ป่าไคหรือทรัพย์สิน มีบทลงโทษดังนี้ (1) การวางเพลิงเป็นเหตุให้เกิดความบาดเจ็บร้ายแรงต่อร่างกายเป็นความผิด ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุก 5, 7 หรือ 9 ปี (2) การวางเพลิงที่ทำให้สิ่งปลูกสร้างหรืออาคารที่มีผู้อยู่อาศัยถูกไฟไหม้เผาไหม้ว่า ขณะกระทำจะมีผู้อยู่ในสิ่งปลูกสร้างหรือไม่ก็ตามเป็นความผิด ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษ

⁴⁰ California Legislative information, “Penal Code-Pen CHAPTER 1. Arson (450-457.1),”

สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562, จาก

https://leginfo.ca.gov/faces/codes_displayText.xhtml?lawCode=PEN&division=&title=13.&part=1.&chapter=1.&article=

⁴¹ California Penal Code, 451 “A person is guilty of arson when he or she willfully and maliciously sets fire to or burns or causes to be burned or who aids, counsels, or procures the burning of, any structure, forest land, or property.

(a) Arson that causes great bodily injury is a felony punishable by imprisonment in the state prison for five, seven, or nine years.

(b) Arson that causes an inhabited structure or inhabited property to burn is a felony punishable by imprisonment in the state prison for three, five, or eight years.

(c) Arson of a structure or forest land is a felony punishable by imprisonment in the state prison for two, four, or six years.

(d) Arson of property is a felony punishable by imprisonment in the state prison for 16 months, two, or three years. For purposes of this paragraph, arson of property does not include one burning or causing to be burned his or her own personal property unless there is an intent to defraud or there is injury to another person or another person’s structure, forest land, or property.

(e) In the case of any person convicted of violating this section while confined in a state prison, prison road camp, prison forestry camp, or other prison camp or prison farm, or while confined in a county jail while serving a term of imprisonment for a felony or misdemeanor conviction, any sentence imposed shall be consecutive to the sentence for which the person was then confined. (Amended by Stats. 1994, Ch. 421, Sec. 1. Effective September 7, 1994).

จำคุก 3,5 หรือ 8 ปี (3) การวางเพลิงสิ่งปลูกสร้างหรือพื้นที่ป่าเป็นความผิด ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุก 2,4 หรือ 6 ปี (4) การวางเพลิงเผาทรัพย์เป็นความผิด ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุก 16 เดือน 2 หรือ 4 ปี แต่การวางเพลิงเผาทรัพย์ของตนเองไม่มีความผิดเว้นแต่การวางเพลิงเกิดจากการฉ้อโกงหรือเจตนาทำร้ายบุคคลอื่น หรือการวางเพลิงเพื่อทำลายสิ่งปลูกสร้างหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นหรือผิป่า การกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์สินของตนเองโดยประมาทมีความผิดเว้นแต่เพลิงนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายหรือสิ่งปลูกสร้างหรือทรัพย์สินของผู้อื่นได้รับความเสียหาย

มาตรา 451.5⁴² ระบุถึงการวางเพลิงขั้นร้ายแรงโดยกำหนดให้การวางเพลิงโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและมีเจตนาในการสร้างความเสียหายต่อบุคคลหนึ่งหรือหลายบุคคล หรือการวางเพลิงน่าจะก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหนึ่งหรือหลายบุคคลหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งปลูกสร้างหรือที่อยู่อาศัย โดยกระทำการจุดไฟหรือทำให้เกิดเพลิงไหม้สิ่งปลูกสร้างอาคารป่าทรัพย์สินมีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ขั้นร้ายแรง หากปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ (1) จำเลยเคยต้องโทษฐานวางเพลิงเผาทรัพย์มาแล้วภายในระยะเวลา 10 ปี (2) เพลิงนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและทำให้เกิดความเสียหายเกินกว่า 6,500,000 ดอลลาร์ (3) เพลิงนั้นทำให้อาคารที่มีผู้อยู่อาศัยไม่น้อยกว่า 5 หลังได้รับความเสียหายหรือถูกทำลาย

⁴² California Penal Code, 451.5.

(a) A person who willfully, maliciously, deliberately, with premeditation, and with intent to cause injury to one or more persons, or to cause damage to property under circumstances likely to produce injury to one or more persons, or to cause damage to one or more structures or inhabited dwellings, sets fire to, burns, or causes to be burned, or aids, counsels, or procures the burning of any residence, structure, forest land, or property, is guilty of aggravated arson if either of the following aggravating factors exists:

- (1) The defendant has been previously convicted of arson on one or more occasions within the past 10 years.
- (2) The fire caused damage to, or the destruction of, five or more inhabited structures.

(b) A person who is convicted under subdivision (a) shall be punished by imprisonment in the state prison for 10 years to life.

(c) A person who is sentenced under subdivision (b) shall not be eligible for release on parole until 10 calendar years have elapsed.

(d) This section shall become operative on January 1, 2024.

3.3.3.2 รัฐเวอร์จิเนีย

รัฐเวอร์จิเนียได้บัญญัติความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ไว้ใน Code of Virginia⁴³ โดยกำหนดให้การวางเพลิงเผาหรือทำลายบ้านอันเป็นที่อยู่อาศัยซึ่งปลูกสร้างอื่น หรือการวางเพลิงเผาทรัพย์เพื่อเอาเงินประกันเป็นความผิด และบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาก็อาจมีความผิดได้เช่นกัน โดยการบัญญัติความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ส่วนใหญ่จะมุ่งให้ความคุ้มครองกับอสังหาริมทรัพย์เป็นหลัก Code of Virginia มาตรา 18.2-77 กำหนดให้การเผาหรือใช้ระเบิดเพื่อทำลายส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด หรือช่วยเหลือแนะนำหรือจัดการให้ความช่วยเหลือในการทำให้เกิดเพลิงไหม้ หรือทำลายบ้านที่อยู่อาศัยหรือบ้านเคลื่อนที่ไม่ว่าจะเป็นของตนเองหรือของบุคคลอื่นเป็นความผิด มีโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปี แต่หากการวางเพลิงได้มีการทำต่ออาคารหรือสถานที่อื่น ๆ ซึ่งไม่มีผู้อยู่อาศัยก็จะมีอัตราโทษแตกต่างออกไป

Code of Virginia มาตรา 18.2-80 กำหนดให้การเผาหรือระเบิดทำลายอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างโดยมีเจตนาทุจริตเงินประกันจากบริษัทประกันหรือจากบุคคลอื่น ไม่ว่าผู้กระทำจะเป็นเจ้าของทรัพย์นั้นหรือไม่เป็นความผิด โดยอัตราโทษจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับมูลค่าของทรัพย์สินและในขนาดการทำบุคคลอยู่ในอาคารที่ได้รับความเสียหายหรือไม่ และ Code of Virginia มาตรา 18.2-81 กำหนดให้การเผาหรือระเบิดทำลายทรัพย์สิน หรือรั้วพืชร หรือกระทำต่อทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อทุจริตเงินประกันเป็นความผิดเช่นกัน โดยระดับความผิดขึ้นอยู่กับมูลค่าทรัพย์สินที่ถูกเผาหรือระเบิด

3.3.3.3 รัฐเท็กซัส

ได้มีการบัญญัติความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดทรัพย์สินเสียหายไว้อย่างหลากหลาย เช่น ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ความผิดฐานก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ มีการบัญญัติไว้ในหมวดของความผิดอันเกี่ยวกับการทำให้เสียทรัพย์ ทำให้ทรัพย์เสียหาย ลักษณะ 7 หมวดที่ 28 ตามมาตราที่ 28.01-28.08 ซึ่งความผิดฐานก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ทรัพย์ได้บัญญัติถึงลักษณะแห่งการกระทำ ความผิดและสถานะของบุคคลผู้ซึ่งจะต้องระวางโทษหนักขึ้นรวมไปถึงการรับโทษหนักขึ้นโดยผลแห่งการกระทำ ความผิดดังกล่าวด้วยเช่นกัน การกระทำความผิดฐานก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์เป็นการกระทำการใด ๆ อันเป็นการก่อให้เกิดเพลิงไหม้ โดยมีเจตนาที่จะทำลายหรือทำให้เสียทรัพย์ต่าง ๆ ได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเป็นพันธุ์พืช สิ่งปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ยานพาหนะ หรือทรัพย์ที่ใช้

⁴³ Justice of law, “Code of Virginia,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2562, จาก

เป็นประกันจำนองต่าง ๆ โดยผู้กระทำความผิดจำต้องระวางโทษจำคุก 2 ปีถึง 20 ปี และปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ⁴⁴

ทั้งนี้กฎหมาย ได้ให้ความคุ้มครองรวมไปถึงการก่อให้เกิดเพลิงไหม้ขึ้นในขณะที่กำลังกระทำการผลิตสินค้าจนเป็นเหตุให้ทรัพย์สินต่าง ๆ ได้รับความเสียหายด้วยเช่นกัน โดยบุคคลผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 180 วันถึง 2 ปี และอาจเพิ่มโทษปรับได้อีกไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ⁴⁵

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่การก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์สินได้เกิดขึ้นเพราะเหตุที่บุคคลมีสถานะหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัย ได้ละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าวจึงก่อให้เกิดเพลิงไหม้ขึ้น กฎหมายบัญญัติให้บุคคลผู้กระทำความผิดเช่นนั้นจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคลหรือรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิดอันเป็นเหตุก่อให้เกิดบุคคลอื่นได้รับอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกาย จากการกระทำความผิดฐานก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์สินดังกล่าวด้วย

3.3.4 การรับโทษหนักขึ้นในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สิน

การกระทำความผิดก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์สินอันบุคคลผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคล หากก่อให้เกิดเพลิงไหม้ขึ้น ผู้กระทำความผิดได้กระทำโดยเจตนา ทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย ซึ่งเหตุเพลิงไหม้นั้นเกิดจากบุคคลผู้ซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัย ผู้ที่อยู่ในชุมชน หรือเป็นผู้ที่นำดับถือ โดยเจตนาที่จะทำให้ทรัพย์สินเหล่านั้นได้รับความเสียหายหรือถูกทำลายเสียแล้ว⁴⁶ บุคคลผู้มีสถานะดังกล่าวข้างต้น ย่อมต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้น เป็นโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึงจำคุกตลอดชีวิต แต่ไม่เกินกว่า 99 ปี และอาจเพิ่มโทษปรับได้อีกไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์⁴⁷ จากแต่เดิมต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปีถึง 20 ปี และปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ⁴⁸ หากแต่การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดผลเป็นอันตรายต่อชีวิตร่างกายของบุคคลอื่น ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิดได้ด้วยเช่นกัน

ในกรณีที่เหตุเพลิงไหม้เกิดขึ้นในขณะที่กระทำการผลิตสินค้าต่าง ๆ จนเป็นเหตุให้เกิดผลอันเป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลอื่นบุคคล ผู้กระทำการเช่นว่านี้ก็ย่อมจะต้องระวางโทษหนักขึ้นเช่นกัน โดยจากแต่เดิมจะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 180 วันถึง 2 ปี และอาจเพิ่มโทษปรับได้อีกไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ หากแต่การก่อให้เกิดเพลิงไหม้ ในขณะที่กระทำการ

⁴⁴ Texas penal code section 28.02(d)

⁴⁵ Texas penal code section 28.02(e)

⁴⁶ Texas penal code section 28.02(d) (2).

⁴⁷ Texas penal code section 28.02(d).

⁴⁸ Texas penal code section 28.02(d).

ผลิตอันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดจำต้องระวางโทษหนักขึ้นเป็นโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปีถึง 10 ปีและอาจเพิ่มโทษได้อีกไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ⁴⁹

3.3.5 คดีตัวอย่างของประเทศสหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกาก็มีการบัญญัติกฎหมายลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดวางเพลิงเผาทรัพย์ และมีการกำหนดโทษที่สูง เล่มที่ 18 ส่วนที่ 1 บทที่ 5 มาตรา 81⁵⁰ บัญญัติว่า การวางเพลิงภายในเขตอำนาจตุลาการผู้ใดก็ตาม ภายในเขตน่านน้ำพิเศษ และเขตอำนาจตุลาการของสหรัฐฯ โดยมีเจตนาและประสงค์ร้าย จุดไฟหรือเผาอาคารใด ๆ สิ่งปลูกสร้าง หรือ เรือ เครื่องจักรใด ๆ หรือวัสดุก่อสร้าง หรือ พัสตุ หรือ โรงสรรพาวุธ ยุทธปัจจัย หรือสิ่งสนับสนุนใด ๆ หรือเครื่องใช้ในการเดินเรือ หรือ ขนส่งทางทะเล หรือพยายามหรือวางแผนเพื่อกระทำการดังกล่าว ให้มีโทษจำคุกไม่เกิน 25 ปี ปรับตามค่าเสียหายสูงสุดตามกฎหมายนี้ หรือชดเชยค่าซ่อมแซม หรือทดแทนทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้รับความเสียหายถูกทำลาย หรือทั้งจำทั้งปรับ หากอาคารมีผู้อยู่ภายในหรือชีวิตของผู้ใดตกอยู่ภายใต้อันตราย บุคคลนั้นต้องรับโทษตามกฎหมายนี้ หรือจำคุกตามความผิด หรือตลอดชีวิตหรือทั้งจำทั้งปรับ

คดีนายเรย์มอน ลี ออยเลอร์ เมื่อเดือนมิถุนายน 2009 นายเรย์มอน ลี ออยเลอร์ มือเพลิงรัฐแคลิฟอร์เนีย ผู้ก่อให้เกิดไฟป่าในเขตแคลิฟอร์เนียได้ ได้รับการพิพากษาโทษประหารชีวิต ฐานฆาตกรรมพนักงานดับเพลิง 5 นายที่เสียชีวิตขณะพยายามควบคุมเพลิงไม่ให้ลามสู่บ้านหลังหนึ่ง ประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดวางเพลิงเผาทรัพย์ การพยายามวางเพลิงเผาทรัพย์และการเตรียมการวางเพลิงเผาทรัพย์เช่นเดียวกับประเทศไทย นอกจากนี้ยังบัญญัติให้มีการชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหายไว้รวมในมาตราเดียวกันนี้ ซึ่งแตกต่างจาก

⁴⁹ Texas penal code section 28.02(e)

⁵⁰ 81. Arson within special maritime and territorial jurisdiction Whoever, within the special maritime and territorial jurisdiction of the United States, willfully and maliciously sets fire to or burns any building, structure or vessel, any machinery or building materials or supplies, military or naval stores, munitions of war, or any structural aids or appliances for navigation or shipping, or attempts or conspires to do such an act, shall be imprisoned for not more than 25 years, fined the greater of the fine under this title or the cost of repairing or replacing any property that is damaged or destroyed, or both. If the building be a dwelling or if the life of any person be placed in jeopardy, he shall be fined under this title or imprisoned for any term of years or for life, or both, (US Code, Cornell University, Law School, website: www.lawschool.cornell.edu)

ของประเทศไทยที่บัญญัติให้มีการชดเชยค่าเสียหายไว้ในต่างหากในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะ 5 มาตรา 420 ในเรื่องความรับผิดชอบทางละเมิดของบุคคล⁵¹

3.4 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษได้ออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทำให้เสียหายไว้เป็นพิเศษมีชื่อเรียกว่าอีก Criminal Damage 1971 และพระราชบัญญัติความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหาย ดังจะได้นำเสนอดังต่อไปนี้

3.4.1 บททั่วไป

ประเทศอังกฤษได้ออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินไว้เป็นพิเศษมีชื่อเรียกว่าอีก Criminal Damage 1971 และพระราชบัญญัติความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหาย เช่น ก่อให้เกิดเหตุเพลิงไหม้ อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เป็นที่อยู่อาศัย อาคารบ้านเรือน ดึก โบสถ์ เหมืองถ่านหิน เรือเดินสมุทร หรือการก่อให้เกิดความเสียหายต่อรั้ว กำแพง ประตู กระบวนการผลิต เหมืองทะเล แม่น้ำ เขื่อน สะพาน การขนส่งทางรถไฟ ผลงานศิลปะ หรือกรณีที่ผู้เช่าบ้านหรือผู้เช่าอาคารได้ก่อให้เกิดทรัพย์สินที่เช่านั้นได้รับความเสียหาย หรือการข่มขู่ว่าจะทำการวางเพลิง หรือทำลายบ้านอาคาร เป็นต้น แต่ต่อมาได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติความผิดฐานทำให้เสียหายเกือบทั้งหมดและคงเหลือไว้แต่ความผิดเกี่ยวกับรถไฟเท่านั้น

บทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดวางเพลิงเผาทรัพย์สินไว้ด้วยเช่นกัน มีบทบัญญัติลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์สินไว้ในกฎหมายอาญาความเสียหาย ปี ค.ศ. 1971 (Criminal Damage Act 1971-CHAPTER 48)⁵² บุคคลผู้ใดที่ไม่ได้มีเหตุดเว้นตามกฎหมาย

⁵¹ สุวนัย ทะคำสอน, “การกระทำความผิดเกี่ยวกับวางเพลิงเผาทรัพย์สิน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562, จาก http://journal.rmu.ac.th/journal/view_journal/9

⁵² Criminal Damage Act 1971-CHAPTER 48

1 Destroying or damaging property

(1) A person who without lawful excuse destroys or damages any property belonging to another intending to destroy or damage any such property or being reckless as to whether any such property would be destroyed or damaged shall be guilty of an offence.

(2) A person who without lawful excuse destroys or damages any property, whether belonging to himself or another-

(a) intending to destroy or damage any property or being reckless as to whether any property would be destroyed or damaged; and

กระทำการทำลาย หรือก่อความเสียหายให้แก่ทรัพย์สินใด ๆ ที่เป็นของผู้อื่น มีเจตนาที่จะทำลาย หรือสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินเหล่านั้น หรือประมาทเลินเล่อจนก่อให้เกิดทรัพย์สินเหล่านั้นเกิดความเสียหาย มีความผิดตามกฎหมายนี้ หากความเสียหายเกิดจากการวางเพลิง ความผิดนี้จัดอยู่ในหมวดวางเพลิง กฎหมายอาญาความเสียหาย ปี ค.ศ. 1971 ตอนที่ (3) ความเสียหายร้ายแรง ตอนที่ 1(2) กฎหมายอาญา

ความเสียหาย ปี ค.ศ. 1971 บุคคลผู้ใดที่ไม่ได้มีเหตุฉุกเฉินตามกฎหมาย กระทำการทำลาย หรือก่อความเสียหายให้แก่ทรัพย์สินใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นของบุคคลนั้นหรือผู้อื่น (ก) มีเจตนาที่จะทำลาย หรือสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินใด ๆ หรือประมาทเลินเล่อจนอาจก่อให้เกิดทรัพย์สินเหล่านั้นเกิดความเสียหาย และ (ข) มีเจตนาโดยทำลายหรือก่อความเสียหาย เพื่อคุกคามชีวิตผู้อื่นให้ตกอยู่ในอันตราย หรือประมาทเลินเล่อทำให้ชีวิตผู้อื่นอาจตกอยู่ในอันตราย มีความผิดตามกฎหมายนี้วางเพลิง ตอนที่ 1(3) กฎหมายอาญา

ความเสียหายปี ค.ศ. 1971 ความผิดใด ๆ ภายใต้กฎหมายนี้ที่ทรัพย์สินถูกทำลายหรือเสียหายจากเพลิง ให้มีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ระวังโทษจำคุกตลอดชีวิต หากไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตระวังโทษจำคุกหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ความเสียหายร้ายแรงจากการวางเพลิง ระวังโทษจำคุกตลอดชีวิต

3.4.2 บทบัญญัติความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์และบทเพิ่มโทษ

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ กล่าวคือ การกระทำความผิดภายใต้มาตรา 16 (1) วิธีการวางเพลิงเผาทรัพย์อันทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหายหรือถูกทำลาย ผู้นั้นย่อมมีความผิดตามที่ได้บัญญัติไว้ในเรื่องวางเพลิง⁵³ แล้วจะต้องระวังโทษจำคุกตลอดชีวิต⁵⁴ การวางเพลิงเผาทรัพย์ตามมาตรานี้เป็นการทำลายหรือทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหายโดยการใช้ไฟในการกระทำความผิดตามมาตรา 1(1) ประกอบมาตรา 1(3)

บทบัญญัติให้บุคคลผู้ที่กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน เนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำอันเป็นการกระทำใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อชีวิต

(b) intending by the destruction or damage to endanger the life of another or being reckless as to whether the life of another would be thereby endangered; shall be guilty of an offence.

(3) An offence committed under this section by destroying or damaging property by fire shall be charged as arson.

(ที่มา : extracted from the UK Statute Law Database (SLD), Office of Public Sector Information website www.opsi.gov.uk.)

⁵³ Criminal Damage Act 1971, section 1(3).

⁵⁴ Criminal Damage Act 1971, section 4(1).

ของบุคคลอื่น เช่น การทำลาย การทำให้เสียหายโดยการวางเพลิง หรือการกระทำความผิดอื่นใดซึ่งมีลักษณะอันน่าจะเป็นภัยอันตรายต่อชีวิตของบุคคลอื่น บุคคลผู้ซึ่งกระทำการอันมีลักษณะเช่นว่านี้ย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำความผิด⁵⁵ ไม่ว่าผลแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวจะก่อให้เกิดผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือไม่ก็ตาม ผู้ซึ่งกระทำความผิดอันมีลักษณะน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตของบุคคลอื่นก็ย่อมรับโทษหนักขึ้นตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เช่นกัน⁵⁶ จะต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้นเป็นจำคุกตลอดชีวิต แต่เดิมกำหนดอัตราระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี⁵⁷

3.4.3 คดีตัวอย่างที่น่าสนใจ

มีคดีตัวอย่างที่น่าสนใจ รับสารภาพมีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์โดยเจตนา จำเลยราดเชื้อเพลิงผ่านช่องรับจดหมายของบ้านชายที่มีความสัมพันธ์กับภรรยาของจำเลย และจุดไฟ ทั้งนี้ได้กระทำการตัดสายโทรศัพท์พร้อมด้วย จำเลยไม่ได้ก่อความเสียหายให้แก่สาธารณะ และกระทำโดยตกอยู่ภายใต้ภาวะกดดัน ตัดสินจำคุก 7 ปี

คดีฟ้องร้อง แมคคาร์ธ (2000) จำเลยทำร้ายร่างกายอดีตคนรัก ราดเชื้อเพลิงรอบบริเวณบ้าน และจุดไฟก่อให้เกิดความเสียหายเล็กน้อย จำเลยพยายามขัดขวางไม่ให้อดีตคนรักและบุตรชายของเธอออกจากตัวบ้าน สารภาพผิด ตัดสินจำคุก 6 ปี

คดีฟ้องร้อง มานูเอล (2002) ผู้ต้องขังฐานวางเพลิงโดยเจตนาทำอันตรายต่อชีวิตวางเพลิงโดยประมาทโดยก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต และมีความผิดทางอาญา จำเลยดันพรมติดไฟผ่านช่องรับจดหมายของห้องเช่าสองห้องขณะมีเมา เป็นเหตุให้ผู้อยู่อาศัยรายหนึ่งได้รับบาดเจ็บร้ายแรง ลงโทษจำคุก 10 ปี และ 8 ปีควบกัน⁵⁸

เห็นได้ว่าในประเทศอังกฤษมีกฎหมายลงโทษแก่ผู้เจตนาวางเพลิงเผาทรัพย์ และการกระทำ โดยประมาทจนเป็นเหตุน่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินหรืออันตรายต่อบุคคลอื่น ซึ่งศาลได้พิพากษาให้ลงโทษค่อนข้างหนักด้วยการจำคุกผู้กระทำความผิดเป็นเวลาหลายปี เนื่องจากความผิดนี้เกี่ยวข้องกับภัยสาธารณะ อันมีลักษณะเหมือนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217, 218 และ 220 ของประเทศไทย

⁵⁵ Mike Molan, *Case and Materials on Criminal Law*, Milton Park Abingdon, (Oxon: Routledge Cavebdis, 2008). p. 628.

⁵⁶ Criminal Damage Act 1971, section 1(2)(b).

⁵⁷ Criminal Damage Act 1971, section 4(1).

⁵⁸ ที่มาของคดีตัวอย่าง The Crown Prosecution Service website: www.cps.gov.uk

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบ หลักกฎหมายในความผิดฐานวางเพลิงตามกฎหมายไทย และต่างประเทศ

ความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิง ถือว่าเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายประเภทหนึ่ง ที่ทำให้ประชาชนเกิดความไม่ปลอดภัยต่อทรัพย์สิน ร่างกาย และชีวิต กฎหมายจึงต้องป้องกันห้ามการกระทำของบุคคลที่มีลักษณะและวิธีการอันน่าจะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่น แต่การกระทำลักษณะนี้อาจเป็นความผิดตามบทบัญญัติมาตราอื่นด้วย นอกจากนี้ผู้เขียนได้วิเคราะห์ในประเด็นเรื่อง ประวัติความเป็นมาแนวทางคำสอนทางวิชาการนิติศาสตร์ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายโดยวิเคราะห์จากคำพิพากษาฎีกา การศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และ เหตุผลความจำเป็นในการแก้กฎหมายในความผิดฐานวางเพลิง ดังจะได้นำเสนอต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์แนวคำสอนทางวิชาการนิติศาสตร์ของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

4.1.1 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีธรรมดาตามมาตรา 217

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไป ความเห็นทางตำราวิชาการนิติศาสตร์

1) แนวคำสอนก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานดังกล่าวบัญญัติไว้ในมาตรา 185 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127¹ และในการอธิบายถึงลักษณะของการกระทำที่จะเป็นความผิดฐานดังกล่าว จะเป็นการอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ โดยวางอยู่บนพื้นฐานที่ว่า การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ต้องมีลักษณะที่เป็นอันตรายต่อประชาชนได้โดยทั่ว ๆ ไป ไม่ใช่เพียงแต่ทำให้ทรัพย์สินเสียหายเท่านั้น² ดังเช่น กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ อธิบายไว้ว่า³

¹ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, มาตรา 185 “ถ้าผู้ใดวางเพลิงจุดเผาสิ่งห้ามทรัพย์ของผู้อื่น ท่านว่า มันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี แลให้ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงพันบาท ด้วยอีกโสดหนึ่ง”

² หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิบูลกิจ, 2497), น. 840.

เรื่องวางเพลิงนั้นเป็นของสำคัญกว่าประทุษร้ายต่อทรัพย์ธรรมดา ด้วยเหตุว่า อาจจะลุกลามมากมาย ทำให้คนหลายคนนิยบหายพร้อมกันจึงได้ลงไว้ในหมวดนี้ ที่จริงความก็เหมือนกับในหมวดทำให้เสียทรัพย์ผิดกันแต่ว่าใหญ่ แลน้อยเท่านั้น ส่วนพระอินทปรีชา ได้อธิบายไว้ว่า “การวางเพลิงเผาทรัพย์ ผิดกับการทำให้เสียทรัพย์ตามธรรมดาเพราะเหตุว่าการวางเพลิงย่อมมีลักษณะน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิต และร่างกายบุคคล หรือทรัพย์สินสมบัติของสาธารณชน อาจจะทำให้บังเกิดผลอันตรายเสียหายใหญ่หลวง เป็นการเดือดร้อนแก่บ้านเมืองไม่ใช่เสียหายแต่แก่ผู้เป็นเจ้าของเท่านั้น ...”

การพิจารณาถึงความสำคัญเรื่องทรัพย์ที่ถูกเผาเป็นข้อสำคัญอย่างหนึ่งที่จะวินิจฉัยว่าเป็น คดีวางเพลิงหรือไม่ จะเห็นได้ว่า ถ้าพิจารณาได้ว่าเป็นทรัพย์สินของเล็กน้อย การถูกเผาไม่น่าจะเป็นภัยอันตรายแก่สาธารณชน ก็ย่อมไม่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ เช่น เราเอาไฟจุดบุหรี่ยของผู้อื่น บุหรี่ยนั้นเป็นทรัพย์ก็จริงแต่บุหรี่ยที่ถูกไฟจุดไม่สามารถจะเป็นอันตรายเสียหายมากมายได้ หรือถ้ากระทำแก่ทรัพย์สินของอื่น ๆ ที่เป็นของไม่มากมายใหญ่โต เช่น เสื้อผ้า หรือเครื่องเรือน เอาออกมากองไว้นอกเรือนแล้วเอาไฟจุดเผา ดังนั้น ไม่เรียกว่าเป็น “การวางเพลิง” เป็นความผิดแต่เพียงฐานทำให้เสียทรัพย์เพราะเป็นแต่การเล็กน้อยไม่สำคัญและ ไม่สามารถอาจเป็นเหตุอันตรายแก่ผู้ใดด้วย แต่ถ้าเราเอาไฟไปจุดห้องแถวหรือบ้านผู้ใดเรียกว่าเป็นการวางเพลิงเพราะอาจจุดคำ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่สาธารณชน...

จะเห็นได้ว่า การแยกฐานความผิดระหว่างการวางเพลิงเผาทรัพย์ กับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ในแนวคำสอนก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานดังกล่าว จะพิจารณาจำนวนทรัพย์มีมากหรือน้อย และความเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยต่อสาธารณชน เป็นประเด็นหลัก เพื่อเป็นแนวทางในการตีความแยกฐานความผิดทางอาญาระหว่าง ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ กับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

2) แนวคำสอนหลังประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ทั่วไปตามมาตรา 217 และแนวการอธิบายก็ไม่ได้มีประเด็นที่แตกต่างจากคำสอนก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ การกระทำผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ต้องเป็นการกระทำที่มี

³ พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์, โคตติอาญา เล่ม 2 อธิบาย, (พระนคร: โรงพิมพ์กองสฬุโทษ, รัตนโกสินทรศก 128), น. 840.

⁴ พระอินทปรีชา อำมาตย์โท, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 2 ตอน 1, พิมพ์ครั้งที่ 1, (พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2469), น. 904-905.

ลักษณะเป็นการก่อกวนอันตรายต่อประชาชน มิใช่เป็นเพียงแค่การทำให้ทรัพย์สินเสียหายเท่านั้น⁵ แนวคำสอนของนักนิติศาสตร์ที่นำมาเป็นตัวอย่างเทียบเคียงเท่านั้น เช่น

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นกร ได้อธิบายไว้ว่า “การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานนี้มีใช้เพียงแต่การเผาทรัพย์แต่ต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะก่อกวนอันตรายต่อประชาชน กล่าวคือ เป็นที่ตระหนกตกใจแก่ประชาชน”⁶ ดร.สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์ ได้อธิบายไว้ว่า “ความผิดในลักษณะวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นตามมาตรา ๓๕๘ แต่ที่กฎหมายแยกออกมาบัญญัติถึงการทำให้เสียหายโดยการใส่เพลิงออกเป็นความผิดต่างหาก เพราะการทำลายโดยใช้เพลิงอาจลุกลามขนาดออกไปเป็นอันตรายต่อทรัพย์สินต่อชีวิตหรือร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนได้มาก”⁷ ส่วนศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์ ได้อธิบาย ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา ๒๑๗ หรือความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา ๒๑๘ ถ้าทรัพย์ที่เผานั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้ (๑) ทรัพย์ของผู้อื่นนั้นเป็นทรัพย์ที่มีราคาไม่น้อย โดยไม่คำนึงว่า การเผานั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือไม่ก็ตาม หรือ (๒) ทรัพย์ของผู้อื่นนั้นเป็นทรัพย์ที่มีราคาน้อย แต่การเผานั้นน่าจะเป็นอันตรายบุคคลอื่น ผู้กระทำก็จะมี ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา ๒๑๗ หรือความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา ๒๑๘ แล้วแต่กรณี^๘

จะเห็นได้ว่า ความเห็นทางคำราชของนักนิติศาสตร์ของไทยส่วนใหญ่ทั้งสองช่วงต่างเห็นตรงกันว่า การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ส่วนการกระทำที่เป็นแต่เพียงทำให้ทรัพย์สินเสียหายโดยปราศจากลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนก็ไม่ใช่ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าความผิดฐานวางเพลิงกรณีทั่วไป คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้คือการคุ้มครองก่อกวนอันตรายต่อประชาชน^๙ ไม่ใช่การคุ้มครองกรรมสิทธิ์แต่ประการใด

^๕ จิตติ ดิงศกัทธิย์, กฎหมายอาญา ภาค ๒ ตอน ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๓๑), น. ๑๗๒๔.

^๖ คณิต ฒ นกร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ ๔ แก้ไขเพิ่มเติม, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), น. ๒๔๘.

^๗ สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา เล่ม ๓, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๕), น. ๔๗๓.

^๘ ศาตราจารย์ พิเศษ ดร.เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม ๒, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เจริญ, ๒๕๕๐), น. ๓๐.

^๙ คณิต ฒ นกร, อรรถาธิบายแห่งประมวลกฎหมายอาญา, น. ๒๔๘.

ส่วนความเห็นทางอัยการ ได้มีคำชี้ขาดความเห็นแย้งของอธิบดีกรมอัยการ¹⁰ ในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีธรรมดา ซึ่งข้อเท็จจริงโดยย่อมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ กล่าวคือ เป็นกรณีที่ต้องหาได้นำเอาเสื้อผ้าของภรรยาหลายชุดมาวางกองไว้ที่พื้นคอนกรีตหน้าบ้านห่างตัวบ้านประมาณ 3-4 เมตร และได้ใช้ไฟแช็คจุดเผาเสื้อผ้าของภรรยาจำนวน 1 ชุดจนเป็นเหตุให้ไฟไหม้เสื้อผ้าเล็กน้อย อธิบดีกรมอัยการได้ชี้ขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินของผู้อื่นตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินทั่วไปตามมาตรา 217 ด้วยเหตุผล 2 ประการ กล่าวคือ (1) การกระทำของผู้ต้องหาไม่เข้าลักษณะเป็นการวางเพลิงเผาทรัพย์สินของผู้อื่น (2) เป็นกรณีของทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาต้องถือว่าผู้ต้องหาเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วย

จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลที่อธิบดีกรมอัยการชี้ขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาพบว่า เหตุผลประการแรกนั้น ดูประหนึ่งว่าอธิบดีกรมอัยการมีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้ คือ “ภยันตรายต่อประชาชน” ทั้งนี้เพราะว่า การกระทำความผิดของผู้ต้องหาไม่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนได้ อย่างไรก็ตาม เหตุผลประการที่สองที่ใช้ในการชี้ขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหากับมีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้คือ “กรรมสิทธิ์” อย่างไรก็ตาม การพิจารณาได้ว่า แม้ว่าอธิบดีกรมอัยการจะมีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้ คือ กรรมสิทธิ์ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะมิได้มีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้ คือ ภยันตรายต่อประชาชนด้วย

ผู้เขียนเห็นว่า การที่อธิบดีกรมอัยการมีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้เป็นกรณีให้อันตรายต่อประชาชนและกรรมสิทธิ์ เท่ากับเป็นการยืนยันว่า มิได้มีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้ คือ ภยันตรายต่อประชาชน เพราะถ้ามีแนวความคิดดังกล่าว ก็ไม่จำเป็นต้องอ้างเหตุผลในประการที่สองแต่อย่างใด นอกจากนี้ การที่อธิบดีกรมอัยการมีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้เป็นทั้งกรณีของภยันตรายต่อประชาชนและกรรมสิทธิ์ทำให้ไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินและความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ อีกทั้งเหตุผลในประการที่สองที่เป็นการตั้งหลักกรรมสิทธิ์ร่วมซึ่งเป็นการเทียบเคียงมาจากคำพิพากษาฎีกาที่ 747/2484¹¹ ประเด็นในคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวเป็นกรณีที่ทรัพย์สินที่ถูกวางเพลิงเป็นของใคร อย่างไรก็ตาม ในคำชี้ขาดความเห็นแย้งดังกล่าว ประเด็นอยู่ที่ว่าการกระทำอย่างไรเป็นการวางเพลิง

¹⁰ คณิต ณ นคร, “คำชี้ขาดความเห็นแย้งของอธิบดีกรมอัยการ,” อัยการนิเทศ, 44, (2525), น. 26-27.

¹¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 747/2484 สรุปย่อ ภริยาน้อยเผาเรือนซึ่งสามีและภริยาลงอยู่ร่วมเรือนด้วยกันไม่มีความผิดตามมาตรา 186(1)

4.1.2 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินพิเศษตามมาตรา 218

ในกระบวนการวิเคราะห์จะประกอบด้วยความเห็นทางตำรากฎหมาย ความเห็นของทางอัยการ และความเห็นทางศาล

ความเห็นทางตำรา

1) คำสอนก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานดังกล่าวบัญญัติไว้ในมาตรา 186(1) แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127¹² และความเห็นทางตำราส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้ คือ “กรรมสิทธิ์” ทั้งนี้เพราะว่า ถ้าทรัพย์สินที่ถูกวางเพลิงเผาเป็นทรัพย์สินของผู้วางเพลิงเองก็ไม่อาจเป็นความผิดฐานดังกล่าวได้ การกระทำที่เป็นความผิดฐานดังกล่าวจึงต้องเป็นการวางเพลิงเผาทรัพย์สินของผู้อื่น¹³ ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ย่อมมีอำนาจที่จะกระทำการใด ๆ แก่ทรัพย์สินของตัวเองได้ ตัวอย่างเช่น

ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ได้วินิจฉัยไว้ว่า¹⁴ มาตรา 186 ข้อ 1 มีความประสงค์ในเรื่องเผาเคหสถานของผู้อื่นนั้นชอบด้วยเหตุผลอย่างยิ่งดังนี้ เพราะแม้กฎหมายจะไม่ได้บัญญัติไว้ชัดว่าเป็นเคหสถานผู้อื่นก็แต่จะต้องยึดเป็นหลักว่ากฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในประเทศจะต้องเข้าเกี่ยวข้องกับและสอดคล้องซึ่งกันและกัน และหลังมีการกระทำต่าง ๆ แม้จะครบองค์ประกอบตามที่กฎหมายอาญาบัญญัติว่ามีโทษ แต่ถ้ามีกฎหมายอื่นให้อำนาจให้กระทำได้ เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายปกครองแล้ว การกระทำเช่นนี้จะถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาไม่ได้เลย เช่น เมื่อกฎหมายแพ่งยอมให้บิดาตีบุตรตามสมควร การกระทำของบิดาก็ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา 338 (3) และหลักกฎหมายที่ควรพิจารณาในเรื่องนี้ก็คือ เจ้าของกรรมสิทธิ์ย่อมมีอำนาจที่จะกระทำแก่ทรัพย์สินของเขาได้ทุกประการ เช่น จะทำลาย เอาเพลิงเผาเสียก็ได้ และเมื่อกฎหมายแพ่งที่บัญญัติถึงเรื่องกรรมสิทธิ์ให้อำนาจไว้เช่นนี้แล้ว ก็จะต้องถือว่า การจุดเพลิงเผาทรัพย์สินของตัวเองไม่เป็นความผิดอาญา เว้นแต่ กฎหมายอาญาจะระบุไว้ โดยจะจงว่าแม้จะเป็นทรัพย์สินของตัวเองก็เอาโทษ ซึ่งในกรณีหากเป็นเช่นนี้ จะต้องถือหลักว่า จะมีการจำกัดกรรมสิทธิ์ของบุคคลต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติชัดเจน โดยเหตุนี้จะต้องเข้าใจว่า การจุดเผาเคหสถานของตนเองไม่เป็นความผิด อย่่างไรก็ดีเพลิงเป็นสิ่งที่ลุกลามได้ง่ายและอาจเป็นอันตรายต่อผู้คนและทรัพย์สินของผู้อื่น โดยเหตุนี้มาตรา 187 จึงกำหนดว่า ถ้าเอาไฟจุดไฟเผาทรัพย์สินใด ๆ โดยลักษณะอันน่ากลัวจะเป็นอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นมีประโยชน์เกี่ยวข้องอยู่ด้วยเป็นความผิด ดังนี้ เป็นการจำกัดอำนาจ

¹² กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, มาตรา 186 (1) บัญญัติว่า ถ้าผู้ใดวางเพลิงจุดเผาทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดเหล่านี้ คือ (1) เผาเคหสถานของคนอยู่อาศัยก็ดี

¹³ หยุต แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: วิบูลกิจ, 2497), น. 842.

¹⁴ หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกา 389/2483

กรรมสิทธิ์ไว้โดยชัดเจน การพิจารณามาตรา 187 นี้จะยังสนับสนุนให้เห็นว่า มาตรา 186 (1) หมายถึง การเอาเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นนั้น

อย่างไรก็ตาม นักกฎหมายบางท่าน ได้อธิบายถึงลักษณะของการกระทำที่จะเป็น ความผิดฐานดังกล่าว ไม่ได้พิจารณาในแง่ของกรรมสิทธิ์เพียงอย่างเดียว หากแต่พิจารณาในแง่ของ อันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิตมนุษย์ เช่น พระอินทปรีชาได้อธิบายไว้ว่า การเผาเคหสถานเป็นการ กระทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้เป็นเจ้าของมิใช่น้อย เพราะเคหสถานจำเป็นสำหรับผู้อาศัยและอาจ เป็นอันตรายแก่ชีวิตของผู้คน ท่านจึงกำหนดโทษให้สูงกว่าธรรมดา¹⁵ จะเห็นได้ว่า คุณธรรมทาง กฎหมายตามความเห็นของพระอินทปรีชา คือ กรรมสิทธิ์ และ ความปลอดภัยของประชาชนในแง่ ของอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิตมนุษย์

2) คำสอนหลังประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานดังกล่าวบัญญัติไว้ใน ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 (1) และความเห็นทางตำราส่วนใหญ่มี ความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้คือ กรรมสิทธิ์ เช่นเดียวกับคำสอนก่อน ประกาศใช้ประมวลกฎหมาย ทั้งนี้เพราะว่า การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานดังกล่าว ต้องเป็นการ วางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น มิใช่เป็นการวางเพลิงเผาทรัพย์ผู้กระทำความผิดเอง หรือที่ผู้กระทำความผิดมีส่วน เป็นเจ้าของร่วมด้วย¹⁶ ตัวอย่างเช่น

จิตติ เจริญจำ ได้อธิบายไว้ว่า “ลักษณะการบัญญัติกฎหมายบทบัญญัติหลังที่อยู่ติดต่อกับ มาตราที่เป็นแม่บทจะเป็นบทบัญญัติของเรื่องโทษหนักขึ้น ถ้าเป็นบทบัญญัติในลักษณะเดียวกัน องค์ประกอบของมาตราที่เป็นบทมีโทษหนักขึ้น ก็ต้องอาศัยองค์ประกอบของแม่บทดังนี้ คือ ต้อง ผ่านองค์ประกอบของบทแม่ให้ครบถ้วนด้วย และเป็นที่ยอมรับกันมานานแล้วว่า ความผิดฐาน วางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น เป็นบทบัญญัติที่มี โทษหนักขึ้นจากความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ซึ่งเป็นที่มีโทษหนักขึ้นโดย อาศัยข้อเท็จจริง โดยผู้กระทำความผิดจะต้องให้รู้ข้อเท็จจริงนั้นด้วยตามมาตรา 62 วรรคท้าย เมื่อเป็นเช่นนี้ความในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 จึงต้องผ่าน องค์ประกอบของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ก่อน ดังนั้น จึงต้องเป็นเรื่อง วางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น การเผาทรัพย์ของตนเองจึงไม่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณี พิเศษตามมาตรา 218 ดังนั้นถ้าทรัพย์นั้นตนเองมีส่วนเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วย ก็ยังต้องถือว่าเป็น

¹⁵ พระอินทปรีชา และอำมาตย์โท, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 2 ตอน 1, (กรุงเทพฯ: โสภณพิพรธรรมานกร, 2469), น. 908.

¹⁶ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536), น. 18-19.

สิทธิ์ของตนเองอยู่ การเคารพสิทธิ์ของตนเองนี้จึงไม่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเคารพสิทธิ์ทั่วไปตาม มาตรา 217, ความผิดฐานวางเพลิงเคารพสิทธิ์พิเศษตามมาตรา 218 และวัตถุประสงค์ของ กฎหมายก็เป็นเช่นนั้น”¹⁷

อย่างไรก็ตาม ความเห็นทางตำราบางส่วนมีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายของ ความผิดฐานนี้ ไม่ใช่กรรมสิทธิ์หากแต่เป็นอันตรายต่อประชาชน¹⁸ ดังนั้น ตามความเห็นดังกล่าว การวางเพลิงเคารพสิทธิ์ของตนเองเป็นความผิดฐานนี้ได้ ซึ่งจะได้้นำคำสอนของบางท่านเป็น ตัวอย่างเช่น ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ได้อธิบายไว้ว่า “คุณธรรมทางกฎหมายความผิดฐานนี้ ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ แต่เป็นภัยอันตรายต่อประชาชน ฉะนั้น แม้ทรัพย์ดังกล่าวเป็นของผู้กระทำความ ผู้กระทำความก็ต้องรับผิดชอบ”¹⁹

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่า ความผิดฐานวางเพลิงเคารพสิทธิ์ ทางตำราส่วนใหญ่ของไทยทั้งก่อนและหลังก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ต่างเห็นตรงกันว่า การกระทำที่จะเป็น ความผิดฐานนี้ต้องเป็นการวางเพลิงเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น มิใช่เป็นการวางเพลิงเคารพสิทธิ์ของผู้กระทำ ผิดเอง หรือที่ผู้กระทำผิดเองมีส่วนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาคุณธรรมทาง กฎหมายความผิดฐานนี้ ไม่ใช่กรรมสิทธิ์แต่เป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์ ดังนั้น แม้ว่าจะเป็นการ วางเพลิงเคารพสิทธิ์ของตนเองก็ตาม ก็เป็นความผิดฐานนี้เพราะการกระทำความดังกล่าวได้ก่อให้เกิด ภัยอันตรายโดยทั่วไปต่อชีวิตมนุษย์แล้ว นอกจากนี้ ในรายงานการประชุมอนุกรรมการตรวจ พิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา²⁰ ที่ประชุมมีมติว่า ความผิดทางประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานวางเพลิงเคารพสิทธิ์พิเศษตามมาตรา 218 และแม้ว่าจะเป็นทรัพย์ของผู้กระทำผิดเอง การกระทำของผู้กระทำผิดก็เป็นความผิดตามบัญญัติดังกล่าวได้

ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อพิจารณาในความผิดฐานวางเพลิงเคารพสิทธิ์พิเศษตามมาตรา 218 ความเห็นทางตำราส่วนใหญ่ของไทย ไม่ได้มีแนวความคิดของความผิดอาญาที่เป็นการก่อให้เกิด อันตราย ซึ่งเป็นแนวความคิดของประเทศเยอรมัน ดังนั้น ถ้ามีการนำแนวคิดการก่อให้เกิดความ เสียหายและมาแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงเคารพสิทธิ์พิเศษ การกระทำ

¹⁷ จิตติ เจริญกล้า, บันทึกทองท้ายฎีกา และชี้ขาดความเห็นแย้งในประมวลกฎหมายอาญา เล่ม 2, (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2534), น. 803.

¹⁸ สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา เล่ม 3, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515), น. 47-479.

¹⁹ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 6, น. 250.

²⁰ รายงานการประชุมอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่ 240/363/2484 วัน พุธที่ 13 พฤศจิกายน 2484, ครั้งที่ 241/364/2484 วันศุกร์ที่ 14 พฤศจิกายน 2484, ครั้งที่ 242/368/2484 วัน อังคารที่ 18 พฤศจิกายน 2484.

อันก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนของผู้ที่วางเพลิงเผาทรัพย์ ไม่ว่าทรัพย์จะเป็นของตัวเองหรือทรัพย์ของบุคคลอื่น ก็จะมีแนวทางการตีความได้ว่าความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นเหตุเพิ่มโทษของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217

ข้อความเห็นทางอัยการ²¹ สรุปความเห็นได้ว่า แม้ว่าทรัพย์ที่ถูกเผาเพลิงเป็นของผู้ที่กระทำความผิดเองก็ตาม ก็เป็นความผิดฐานดังกล่าวไว้ด้วยเหตุผล 2 ประการ กล่าวคือ (1) บทบัญญัติที่เป็นเอกเทศ กล่าวคือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 186²² เป็นบทบัญญัติที่เป็นเอกเทศไม่ได้มีความสัมพันธ์กับกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 185 (2) มาตรา 186 อนุ 5 บัญญัติว่า “อันมิใช่เป็นทรัพย์ของมันก็ดี” ดังนั้น อนุมาตราอื่น ๆ ในมาตราดังกล่าวจึงไม่ได้จำกัดว่า ต้องเป็นทรัพย์ของผู้อื่น

จะเห็นได้ว่า ความเห็นทางอัยการมีความเห็นว่าคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดตามมาตรา 186 (1) แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ดูแล้วพบว่า ในความผิดฐานวางเพลิงกรณีพิเศษ ความเห็นทางอัยการมีแนวความคิดของความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตราย มากกว่าที่จะคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์นั้น ซึ่งจะเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งจะขัดต่อหลักคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษที่มีแนวทางการตีความได้ว่า ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นเหตุเพิ่มโทษของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217

ความเห็นของแนวคำสอนตำราทั้งก่อนและหลังประกาศใช้ประมวลกฎหมาย และความเห็นทางอัยการ ในประเด็นปัญหาว่าทรัพย์ที่ถูกวางเพลิงเผาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 218 เป็นของบุคคลใด ในส่วนของความเห็นทางตำราส่วนใหญ่และความเห็นทางอัยการมีความแตกต่างกันดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

ข้อความเห็นทางศาล ความเห็นทางศาลยืนยันมาตลอดว่า ทรัพย์ดังกล่าวต้องเป็นทรัพย์ของบุคคลอื่น²³ มิใช่เป็นทรัพย์ของผู้กระทำความผิดเอง หรือเป็นทรัพย์ที่ถูกกระทำความผิดมีส่วนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย²⁴ ทั้งนี้ เพราะความเห็นทางศาลมีความเห็นว่า ความผิดความผิดฐานวางเพลิง

²¹ “ข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องด้วยการวางเพลิง”, อัยการนิเทศ, 5, (2482), น. 187–189.

²² กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 186 บัญญัติว่า “ถ้าผู้ใดวางเพลิงจุดเผาทรัพย์อย่างหนึ่งอย่างใดเหล่านี้ คือ (1) เผาเคหะสถานที่คนอยู่อาศัยก็ดี (2) เผาสาธารณสถาน หรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาก็ดี (3) เผาป่าไม้ก็ดี (4) เผาสถานที่และเรือแพอย่างใด ๆ อันเป็นที่เก็บหรือเป็นที่ทำของ และสินค้าก็ดี (5) เผาสังหาริมทรัพย์อันใด อันมิใช่ทรัพย์ของมันก็ดี...”

²³ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 389/2483, คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 747/2484, คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 207/2494.

²⁴ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 3643/2526.

เผด็จการพิเศษตามมาตรา 218 เป็นบทกฤษฎีกาของความผิดฐานวางเพลิงเผด็จการทั่วไปตามมาตรา 217 ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อความผิดฐานวางเพลิงเผด็จการทั่วไปตามมาตรา 217 บัญญัติว่า ต้องเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นจึงไม่อาจตีความคำว่า “ทรัพย์สินของผู้อื่น” ตามความผิดฐานวางเพลิงเผด็จการทั่วไปตามมาตรา 217 ให้ขยายความไปถึงทรัพย์สินที่ผู้อื่นมีส่วนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยได้ อันจะเป็นการขัดต่อหลักการเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาที่เป็นสากลว่า “Nullum crimen nulla poena sine lege” หรือ “ไม่มีความผิดไม่มีกฎหมาย ไม่มีโทษ” ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่า ในความผิดฐานวางเพลิงเผด็จการพิเศษตามมาตรา 218 ความเห็นทางศาลมีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายความผิดฐานนี้คือ กรรมสิทธิ์ เช่นเดียวกับความเห็นทางตำราส่วนใหญ่ ผู้เขียนมีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายความผิดฐานนี้คือ ภัยอันตรายต่อชีวิตมนุษย์ ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ นอกจากนี้ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 ก็ไม่ใช่เป็นลักษณะตีความหมาย หากแต่เป็นหลักประกันในกฎหมายอาญา²⁵

4.2 วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวกับความผิดฐานวางเพลิงเผด็จการ

โครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญาในความผิดฐานวางเพลิงเผด็จการทั่วไปตามมาตรา 217 ผู้เขียนนำเสนอได้ดังนี้

4.2.1 ความผิดฐานวางเพลิงเผด็จการทั่วไปตามมาตรา 217

ความผิดฐานวางเพลิงเผด็จการทั่วไปตามมาตรา 217²⁶ บัญญัติว่า ผู้ใดวางเพลิงเผด็จการของผู้อื่น ดังนั้นเมื่อพิจารณาองค์ประกอบความผิดที่สอนในแวดวงวิชาการนิติศาสตร์ แยกองค์ประกอบได้ดังนี้ 1) ผู้ใด 2) วางเพลิงเผด็จการของผู้อื่น 3) โดยเจตนา จากองค์ประกอบความผิดดังกล่าวสามารถแยกศึกษาได้ดังนี้

คำว่า “ผู้ใด” ความผิดฐานวางเพลิงเผด็จการทั่วไปตามมาตรา 217 “ผู้ใดวางเพลิงเผด็จการของผู้อื่น ต้องระวางโทษ...” ดังนั้น ผู้กระทำ=ผู้ใด (บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล) การกระทำ = วางเพลิง (ทำให้เกิดไฟไหม้) วัตถุแห่งการกระทำ=ทรัพย์สินของผู้อื่น (บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล)

คำว่า “ทรัพย์สิน” ความหมายของทรัพย์สินจะต้องมีความหมายตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137²⁷ คือ วัตถุมีรูปร่างซึ่งเป็นได้ทั้งสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ และที่สำคัญในทางวิชาการนิติศาสตร์ไทยและคำพิพากษาของศาลฎีกาได้ตีความว่ากำหนดขอบเขตว่าทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นเท่านั้น จึงจะผิดตามความผิดฐานวางเพลิงเผด็จการทั่วไปตาม

²⁵ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 6, น. 60.

²⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217

²⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทรัพย์สิน หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง

มาตรา 217 นี้ แต่ถ้าในกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของอยู่ด้วย ก็จะไม่ผิดมาตรานี้ เพราะต้องตีความโดยเคร่งครัด แต่ผิดมาตรา 358 ดังนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องแยกองค์ประกอบให้ออกระหว่างความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินทั่วไปตาม มาตรา 217 กับ การทำให้เสียทรัพย์สินด้วยการเผาทำลายตามมาตรา 358

1) ประเด็นที่จะต้องวิเคราะห์ในกรณีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินจะสำเร็จเมื่อใด เช่น

คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 2829/2532 การกระทำที่จะเป็นความผิดสำเร็จฐานวางเพลิงเผาโรงเรือนนั้น ไม่หมายความว่าเอาเพลิงไปวางเท่านั้น หากต้องเป็นการเผาทำให้เกิดเพลิงไหม้โรงเรือนนั้นลุกติดไฟขึ้นด้วย เพียงแต่ฝ่าผนังบ้านอันเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรือนมีรอยเขม่าดำแต่ยังไม่ไหม้ไฟ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นความผิดสำเร็จ แม้จะมีทรัพย์สินอื่นหลายรายการ เช่น เครื่องเรือนถูกไฟลุกลไหม้ไป ก็ถือไม่ได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรือน ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยได้ถูกไฟไหม้ไปด้วย การกระทำของจำเลยเป็นเพียงความผิดฐานพยายามวางเพลิงเผาโรงเรือนเท่านั้น²⁸

คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 11963/2553 การกระทำที่จะเป็นความผิดสำเร็จฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินนั้น ไม่หมายความว่าเอาเพลิงไปวางเท่านั้น หากต้องเป็นการเผาทำให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์สินนั้นติดไฟขึ้นด้วย จากสภาพในที่เกิดเหตุ ทรัพย์สินที่ถูกเผาไหม้เสียหายมีเพียงเตียงนอนและเบาะนอน ส่วนฝาบ้านชั้นล่างมีเพียงรอยเกรียมดำ ยังไม่ไหม้ไฟ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นความผิดสำเร็จ คงเป็นความผิดฐานร่วมกันพยายามวางเพลิงเผาโรงเรือนที่คนอยู่อาศัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 (1) ประกอบมาตรา 80, มาตรา 83 เท่านั้น²⁹

ผู้เขียนเห็นว่า ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา กรณีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินจะสำเร็จนั้น จะต้องเป็นการเผาทำให้เกิดเพลิงไหม้โรงเรือนนั้นลุกติดไฟขึ้นด้วย จึงจะเป็นความผิดสำเร็จ แต่ยังมีประเด็นที่น่าตั้งข้อสังเกต คือ แม้ในการวางเพลิงโรงเรือนแม้จะยังไม่สำเร็จ แต่ก็มีทรัพย์สินอื่นของผู้อื่นที่อยู่ในที่เกิดเหตุได้รับความเสียหายไปด้วย กฎหมายจะคุ้มครองอย่างไรเมื่อพิจารณาเรื่องคุณธรรมทางกฎหมายในความผิดวางเพลิงเข้ามาพิจารณาประกอบ ดังจะได้นำเสนอในหัวข้อต่อไป

2) กรณีข้อแตกต่างความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สิน กับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6666/2542 การที่จำเลยชิงรั้วไม้ไผ่ผืนหนึ่งที่ยึดติดเป็นแผงซึ่งเป็นรั้วบ้านของโจทก์ร่วมที่ 1 แล้วนำไปเผาทำลายนั้น เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 358 เพียงบทเดียวมิใช่กระทำผิดหลายบท เพราะจำเลยมีเจตนาจะทำลายรั้วไม้ไผ่ที่ปักติดเป็นแผงโดยนำไปเผาให้ใช้การไม่ได้เท่านั้น การเผาแผงไม้ไผ่นั้นเป็นการทำลายทรัพย์สิน

²⁸ คำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ 2829/2532

²⁹ คำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ 11963/2553

ของโจทก์ร่วมที่ 1 ให้เสียหาย มิใช่วางเพลิงเผาทรัพย์สินรื้อบ้านของโจทก์ร่วมที่ 1 เนื่องจากจำเลยมิได้วางเพลิงเผาแผงไม้ไผ่ในขณะที่มีสภาพเป็นรื้อบ้านกันขอบเขตเป็นที่อยู่อาศัยของโจทก์ร่วมที่ 1 อันจะต้องด้วยความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินทั่วไปตามมาตรา 217³⁰ จะเห็นได้ว่า ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สิน ด้วยบทกฎหมายพิจารณาจากอันตรายของเพลิง หากลักษณะของเพลิงจะทำให้เกิดอันตรายกับประชาชนได้ ย่อมมีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินทั่วไปตามมาตรา 217 แต่หากลักษณะของเพลิงไม่อาจก่ออันตรายต่อใครได้เลย จะมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11118/2553 การที่จำเลยที่ 1 ที่ 3 ถึงที่ 6 ร่วมกันรื้อโครงสร้างไม้ห้องแถวของผู้เสียหายมากองรวมกันไว้แล้วนำไปเผาทำลาย มิใช่เผาทำลายในขณะที่ทรัพย์สินยังมีสภาพเป็นโครงสร้างไม้ห้องแถวอยู่ จึงเป็นเรื่องที่จำเลยที่ 1 ที่ 3 ถึงที่ 6 มีเพียงเจตนาทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้การไม่ได้โดยการรื้อออกมา ส่วนการเผาเป็นเพียงแค่การทำลายชิ้นส่วนที่รื้อออกมาจนตัวทรัพย์สินซึ่งใช้การไม่ได้ไปแล้วเท่านั้น จำเลยที่ 1 ที่ 3 ถึงที่ 6 จึงไม่มีเจตนาวางเพลิงเผาทรัพย์สิน การกระทำของจำเลยที่ 1 ที่ 3 ถึงที่ 6 จึงเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 เพียงบทเดียว หากใช้เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินผู้อื่นตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 ด้วยไม่³¹

ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อพิจารณาจากแนวคำพิพากษาทั้ง 2 แล้ว สามารถแยกพิจารณาได้ว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีเจตนาแรกประสงค์ที่จะทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินแล้ว แต่การนำทรัพย์สินนั้นไปเผาทำลายด้วยการวางเพลิง ก็จะต้องตีความเจตนาของผู้กระทำความผิดว่าเป็นเรื่องของการทำให้เสียทรัพย์สินโดยการวางเพลิง หรือในกรณีที่การวางเพลิงทรัพย์สินที่แยกออกจากโรงเรือน เช่น รื้อบ้าน ก็หาเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินทั่วไปตามมาตรา 217 ไม่ คงเป็นเพียงความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินตามมาตรา 358 จะเห็นว่า ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินผู้อื่นเป็นความผิดที่อยู่ในลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ซึ่งกฎหมายเอาผิดกับคนที่วางเพลิงเผาทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งการวางเพลิงนั้นอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนได้ การกระทำความผิดฐานนี้ต้องมีการวางเพลิงเผา ซึ่งหมายถึง การจุดไฟเผาอาคารบ้านเรือนหรือทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น ทรัพย์สินที่เผาต้องเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นเท่านั้น หากเป็นทรัพย์สินที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยย่อมไม่มีความผิดฐานนี้

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินเป็นความผิดที่ผู้กระทำความผิดต้องกระทำโดยเจตนาเท่านั้น หากเป็นการทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยไม่เจตนา จะเป็นความผิดอีกฐานหนึ่ง แต่ไม่ใช่วางเพลิง และไม่ต้องพิจารณาถึงเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจว่าเผาเพื่ออะไร

³⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6666/2542

³¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11118/2553

คำพิพากษาฎีกาที่เป็นแนวบรรทัดฐานและข้อสังเกตเกี่ยวกับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ธรรมดา หากทรัพย์ที่เผาเป็นโรงเรียนต้องพิจารณาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ซึ่งมีโทษหนักกว่า ความผิดฐานพยายามวางเพลิงเผาทรัพย์กับความผิดสำเร็จ พิจารณาจากเพลิงว่าไฟติดหรือไม่ หากไฟยังไม่ติดก็เป็นเพียงพยายามกระทำความผิด แต่หากไฟลุกติดแล้วแม้เพียงเล็กน้อยก็เป็นความผิดสำเร็จ พิจารณาคำพิพากษาฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 11963/2553 การกระทำที่จะเป็นความผิดสำเร็จฐานวางเพลิงเผาทรัพย์นั้น ไม่หมายความว่าเอาเพลิงไปวางเท่านั้น หากต้องเป็นการเผาทำให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์นั้นติดไฟขึ้นด้วย จากสภาพในที่เกิดเหตุ ทรัพย์สินที่ถูกเผาไหม้เสียหายมีเพียงเตียงนอนและเบาะนอน ส่วนผ้าบ้านชั้นล่างมีเพียงรอยเกรียมดำ ยังไม่ไหม้ไฟ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นความผิดสำเร็จ คงเป็นความผิดฐานร่วมกันพยายามวางเพลิงเผาโรงเรียนที่คนอยู่อาศัย ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 (1) ประกอบมาตรา 80, มาตรา 83 เท่านั้น³²

ผู้เขียนเห็นว่า เหตุในคดีนี้เนื่องจากโจทก์จะฟ้องขอให้ลงโทษจำเลย ฐานวางเพลิงเผาโรงเรียนตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แล้ว และโจทก์ยังได้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้เสียหายตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ด้วย และเมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นว่าจำเลยมีความผิดฐานพยายามวางเพลิงเผาโรงเรียนตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ประกอบมาตรา 83 โจทก์ก็ยังได้ฎีกาว่า โจทก์ไม่ได้ฟ้องว่า จำเลยวางเพลิงเผาบ้านอันเป็นที่อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว แต่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยมีเจตนาวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้เสียหายด้วย ทั้งข้อเท็จจริงฟังความได้ว่า ทรัพย์สินของผู้เสียหายหลายรายการถูกไฟไหม้ แต่ศาลฎีกาก็ยังคงพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ โดยมิได้วินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้เสียหายหรือไม่ และไม่ได้ให้เหตุผลว่าทำไมจึงไม่ได้วินิจฉัยถึงความผิดฐานนี้ตามที่โจทก์ฎีกา

ผู้เขียนเห็นว่า หากพิจารณาตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งเราดูจากการเปรียบเทียบกฎหมายอื่น, โครงสร้างในบทบัญญัติ, วิธีการลงโทษ ฯลฯ ทำให้เรารู้ว่า เจตนารมณ์ของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 คือ การป้องกันอันตรายต่อประชาชน ด้วยสภาพและธรรมชาติของไฟ การกระทำของผู้วางเพลิง เป็นการกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนหรือไม่ ซึ่งในคดีนี้ทำให้เสียทรัพย์ด้วยไฟด้วยเช่นกัน โดยไม่จำเป็นต้องลงว่าเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม การตีความตามเจตนารมณ์นี้ ส่วนใหญ่ทำเพื่อให้จำเลยได้รับโทษน้อยลง ในขณะที่การตีความตามเจตนารมณ์แล้วเป็นเหตุให้บุคคล

³² คำพิพากษาฎีกาที่ 11963/2553

ต้องรับโทษหนักขึ้น เป็นสิ่งที่แนวคิดทางกฎหมายจะไม่ปฏิบัติกัน เพราะเท่ากับขยายความไปลงโทษบุคคล แม้ว่าจะไม่ได้ขัดกับมาตรา 2 วรรคหนึ่งโดยตรง แต่หมิ่นเหม่จะขัดต่อรัฐธรรมนูญที่ว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด”

ในขณะที่ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 เป็นความผิดที่ไม่อาจยอมความได้ เป็นอาญาแผ่นดิน การเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน จะต้องกระทบต่อสังคมมากกว่าบุคคล กฎหมายจึงไม่อนุญาตให้ผู้เสียหาย หรือเจ้าของทรัพย์นั้นยอมความได้ หากพิจารณาจากการจัดกลุ่มความผิด การวางเพลิงถูกจัดอยู่ใน “ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน”

4.2.2 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218³³

ผู้เขียนเห็นว่า ตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับทรัพย์ที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 62 วรรคท้าย ผู้กระทำต้องรู้ว่าเป็นทรัพย์ที่ระบุไว้ทรัพย์ตามมาตรานี้ก็ต้องเป็นทรัพย์ของผู้อื่น³⁴ ในกรณีความผิดสำเร็จ โรงเรือนหรือส่วนหนึ่งของโรงเรือนต้องติดไฟ ราดน้ำมันพื้นซีเมนต์เพื่อเผาโรงเรือน ไม่ติดไฟ เป็นพยายามตามมาตรา 80 ไม่ใช่ มาตรา 81 เพราะพื้นซีเมนต์ก็มีโอกาสติดไฟ³⁵ ส่วนโรงเรือนที่มีคนอยู่อาศัย หมายถึง สามารถอยู่อาศัยได้ ไม่ได้หมายความว่า ขณะที่วางเพลิงต้องมีผู้อาศัยอยู่ เช่น ก่อนเกิดเหตุผู้เสียหายและครอบครัวย้ายจากบ้านที่เกิดเหตุ ไม่มีใครพักอาศัยอยู่ แต่ผู้เสียหายยังคงไป ๆ มา ๆ ที่บ้านที่เกิดเหตุ และมีเตียงนอน อุปกรณ์เครื่องนอน โทรทัศน์สีและกระติกน้ำร้อนไฟฟ้า สำหรับใช้ประโยชน์ในการมาพักอาศัยเป็นครั้งคราวอยู่ด้วย จึงรับฟังได้ว่าบ้านที่เกิดเหตุเป็นโรงเรือนที่คนอยู่อาศัย³⁶

³³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ดังต่อไปนี้

- (1) โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย
- (2) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า
- (3) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม
- (4) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน หรือเป็นที่สำหรับประกอบ

พิธีกรรมตามศาสนา

- (5) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานหรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ
- (6) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี

³⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 976/2539

³⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 2757/2552

³⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 11963/2553

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218(1) อาจกระทำโดยเจตนา เล็งเห็นผลได้ เช่น ทรัพย์เป็นโรงเรือนอันเป็นที่เก็บสินค้าหรือไม่ ผู้เสียหายมีอาชีพทำฟาร์มโค ฟางอัดแท่งที่เก็บอยู่ในโรงเก็บฟาง ไม่ใช่สินค้าที่มีไว้เพื่อการค้าของผู้เสียหาย แต่น่าจะมีไว้เลี้ยงโค ผู้เสียหายเองมากกว่า โรงเก็บฟางที่จำเลยวางเพลิงจึงมิใช่โรงเรือนอันเป็นที่เก็บสินค้าตามความหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218(2) แต่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217³⁷

เผาโรงเรือนสำเร็จเมื่อใด เช่น จำเลยใช้ไฟแช็กแก๊สจุดไฟบริเวณที่ราดน้ำมันซึ่งเป็นพื้นปูนซีเมนต์และประตูหน้าบ้านของผู้เสียหายซึ่งเป็นประตูเหล็ก แต่วัตถุดังกล่าวหาใช่ว่าจะไม่สามารถติดไฟได้เลยอย่างแน่แท้ เพราะน้ำมันเบนซินเป็นวัตถุไวไฟสามารถติดไฟได้ง่าย สามารถเผาผลาญปูนซีเมนต์และเหล็กได้ ทั้งเมื่อไฟติดแล้วอาจจะลุกลามกระจายเป็นวงกว้างไปไหม้บ้านของผู้เสียหายได้ การที่จำเลยจุดไฟไม่ติดจึงเป็นเหตุบังเอิญมากกว่า การกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานพยายามกระทำความผิดที่ไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างแน่แท้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 81 แต่เป็นความผิดฐานพยายามซึ่งอาจบรรลุผลได้ตามมาตรา 80³⁸

ส่วนการวางเพลิงโรงเรือนอันเป็นที่เก็บสินค้าตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218(2) มีหลักการพิจารณาศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกา เช่น โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยวางเพลิงเผาโรงเรือนอันเป็นที่เก็บสินค้าของผู้เสียหายและขอให้ลงโทษจำเลยตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 จากทางนำสืบของโจทก์ที่ว่าผู้เสียหายมีอาชีพทำฟาร์มโคนั้น ข้อเท็จจริงย่อมฟังได้ว่าฟางอัดแท่งที่เก็บอยู่ในโรงเก็บดังกล่าวไม่ใช่สินค้าที่มีไว้เพื่อการค้าของผู้เสียหาย แต่น่าจะมีไว้เลี้ยงโคผู้เสียหายเองมากกว่า โรงเก็บฟางที่จำเลยวางเพลิงจึงมิใช่โรงเรือนอันเป็นที่เก็บสินค้าตามความหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218(2) แต่เป็นทรัพย์ทั่วไปของผู้เสียหายตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แต่มีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217³⁹

ผู้เขียนเห็นว่า ผลมาจากแนวคิดของนักกฎหมาย ยังเห็นตรงกันว่าความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ก็คือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 นั่นเอง เพียงแต่กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นถ้าหากทรัพย์ของผู้เสียหายนั้นเป็นทรัพย์ตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ดังที่ศาลฎีกาที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ว่า

³⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8064/2556

³⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2757/2552

³⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8064/2556

เผื่อเรือนของตัวเองไม่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 (คำพิพากษาฎีกาที่ 389/2483 คำพิพากษาฎีกาที่ 747/2484 และคำพิพากษาฎีกาที่ 207/2494) นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่นักวิชาการทางนิติศาสตร์ได้ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ควรจะมีแก้ไขเป็นความผิดเอกเทศต่างหากจากความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 หรือไม่ ด้วยเหตุผลทางบทบัญญัติว่าความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 มิได้ใช้คำว่า “ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น” ย่อมตีความหมายได้ว่า แม้เผาโรงเรือนเรือหรือแพของตนเองก็มีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ถ้าหากโรงเรือน เรือหรือแพนั้น เป็นที่คนอยู่อาศัยหรือเป็นที่เก็บหรือทำสินค้าทั้งนี้เพราะการวางเพลิงเผาทรัพย์ประเภทนี้แม้จะเป็นทรัพย์ของตนเอง ก็อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นได้พอ ๆ กับวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า ความผิดวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นบทเพิ่มโทษของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 นั่นเอง

4.2.3 ข้อแตกต่างความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218

ความผิดทั้งสองมาตรามีหลักการที่สมควรจะต้องทราบเพิ่มเติม ดังนี้

4.2.3.1 พิจารณาเรื่องอัตราโทษ

บทบัญญัติ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นกรณีการกำหนดทรัพย์ที่เป็นกรณีพิเศษที่เพิ่มโทษให้หนักขึ้น โดยบัญญัติให้ผู้กระทำผิดต่อทรัพย์ที่ระบุไว้ในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 (1) ถึง (6) ต้องได้รับโทษหนักขึ้น ดังนั้น การกระทำอันมิได้เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 แม้กระทำต่อทรัพย์ที่ระบุในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าการวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นเป็นความผิด ไม่มีข้อความว่า “หรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย” ก็เป็นความผิดแล้วจะตีความคำว่า “ทรัพย์ของผู้อื่น” ให้รวมถึงทรัพย์ที่ผู้อื่นมีส่วนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยมิได้ เพราะการตีความบทกฎหมายที่มีโทษทางอาญาจะต้องตีความโดยเคร่งครัด จะขยายความออกไปถึงกรณีที่ไม่ได้ระบุไว้ในตัวบทโดยชัดแจ้งเพื่อให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยมิได้ เพราะขัดต่อหลักความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญาดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 คำฟ้องบรรยายว่า จำเลยวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้เสียหายโดยมิได้ระบุว่าการกระทำของจำเลยน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์ของบุคคลอื่น อันจะทำให้เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 220 เป็นคำฟ้องที่ขาด

องค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 (5) แม้จำเลยมิได้
 หลบต่อผู้ก่อกวนโทษจำเลยในความผิดตามมาตรา 158⁴⁰

4.2.3.2 กรณีผู้วางเพลิงเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย จะไม่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์
 กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 หรือความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แต่จะมี
 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358

กรณีผู้วางเพลิงเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย จะไม่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณี
 ทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แต่จะมี
 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 ให้พิจารณาจากข้อเท็จจริงต่อไปนี้ เช่น จำเลย
 วางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น มีผู้เข้าไปช่วยดับเพลิงแล้วถูกไฟลวกถึงแก่ความตาย การเข้าไปช่วย
 ดับเพลิงเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตายเอง หากใช้การวางเพลิงของจำเลยเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความ
 ตายไม่ จำเลยจึงไม่ผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 224 ห้องที่จำเลยวางเพลิงเป็นตึกแถว
 จำเลยเช่าเปิดเป็นร้านขายยาและตรวจรักษาโรคในตอนกลางวัน ส่วนในตอนกลางคืนจำเลยกับ
 ครอบครัวไปนอนที่อื่น ไม่มีคนอยู่อาศัยในห้องนั้น แต่มีห้องติดกันซึ่งเป็นตึกแถวเดียวกันมีคนเช่า
 อยู่อาศัยหลับนอน ดังนี้ ตึกแถวที่จำเลยวางเพลิงย่อมเป็นตึกแถวที่มีคนอยู่อาศัย จำเลยย่อมมี
 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 (1)⁴¹ หรือ กรณีห้องแถวสองชั้น ชั้นล่าง
 เป็นร้านขายของ ชั้นบนเป็นห้องนอนถือได้ว่าใช้อาศัยทั้งชั้นบนชั้นล่าง จำเลยวางระเบิดทำให้
 ฝาบ้าน ประตูบาน กระชกช่องลมชั้นล่างเสียหาย เป็นความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา
 222, ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218⁴²

จะเห็นได้ว่า แนวคำพิพากษาของศาลฎีกา วางแนวบรรทัดฐานไว้ว่า กรณีผู้วางเพลิงเป็น
 เจ้าของรวมอยู่ด้วย จะไม่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ
 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แต่จะมีความผิดตามประมวลกฎหมาย
 อาญา มาตรา 358 ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผา
 ทรัพย์ที่มุ่งคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชน และจะเป็นแนวทางการศึกษาการตีความถึง
 แตกต่างระหว่างความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

4.2.3.3 บ้านร้างเป็นโรงเรือนหรือไม่และหากรื้อบ้านแล้วเผาไม้ที่สร้างโรงเรือนจะมี
 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณี
 พิเศษตามมาตรา 218 หรือไม่ ตัวอย่างเช่น

⁴⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5364/2536

⁴¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1412/2504

⁴² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 605/2521

ก่อนเกิดเหตุผู้เสียหายและครอบครัวย้ายจากบ้านที่เกิดเหตุ ไม่มีใครพักอาศัยอยู่ แต่ผู้เสียหายยังคงไป ๆ มา ๆ ที่บ้านที่เกิดเหตุ และมีเตียงนอน อุปกรณ์เครื่องนอน โทรทัศน์สีและกระติกน้ำร้อนไฟฟ้าสำหรับใช้ประโยชน์ในการมาพักอาศัยเป็นครั้งคราวอยู่ด้วย จึงรับฟังได้ว่าบ้านที่เกิดเหตุเป็นโรงเรือนที่คนอยู่อาศัย การกระทำที่จะเป็นความผิดสำเร็จฐานวางเพลิงเผาทรัพย์นั้นไม่หมายความว่าเอาเพลิงไปวางเท่านั้น หากต้องเป็นการเผาทำให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์นั้นติดไฟขึ้นด้วย จากสภาพในที่เกิดเหตุ ทรัพย์สินที่ถูกเผาไหม้เสียหายมีเพียงเตียงนอนและเบาะนอน ส่วนฝาบ้านชั้นล่างมีเพียงรอยเกรียมดำ ยังไม่ไหม้ไฟ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นความผิดสำเร็จ คงเป็นความผิดฐานร่วมกันพยายามวางเพลิงเผาโรงเรือนที่คนอยู่อาศัย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 (1) ประกอบมาตรา 80, มาตรา 83 เท่านั้น⁴³

การที่จำเลยที่ 1 ที่ 3 ถึงที่ 6 ร่วมกันรื้อโครงสร้างไม้ห้องแถวของผู้เสียหายมากกองรวมกันไว้แล้วนำไปเผาทำลาย มิใช่เผาทำลายในขณะที่ทรัพย์ยังมีสภาพเป็น โครงสร้างไม้ห้องแถวอยู่ จึงเป็นเรื่องที่จำเลยที่ 1 ที่ 3 ถึงที่ 6 มีเจตนาทำให้ทรัพย์นั้นใช้การไม่ได้ โดยการรื้อออกมาส่วนการเผาเป็นเพียงแค่การทำลายชิ้นส่วนที่รื้อออกมาจนตัวทรัพย์ ซึ่งใช้การไม่ได้ไปแล้วเท่านั้น จำเลยที่ 1 ที่ 3 ถึงที่ 6 จึงไม่มีเจตนาวางเพลิงเผาทรัพย์ การกระทำของจำเลยที่ 1 ที่ 3 ถึงที่ 6 จึงเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา 358 เพียงบทเดียว หากใช่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ผู้อื่นตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 ด้วยไม่⁴⁴

เมื่อเกิดเพลิงไหม้แล้วมีจำเลยคนเดียวเท่านั้นที่เดินออกมาจากที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ โดยที่เกิดเหตุ มีเศษผ้าที่มีกลิ่นน้ำมันเหลือเป็นเศษให้เห็นอยู่ และจากการจุดไฟวางเพลิงนี้เองทำให้ไฟไหม้ซอเข้าทั้งสองข้างของจำเลย บาดแผลที่เกิดจากไฟไหม้จึงปรากฏให้เห็นเป็นรอยแผลสดอยู่ โดยในวันรุ่งขึ้นจำเลยได้ไปทำการรักษาบาดแผลนี้ จึงมิใช่ เป็นเหตุบังเอิญที่จำเลยถูกน้ำร้อนลวกในคืนเกิดเหตุ แล้ววันรุ่งขึ้นจึงได้ไปทำการรักษาดังที่จำเลยอ้าง และที่จำเลยวางเพลิงรถของผู้เสียหายก็เพราะจำเลยโกรธ ที่ผู้เสียหายคิดกันไม่ให้จำเลยคืนดีกับพี่สาวของผู้เสียหายนั่นเอง ฉะนั้น เมื่อรถที่จำเลยวางเพลิงอยู่ในโรงเก็บรถ ซึ่งอยู่ติดกับอาคารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกัศัตถาคาร และเป็นอาคารที่อยู่อาศัยของผู้เสียหายกับพวกแล้วจำเลยย่อม เห็นเห็นว่าเพลิงนั้นย่อมลุกลามไปเผาผลาญอาคารที่ตั้งกัศัตถาคาร และที่ผู้เสียหายกับพวกอยู่อาศัยนั้นด้วย พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบรับฟังได้แจ้งชัดว่า จำเลยเป็นผู้วางเพลิงรถของผู้เสียหายและพยายามวางเพลิงอาคารที่ผู้เสียหายกับพวกอยู่อาศัย⁴⁵

⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11963/2553

⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11118/2553

⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 115/2542

ผู้เขียนเห็นว่า การตีความเรื่ององค์ประกอบความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไป ตามมาตรา 217 หรือความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ความผิดสำเร็จ ต่อเมื่อมีความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยผลความเสียหายก่อให้เกิดผลต่อบุคคลอื่นโดยเจตนาของผู้กระทำผิดหรือไม่ เป็นส่วนสำคัญในการปรับฐานความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตาม มาตรา 217 หรือความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 และมาตรา 358

4.2.3.4 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แม้กระทำได้เพียงเตรียมการ ก็ไม่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 นี้ พิจารณาศึกษาจากฎีกาต่อไปนี้

จำเลยใช้ให้ลูกจ้างเปิดน้ำมันก๊าด 10 ปีบ แล้วจำเลยเอาผ้าใส่ในปิ๊บที่เปิดนำไปตั้งหลัง เรือนยี่ห้อยู่แสง จำเลยให้ ส.คอยดูคนที่ถนน พอขนน้ำมันไปได้ 3 ปีบ ส. ก็แก้งมาบอกเท็จว่ามี ตำรวจมา จำเลยก็เลิกและขนน้ำมันกลับไปตามเดิม ต่อมาอีก 3-4 วัน จำเลยก็ทำเช่นที่กล่าวแล้วอีก และ ส.ก็แก้งมาบอกว่ามีตำรวจมาอีก จำเลยก็ขนน้ำมันกลับอย่างเดิม ดังนี้ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมี ว่า จำเลยจะมีผิดฐานพยายามวางเพลิงหรือยัง ศาลฎีกาตัดสินว่า ยังไม่เป็นผิดฐานพยายามตาม กฎหมาย เพราะจำเลยเป็นแต่เพียงเตรียมการจะวางเพลิงไว้พร้อมเสร็จ แต่เหตุใกล้ซึ่งอันจะ ก่อให้เกิดเป็นไฟขึ้นยังไม่มี จึงให้ยกข้อหาโจทก์ แต่ให้เรียกประกันทัณฑ์บนจำเลยตามมาตรา 30 (หมายเหตุ: ปัจจุบันจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 219)⁴⁶

จำเลยใช้ของเหลวไวไฟเทราดและจุดไฟให้ลูกไหม้ผู้ตายขณะอยู่ในห้องทำงานของ โจทก์ร่วมที่ 2 บนชั้นสองของตึกแถวที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นโรงเรือนที่พักอาศัยและเป็นโรงเรียนสอนตัด เสื้อของโจทก์ที่ 1 ปรากฏว่า นอกจากไฟจะจุดไหม้ผู้ตาย และโจทก์ร่วมที่ 2 แล้ว ยังจุดไหม้โต๊ะ เก้าอี้ และพื้นห้องของโจทก์ร่วมที่ 1 ดังกล่าวเสียหาย ซึ่งเห็นได้ว่า โดยลักษณะแห่งการกระทำของ จำเลยเช่นนี้ จำเลยย่อมเล็งเห็นผลการกระทำของจำเลยดังกล่าวได้ว่าไฟต้องจุดไหม้ขึ้นภายใน อาคารตึกแถวที่เกิดเหตุ ถือได้ว่าจำเลยกระทำโดยมีเจตนาวางเพลิงเผาโรงเรือนของโจทก์ร่วมที่ 1 ด้วย⁴⁷

จำเลยใช้ไฟแช็คแก๊สจุดไฟบริเวณที่ราดน้ำมันซึ่งเป็นพื้นปูนซีเมนต์และประตูหน้าบ้าน ของผู้เสียหายซึ่งเป็นประตูเหล็ก แต่วัตถุดังกล่าวหาใช่จะไม่สามารถติดไฟได้เลยอย่างแน่แท้ไม่ เพราะน้ำมันเบนซินเป็นวัตถุไวไฟติดไฟง่ายสามารถเผาผลาญปูนซีเมนต์และเหล็กได้ ทั้งเมื่อไฟติด แล้วอาจจะลุกลามกระจายเป็นวงกว้างไปไหม้บ้านของผู้เสียหายได้ การที่จำเลยจุดไฟไม่ติดจึงเป็น

⁴⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 557/2474

⁴⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6738/2537

เหตุบังเอิญมากกว่า การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานพยายามกระทำความผิดที่ไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างแน่แท้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 81 แต่เป็นความผิดฐานพยายามซึ่งอาจบรรลุผลได้ตาม มาตรา 80⁴⁸

จะเห็นว่า ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 จะเป็นความผิดสำเร็จที่กระทบต่อภัยอันตรายต่อประชาชนจะต้องมีความผิดสำเร็จ นอกจากทรัพย์ที่ถูกวางเพลิงจะมีการเผาไหม้แล้ว จะต้องก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนและมีความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายของประชาชนเกิดขึ้น ดังนั้น แม้กระทำได้เพียงเตรียมการ ก็ไม่เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 นี้

4.2.3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นเหตุเพิ่มโทษของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 หรือไม่ หากพิจารณาหลักคุณธรรมทางคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์จะเห็นได้ว่า ทั้งสองมาตราเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชน หากแต่ความเสียหายของประชาชนตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 อาจมีจำนวนความเสียหายไม่มาก แต่เมื่อพิจารณาจากความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 คุ้มครองต่อความปลอดภัยของประชาชนเช่นเดียวกัน ซึ่งแต่กฎหมายได้บัญญัติให้เป็นเหตุของการเพิ่มโทษในกรณีการวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษ ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ความเสียหายที่เกิดต่อความปลอดภัยของประชาชนที่อยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงถือได้ว่า ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ถือเป็นเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักกฎหมายต่างประเทศ กรณีเหตุต้องรับโทษหนักขึ้น เพราะกรณีการวางเพลิงเผาทรัพย์กระทำโดยเจตนา การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำ การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของทรัพย์ที่ถูกหมายมุ่งคุ้มครอง การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมูลเหตุจูงใจ การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลของการกระทำความผิด ดังนั้นการวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 จึงเป็นเหตุเพื่อเพิ่มโทษของการวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น

สอดคล้องกับแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา จะพบว่า ในกรณีที่ศาลจะมีคำพิพากษาจะลงโทษผู้กระทำความผิดความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ได้หรือไม่ จะต้องพิจารณาว่าการวางเพลิงเผาทรัพย์นั้น องค์ประกอบการกระทำความผิดจะต้องครบถ้วนตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 ก่อน หากแต่การกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผา

⁴⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2757/2552

ทรัพย์สินทั่วไปไม่ครอบคลุมประกอบความผิดแล้ว ศาลจะลงโทษให้ผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สิน เป็นกรณีพิเศษไม่ได้ ผู้เขียนเห็นว่า แนวคำพิพากษาของศาลฎีกาดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิด หลักการเพิ่มโทษในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สิน เมื่อพิจารณา ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สิน กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 บัญญัติว่า ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์สินของผู้อื่น... ส่วนความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีพิเศษตามมาตรา 218 บัญญัติว่า ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์สินดังต่อไปนี้... เมื่อพิจารณาจาก ทรัพย์สินในบทบัญญัติทั้งสองมาตรา จะพบว่า ในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีทั่วไปตามมาตรา 217 ใช้คำว่า “ทรัพย์สินของผู้อื่น” และ ในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีพิเศษตามมาตรา 218 ใช้คำว่า “ทรัพย์สิน” หากตีความกฎหมายตามตัวอักษรและเจตนารมณ์ของกฎหมายย่อมตีความได้ว่า ทรัพย์สินตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีทั่วไปตามมาตรา 217 ขอบเขตเฉพาะวางเพลิงเผาทรัพย์สินของบุคคลอื่นเท่านั้น ไม่อาจตีความรวมไปถึง “ทรัพย์สินของตนเองหรือที่ตนเองเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย” ส่วนทรัพย์สินตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีพิเศษตามมาตรา 218 ขอบเขตอาจตีความรวมไปถึง “ทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินของตนเอง หรือทรัพย์สินที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย”

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินทั่วไปตามมาตรา 217 เห็นควรจะมีการแก้ไขเป็น “ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์สินผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย” เพื่อให้เป็นเหตุผลแนวทางเดียวกันกับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีพิเศษตามมาตรา 218 จะเป็นเหตุเพิ่มโทษของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีทั่วไปตามมาตรา 217

4.2.4 วิเคราะห์การคุ้มครองภัยอันตรายต่อสาธารณะกับการวางเพลิงเผาทรัพย์สินตนเองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 220

จากบทบัญญัติมาตรา 220⁴⁹ ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใด ๆ แม้เป็นของตนเอง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น เมื่อพิจารณาความจำกัดความของคำว่า “วัตถุใด ๆ แม้เป็นของตนเอง” จะพิจารณาได้ว่า วัตถุใด ๆ เป็นส่วนหนึ่งของความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีทั่วไปตามมาตรา 217 ถ้าเป็นทรัพย์สินของคนอื่น และเจ้าของยอมให้เผาก็ไม่ผิดตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีทั่วไปตามมาตรา 217 และ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินกรณีพิเศษตามมาตรา 218 ก็อาจจะผิดตามมาตรา 220 ได้ แต่จะต้องถึงขนาดว่า “ถ้าน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือ ทรัพย์สินของผู้อื่น”

⁴⁹ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 220 ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใด ๆ แม้เป็นของตนเอง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของการคุ้มครองภัยอันตรายต่อประชาชนและคุณธรรมทางกฎหมายของมาตรา 220 จะเห็นได้ว่า มีขอบเขตที่กว้างกว่า ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินพิเศษตามมาตรา 218 ดังแนวคำพิพากษาฎีกาตัวอย่าง เช่น การที่จำเลยจุดไฟเผาฟางข้าวในนาของตนมีลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายต่อทรัพย์สินของบุคคลอื่น เช่น กำลังมีลมพัดแรง ซึ่งเป็นที่คาดเห็นได้ว่าเพลิงจะลามไปไหม้ना ตลอดจนโรงเรียนซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับบริเวณที่จุดไฟ แต่จำเลยยังขึ้นจุดไฟจนลุกลามไปไหม้ทรัพย์สินของผู้เสียหาย ดังนี้จำเลยจึงจะมีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 220 แต่เมื่อระยะเวลาที่จำเลยจุดไฟจนถึงเวลาที่บ้านผู้เสียหายถูกเพลิงไหม้ห่างกันหลายชั่วโมง แสดงว่าไม่มีลักษณะที่น่ากลัวจะเป็นอันตรายต่อทรัพย์สินของบุคคลอื่นตาม มาตรา 220 แต่เป็นเพราะจำเลยประมาทไม่ควบคุมดูแลให้เพลิงไม่อยู่ภายในขอบเขตที่จำกัด การกระทำของจำเลยจึงเป็นเรื่องขาดความระมัดระวังจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้อื่นอันเป็นความผิดตาม มาตรา 225⁵⁰ หรือ กระทำให้เกิดเพลิงไหม้จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 220 วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใด ๆ แม้เป็นของตนเอง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษ...” เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 ถึงที่ 7 เป็นผู้ร่วมกันจุดไฟเผาต้นอ้อยในไร่อ้อยของจำเลยที่ 8 แม้ขณะนั้นไฟยังไม่ได้ลุกลามเข้าไปไหม้สวนขนุนของโจทก์ร่วมและสวนสักของผู้เสียหายที่ 2 และจำเลยที่ 1 ถึงที่ 7 ช่วยกันดับไฟ แต่ยังคงมีความร้อนคุกรุ่นสะสมอยู่ วันรุ่งขึ้นเมื่อมีกระแสลมแรงพัดมา ได้เกิดเปลวไฟลุกไหม้ในไร่อ้อยของจำเลยที่ 8 ขึ้นอีกแล้วลุกลามไหม้สวนขนุนของโจทก์ร่วมและสวนสักของผู้เสียหายที่ 2 จนได้รับความเสียหาย เปลวไฟที่เกิดลุกลามไหม้ขึ้นอีกดังกล่าวนี้จึงสืบเนื่องมาจากการจุดไฟเผาต้นอ้อยของจำเลยที่ 1 ถึงที่ 7 นั่นเอง ซึ่งในขณะที่จำเลยที่ 1 ถึงที่ 7 จุดไฟเผาต้นอ้อย เป็นการกระทำที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สินของผู้อื่น ครอบงำประกอบของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 220 วรรคแรก แล้ว⁵¹

ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อวิเคราะห์ตามแนวคำพิพากษาของศาลทั้งสองแล้วจะเห็นได้ว่า คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดของมาตรา 220 คือ การคุ้มครองทั้งภัยอันตรายความปลอดภัยของประชาชน และคุ้มครองกรรมสิทธิ์ของประชาชนด้วย หากแต่เจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินพิเศษตามมาตรา 218 คือ การคุ้มครองภัยอันตรายต่อความปลอดภัยของประชาชน ดังกรณีตัวอย่าง ผู้กระทำผิดได้เผาวัตถุใด ๆ ของตนเอง เช่น การเผากระดาดงเด็ก แล้วไฟลุกลามไป

⁵⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 1285/2529

⁵¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 227/2552

ทำให้เกิดเพลิงไหม้จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ก็จะต้องปรับเข้ากรณี มีความผิดตามมาตรา 220

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักกฎหมายความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินของไทยและต่างประเทศ

คำว่า วางเพลิง หมายถึง การเผาทรัพย์สินของบุคคลอื่นเพื่อทำลายทรัพย์สินอาคารโดยเจตนา หรือการเผาทรัพย์สินของตนเองเพื่อทุจริตเงินประกัน ในเวลาต่อมา มีการกำหนดไว้ในกฎหมายคอมมอนลอว์ว่าการวางเพลิงเป็นการเผาโรงเรือน หรือบริเวณโรงเรือนอันเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่น ทั้งที่มีอาณาเขตติดต่อกับโรงเรือนอันเป็นที่อยู่อาศัย หรืออยู่ภายในอาณาบริเวณของที่ดินที่ครอบครองโดยเจตนา

การกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินร้ายแรง หมายถึง การวางเพลิงประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้กระทำความผิดมีความมุ่งหมายหรือคาดหวังให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในหรืออยู่ในอาณาบริเวณใกล้กับทรัพย์สินนั้นถูกไฟเผา จะเห็นได้ว่า ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ และระบบกฎหมายซีวิลลอว์ในต่างประเทศ มีความเหมือนกันและแตกต่างกัน ในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินตามระบบกฎหมายซีวิลลอว์ของประเทศเยอรมนี และประเทศฝรั่งเศส และความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ

4.3.1 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินทั่วไปตามมาตรา 217

ประเทศเยอรมนี ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สิน ได้ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาบทที่ 28 ถือว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตราย โดยกำหนดให้การวางเพลิงอาคารต่าง ๆ เช่น สถานที่สำหรับให้บริการทางศาสนา อาคารต่าง ๆ หรืออาคารที่ใช้สำหรับอยู่อาศัยเป็นความผิด สภาพอาคารดังกล่าวไม่จำเป็นต้องลุกติดไฟจริง ๆ แต่เพียงมีการลุกแดงและคุกรุ่นก็เพียงพอแล้วที่จะถือว่ามีความผิดไหม้ อีกทั้งไม่สำคัญว่าตัวอาคารจะต้องมีส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทุกส่วนของอาคารลุกติดไฟหรือไม่ ถือได้ว่าเป็นการป้องกันอันตรายจากไฟ การกระทำโดยประมาทก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินในกรณีจับหรือจากไปบ่งชี้ให้เห็นว่าเพลิงไหม้ลุกลามบนพื้นบ้านลุกติดไฟ ผู้นั้นจะมีภาระผูกพันที่ต้องทำการดับไฟ บุคคลที่ได้ทำประกันทำไว้และบุคคลที่ได้รับเงินประกัน หากผู้ได้รับประโยชน์กับผู้ทำประกันมิใช่บุคคลเดียวกันจะอยู่ภายใต้ภาระผูกพันเดียวกัน ดังนั้น ผู้เป็นเจ้าของอาคารจะเป็นผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินได้ อีกทั้งความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินทั่วไป องค์ประกอบของการกระทำความผิดจะต้องเป็นทรัพย์สินของบุคคลอื่น ผู้กระทำจะมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ถึง 10 ปี

ประเทศฝรั่งเศส ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามกฎหมายแห่งฝรั่งเศส ได้มีการบัญญัติความผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หมวดที่ 2 ตามมาตรา 322-1 ถึง 322-18 โดยแยกออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ ส่วนที่เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และส่วนที่เป็นความผิดอันก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สิ้นเสียหาย โดยกฎหมายได้บัญญัติให้บุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นต้องรับโทษไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดนั้นจะได้กระทำโดยเจตนา ประมาท หรือเพียงการละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยก็ย่อมมีความผิดทั้งสิ้น และบุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ย่อมได้

ประเทศสหรัฐอเมริกา ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในอดีตได้มีการนิยามความหมายไว้อย่างแคบ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของศาลในการปรับใช้ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ไว้เฉพาะกรณีสถานการณ์ที่ร้ายแรงเท่านั้น เนื่องจากความผิดฐานวางเพลิงเป็นความผิดที่กระทำการครอบครอง (possession) หรือการอยู่อาศัย (habitation) การที่เจ้าของ (owner) เผาบ้านของตนเองในระบบคอมมอนลอว์ เจ้าของจะไม่มีมีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ที่อยู่อาศัยของตนเอง ปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการวางเพลิงเผาทรัพย์หลาย ๆ ฉบับ มีการขยายขอบเขตของการกระทำความผิดออกไป โดยรวมถึงการเผาบ้านที่เป็นของตนเอง อย่างน้อยในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต เช่น การเผาทรัพย์ของตนเองเพื่อทุจริตเงินประกัน หรือเมื่อการจุดไฟเผาอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น หากการวางเพลิงซึ่งปลูกสร้างโดยรู้ว่ามีบุคคลอาศัยอยู่ในขนาดวางเพลิง ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น

ประเทศอังกฤษ บทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดวางเพลิงเผาทรัพย์ไว้ด้วยเช่นกัน มีบทบัญญัติลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์ไว้ในกฎหมายอาญาความเสียหาย ปี ค.ศ. 1971 บุคคลผู้ใดที่ไม่ได้มีเหตุฉุกเฉินตามกฎหมาย กระทำการทำลาย หรือก่อความเสียหายให้แก่ทรัพย์ใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นของบุคคลนั้นหรือผู้อื่น (ก) มีเจตนาที่จะทำลาย หรือสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์ใด ๆ หรือประมาทเลินเล่อจนอาจก่อให้เกิดทรัพย์สินเหล่านั้นเกิดความเสียหาย และ (ข) มีเจตนา โดยทำลายหรือก่อความเสียหาย เพื่อกดคามชีวิตผู้อื่นให้ตกอยู่ในอันตราย หรือประมาทเลินเล่อทำให้ชีวิตผู้อื่นอาจตกอยู่ในอันตราย มีความผิดตามกฎหมายวางเพลิงนี้ ตอนที่ 1(3) กฎหมายอาญา ความเสียหายปี ค.ศ. 1971 ความผิดใด ๆ ภายใต้กฎหมายนี้ที่ทรัพย์ถูกทำลายหรือเสียหายจากเพลิง ให้มีความผิดฐานวางเพลิง ระวังโทษจำคุกตลอดชีวิต หากไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตระวังโทษจำคุกหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ความเสียหายร้ายแรงจากการวางเพลิง ระวังโทษจำคุกตลอดชีวิต

4.3.2 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินพิเศษตามมาตรา 218

ประเทศเยอรมัน ความผิดฐานวางเพลิงในกรณีร้ายแรง ได้ถูกบัญญัติไว้ใน German Criminal Code มาตรา 306 a โดยกำหนดให้การจุดเพลิงเผาอาคาร เรือน กระโจม หรือที่ดินและสิ่งปลูกสร้างซึ่งบุคคลใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือโบสถ์ หรืออาคารอื่น ๆ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางศาสนา หรือสถานที่อื่นที่มีผู้คนพลุกพล่านเข้าพักอาศัย ซึ่งในยามปกติแล้วจะมีผู้พักอาศัย หรือการวางเพลิงเผาทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 36 (1)-(6) การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของทรัพย์สินที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินที่จะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของทรัพย์สิน จะเป็นกรณีที่ถูกกฎหมายให้ความคุ้มครองทรัพย์สินที่มีความสำคัญมากเป็นพิเศษ อาจเป็น โรงเรือน กระโจม หรือเรือที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยรวมไปถึงพื้นที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือที่พักเพียงชั่วคราวด้วยเช่นกัน แม้กระทั่งโบสถ์หรือสถานที่อื่นใดที่มีไว้เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญ ซึ่งหากได้ก่อให้เกิดเพลิงไหม้ต่อทรัพย์สินดังกล่าวแล้วนั้น ย่อมก่อให้เกิดอันตรายและผลกระทบต่อประชาชนโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก

ประเทศฝรั่งเศส ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินและบทรูปโทษเพิ่มขึ้น ความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหายตามประมวลกฎหมายแห่งประเทศฝรั่งเศส ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 322-5 ถึง 322-11-1 อันเป็นความผิดเกี่ยวกับการทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสียรูปทรง โดยการใช้ไฟใช้วัตถุระเบิด หรือใช้วิธีการอื่นใดอันเป็นการก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น โดยการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหาย ในส่วนนี้ได้รวมการก่อให้เกิดไฟป่า หรือเกิดเพลิงไหม้ในขึ้นในเขตป่า สวนหรือที่ดินซึ่งใช้ปลูกป่า หรือได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไม่อาจทำให้กลับคืนได้ดังเดิม ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นเป็นการกระทำความผิดโดยเจตนา ประมาท หรือละเลยต่อหน้าที่ ก็ย่อมมีความผิดตามที่กฎหมายได้บัญญัติขึ้นทั้งสิ้น ในกรณีที่การกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหายเป็นการร่วมกันกระทำความผิดเป็นกลุ่มแก๊ง กระทำความผิดต่อทรัพย์สินบางประเภทที่กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครองความผิดเพราะมีมูลเหตุจงใจ หรือขอให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายต่อชีวิตร่างกายเหล่านี้ ผู้กระทำความผิดอันมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีปกติทั่วไป

ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดบทนิยาม การวางเพลิง คือ การเผาที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่น บางรัฐได้เพิ่มเติมสถานที่และสิ่งอื่น ๆ เข้าไปในองค์ประกอบของสิ่งทีเมื่อเผาแล้วจะทำให้มีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินด้วย เช่น รถยนต์ สถานประกอบการ โบสถ์ เป็นต้น ในการจะเป็นผู้

มีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ โดยปกติจำเลยจะต้องก่อให้เกิดความเสียหายต่ออาคารหรือรถยนต์โดยไฟ การรับโทษหนักขึ้นในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ การกระทำความผิดก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์อันบุคคลผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคล หากก่อให้เกิดเพลิงไหม้ขึ้น ผู้กระทำความผิดโดยเจตนาทำให้ทรัพย์ได้รับความเสียหาย ซึ่งเหตุเพลิงไหม้นั้นเกิดจากบุคคลผู้ซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัย ผู้ที่อยู่ในชุมชน หรือเป็นผู้ที่ไม่นับถือ โดยเจตนาที่จะทำให้ทรัพย์เหล่านั้นได้รับความเสียหายหรือถูกทำลายเสียแล้ว บุคคลผู้มีสถานะดังกล่าวข้างต้น ย่อมต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้นเป็นโทษ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต แต่ไม่เกินกว่า 99 ปี และอาจเพิ่มโทษปรับได้อีกไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ จากแต่เดิมต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปี ถึง 20 ปี และปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ หากแต่การกระทำความผิดก่อให้เกิดผลเป็นอันตรายต่อชีวิตร่างกายของบุคคลอื่น ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิดได้ด้วยเช่นกัน

ประเทศอังกฤษ บทบัญญัติความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์และบทเพิ่มโทษความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ กล่าวคือ การกระทำความผิดภายใต้มาตรา 16(1) วิธีการวางเพลิงเผาทรัพย์อันทำให้ทรัพย์ได้รับความเสียหายหรือถูกทำลาย ผู้นั้นย่อมมีความผิดตามที่บัญญัติไว้ในเรื่องวางเพลิงแล้วจะต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต การวางเพลิงเผาทรัพย์ตามมาตรานี้เป็นการทำลาย หรือทำให้ทรัพย์ได้รับความเสียหายโดยการใช้ไฟในการกระทำความผิดตามมาตรา 1(1) ประกอบมาตรา 1(3)

บทบัญญัติให้บุคคลผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นในความผิดฐานทำให้เสียหาย เนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำอันเป็นการกระทำใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อชีวิตของบุคคลอื่น เช่น การทำลาย การทำให้เสียหายโดยการวางเพลิง หรือการกระทำอื่นใดซึ่งมีลักษณะอันน่าจะเป็นภัยอันตรายต่อชีวิตของบุคคลอื่น บุคคลผู้ซึ่งกระทำการอันมีลักษณะเช่นว่านี้ ย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำความผิด ไม่ว่าผลแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวจะก่อให้เกิดผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือไม่ก็ตาม ผู้ซึ่งกระทำความผิดอันมีลักษณะน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตของบุคคลอื่นก็ย่อมรับโทษหนักขึ้นตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เช่นกัน จะต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้นเป็นจำคุกตลอดชีวิต แต่เดิมกำหนดอัตราระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี

4.4 เหตุผลความจำเป็นในการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

4.4.1 เหตุผลความจำเป็นในการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217

หากการบัญญัติวางเพลิงเผาทรัพย์ให้มีความหมายครอบคลุมถึงทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เป็นความผิดอาญาแล้ว จากการศึกษาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 ทั้งแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและข้อกฎหมาย ปัญหาการบังคับใช้ และ คุณธรรมทางกฎหมาย ผู้เขียนเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้

1) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 กับคุณธรรมทางกฎหมาย จะเห็นได้ว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 คือ การคุ้มครองความสงบสุขของประชาชน อีกทั้งคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ คือ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล และ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม

2) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 เป็นความผิดที่ก่อให้เกิดอันตราย ดังนั้นรัฐจึงได้บัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมและป้องกันสังคมให้พ้นจากการกระทำที่เป็น “ภัยอันตรายต่อผู้อื่น” (Harm to Others) และ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน เพราะความผิดทุกฐานกระทบต่อความสงบสุขของสังคม อีกทั้งผู้มีส่วนได้เสียในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง “ส่วนได้เสียของสังคม” จะอยู่ในฐานะที่สูงกว่าสิทธิในการฟ้องคดีย่อมตกอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐเป็นหลักเพื่อเป็นการรับประกันสิทธิของผู้เสียหายและคุ้มครองสังคมส่วนรวมด้วย

3) ความเสียหายจากความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 เป็นทั้งความเสียหายที่แท้จริงกระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมาย หรือความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตราย และผลจากความเสียหายเป็นอันตรายต่อความเสียหายของคุณธรรมทางกฎหมาย หรือความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตราย จึงถือได้ว่าเหมาะสมควรลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวแล้ว

4) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 เป็นความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์ เพราะว่าการวางเพลิงเผาทรัพย์เป็นความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อปัจเจกชนและต่อสาธารณชน ถือเป็นการกระทำที่เฉพาะเจาะจงและได้ปรากฏผลของอันตรายที่เห็นได้ประจักษ์ต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่บุคคลอื่นได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน

5) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กับหลักการกำหนดความรับผิดชอบและโทษในทางอาญา พบว่า “กรอบองค์ประกอบของความผิดทางอาญา” หรือไม่ซึ่งประกอบไปด้วย (1) มีการกระทำเกิดขึ้น (2) ครอบองค์ประกอบภายนอกที่กฎหมายกำหนด อันได้แก่ มีผู้กระทำความผิด มีการกระทำความผิด และมีวัตถุแห่งการกระทำความผิด (3) ครอบองค์ประกอบภายในหรือไม่ คือ พิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวมีเจตนาหรือไม่ เจตนาธรรมดา เจตนาพิเศษ หรือเจตนาโดยผลของกฎหมาย หรือเป็นการประมาท หรือไม่เจตนาไม่ประมาท เป็นต้น (4) ผลที่เกิดขึ้นนั้นสัมพันธ์กับการกระทำ ดังนั้นจึงสอดคล้องกับหลักการกำหนดความรับผิดชอบและโทษทางอาญา

6) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญา พบว่า หลักการพิจารณาว่าการวางเพลิงเผาทรัพย์ อธิบายตามแนวคิดทฤษฎีของเซอร์เบิร์ด แอล แพกเกอร์ ได้อธิบายหลักการไว้ 6 ประการ ได้แก่ (1) การวางเพลิงเผาทรัพย์นั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น (2) การวางเพลิงเผาทรัพย์เป็นความผิดอาญาแล้วจะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่าง ๆ (3) การปราบปรามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ การถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญา จะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป (4) หากการบัญญัติวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยเป็นความผิดอาญาแล้ว จะมีการใช้บังคับกฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน (5) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการวางเพลิงเผาทรัพย์จะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ และ (6) ไม่มีมาตรการควบคุมวางเพลิงเผาทรัพย์ อย่างสมเหตุสมผลอื่น ๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

7) หากการบัญญัติแก้ไขเป็น ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ก็จะแก้ไขปัญหาการตีความกฎหมายอาญาได้ เพราะว่าเป็นการบัญญัติให้ชัดเจนให้เป็นลายลักษณ์อักษร ความมุ่งหมายของกฎหมาย (เจตนารมณ์ของกฎหมาย) และวิเคราะห์คุณธรรมทางกฎหมาย

ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อพิจารณาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตาม มาตรา 217 เหตุจำเป็นที่จะต้องแก้ไขแล้ว หากการบัญญัติวางเพลิงเผาทรัพย์ให้มีความหมายครอบคลุมถึงทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เป็นความผิดอาญาแล้ว ก็จะสอดคล้องกับคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปและจะเป็นมาตรการป้องกันและคุ้มครองภัยอันตรายให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น

4.4.2 เหตุผลในการเสนอแก้ไขบทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษ มาตรา 218 เมื่อพิจารณามาตรา 218 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ดังต่อไปนี้ (1) โรงเรือนเรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย (2) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า (3) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม (4) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณ สถาน หรือเป็นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมตามศาสนา (5) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานหรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ (6) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ วรรคสอง กำหนดว่า ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี

จะเห็นได้ว่า ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 จะเป็นบทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงกรณีพิเศษที่มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะชน ซึ่งจากหมายเหตุท้ายการแก้ไขเพิ่มเติม⁵²โดยข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2514 แต่ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ดังนั้น จึงถือได้ว่าเป็นบทลงกรรจ์ หรือบทเพิ่มโทษของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปในมาตรา 217 จะเห็นได้ว่า จากแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา ในกรณีจะเป็นการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ได้จะต้องมีองค์ประกอบความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 มาก่อน หากแต่ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ได้มีคุณธรรมทางกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนจำนวนมากที่อยู่ร่วมกัน ถ้าการวางเพลิงเผาทรัพย์นั้นเป็นทรัพย์ที่ใกล้ชิดกับความปลอดภัยของประชาชนที่อยู่ร่วมกันจำนวนมาก เพื่อเป็นมาตรการป้องกันตามหลักการคุ้มครองสังคม และความปลอดภัยของชีวิต ร่างกาย โดยกฎหมายจะเพิ่มอัตราโทษที่สูงขึ้น ซึ่งจะเป็นไปตามหลักการตัดสินลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดอาญา ความผิดที่ได้มุ่งคุ้มครองและรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความปลอดภัยสาธารณะ โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้

1) บทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ที่มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะชน กับคุณธรรมทางกฎหมาย สรุปได้ว่า กฎหมายอาญาเป็นการกำหนดให้การกระทำ ไม่กระทำความผิดอาญาต่าง ๆ ในประมวลกฎหมายอาญา การคุ้มครองชีวิต ร่างกาย ความปลอดภัยของร่างกาย สิ่งเหล่านี้ล้วนมีคุณธรรมทางกฎหมายแทรกซึมอยู่ การกระทำที่ละเมิดคุณธรรมทางกฎหมาย ประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง หรือ ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง หรือสิ่งที่กฎหมายมุ่งประสงค์จะคุ้มครอง โดยการบัญญัติให้การฝ่าฝืนเป็นความผิดอาญา ดังนั้นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตาม มาตรา 218 ถือได้ว่าเป็น คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล และคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวมแทรกซึมในตัวเองด้วยเช่นกัน

2) บทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ที่มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะชน กับการตีความกฎหมายอาญา สรุปได้ว่า การตีความความผิดฐานวางเพลิงกรณีพิเศษ กฎหมายต้องพิเคราะห์ตัวอักษรให้ได้ความหมาย และการจะรู้ความหมายของตัวอักษรได้ต้องพิเคราะห์เหตุผลหรือความมุ่งหมายของกฎหมายประกอบด้วย การตีความกฎหมายจึงต้องพิจารณาประกอบกันไปด้วยกัน

⁵² ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 218 แก้ไขโดยข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 88 ตอนที่ 127 หน้า 1 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2514

3) บทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ที่มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะชน กับ หลักการกำหนดความรับผิดชอบและโทษในทางอาญา สรุปได้ว่า ผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญาในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 การกำหนดอัตราโทษที่หนักขึ้นเป็นไปตามหลักการและเหตุผลการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะชนกับหลักการและเหตุผลของหลักการกำหนดความรับผิดชอบและโทษในทางอาญาเช่นเดียวกัน

4) บทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ที่มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะชน กับ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญา สรุปได้ว่า ตามหลักการของเฮร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ (Herbert L. Packer) ได้อธิบายหลักการ ไว้ 6 ประการและสอดคล้องกับหลักการเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญาเพื่อกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาจะต้องพิจารณาถึงหลักการใช้ กฎหมายอาญาเชื่อมั่นในหลักการเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาที่เป็นสากลว่า “Nullum crimen nulla poena sine lege” หรือ “ไม่มีความผิด ไม่มีกฎหมาย ไม่มีโทษ” และสอดคล้องกับทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม ทฤษฎีเงื่อนไข ทฤษฎีสันับสนุนเจตนาย่อมถึงเห็นผล ทฤษฎีฝ่ายเจตจำนงกำหนดด้วย

5) บทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ที่มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะชน กับความผิดที่ก่อให้เกิดภัยอันตราย สรุปได้ว่า กระบวนการใช้บังคับกฎหมายอาญา จากแนวคิดความผิดอาญา เกิดจากทฤษฎีสัญญาประชาคมที่ประชาชนมอบอำนาจให้รัฐออกกฎหมายเพื่อควบคุมและป้องกันสังคมให้พ้นจากการกระทำที่เป็น “ภัยอันตรายต่อผู้อื่น” โดยการออกกฎหมายเพื่อควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม และมีการกำหนดข้อห้ามมิให้ปฏิบัติหากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษทางอาญาเพื่อเป็นการสนองตอบตามทฤษฎีสัญญาประชาคม

6) บทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ที่มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะชน กับความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อปัจเจกชนและต่อสาธารณชน สรุปได้ว่า ทรัพย์ที่ถูกวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษ เป็นความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อสาธารณชนแบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่ กล่าวคือ (1) ความเป็นอันตรายต่อผู้เสียหายจำนวนมากซึ่งไม่เจาะจงตัว เพราะว่าประชาชนจำนวนมากอาจได้รับความเสียหายอันไม่อาจคำนวณได้จากการถูกลอบวางเพลิงดังกล่าว (2) ความเป็นอันตรายต่อผู้เสียหาย คนใดคนหนึ่งซึ่งไม่เจาะจงภายใต้สถานการณ์บางอย่างด้วย

7) การเทียบเคียงบทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 กับ กฎหมายต่างประเทศ

ประเทศเยอรมนี ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา บทที่ 28 ความผิดฐานวางเพลิงในกรณีร้ายแรง ได้ถูกบัญญัติไว้ใน มาตรา 306 a โดยกำหนดให้การจุดเพลิงเผาอาคาร เรือน กระโจม หรือที่ดินและสิ่งปลูกสร้างซึ่งบุคคลใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือโบสถ์ หรืออาคารอื่น ๆ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางศาสนา หรือสถานที่อันมีผู้คนพลัดเปลี่ยนเข้าพักอาศัย ซึ่งในยามปกติแล้วจะมีผู้พักอาศัย หรือการวางเพลิงเผาทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 36 (1)-(6) ทำให้บุคคลอื่นตกอยู่ในอันตรายที่อาจเกิดการบาดเจ็บ ผู้กระทำจะมีโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่หากการวางเพลิงเผาทรัพย์ตามมาตรา 306 นี้มีความรุนแรงน้อยอัตราโทษก็จะลดลง โดยผู้กระทำความผิดจะมีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 5 ปี จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมันได้บัญญัติความผิดฐานวางเพลิงกรณีร้ายแรงอย่างยิ่ง โดยกำหนดให้การกระทำความผิดฐานวางเพลิงตามมาตรา 306 หรือมาตรา 306a เป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัส หรือทำให้คนจำนวนมากได้รับบาดเจ็บ ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 2 ปี แต่หากการวางเพลิงตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 306a กระทำต่อสถานที่ที่มีผลทำให้บุคคลอื่นตกอยู่ในอันตรายที่อาจถึงแก่ชีวิต หรือวางเพลิงเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิด หรือปกปิดการกระทำความผิดอื่น โดยการกระทำความผิดอื่นได้เกิดขึ้นแล้ว หรือขัดขวางการดับไฟ หรือทำให้การดับไฟเป็นไปได้ด้วยความยากลำบากจะมีอัตราโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปี ในกรณีที่การวางเพลิงทำให้เกิดความตาย ได้ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันมาตรา 306 โดยกำหนดให้การวางเพลิงตามมาตรา 306 หรือ 306b ที่อย่างน้อยได้กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำจะมีโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกไม่น้อยกว่า 10 ปี ส่วน มาตรา 306 f เป็นกรณีการก่อให้เกิดอันตรายจากไฟ กำหนดให้การทิ้งบุหรี่ หรือการจุดเพลิงหรือแสง หรือการขว้างสิ่งของซึ่งกำลังลุกติดไฟ หรือวัตถุที่กำลังควบคุมหรือสิ่งอื่นใดที่มีความเสี่ยงในการก่อให้เกิดไฟไหม้ ซึ่งมีผลทำให้เกิดอันตรายต่อสถานประกอบการหรือโรงงานหรือโรงงาน หรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรืออาหารที่เก็บสินค้าไว้ในโรงงานหรือสถานประกอบการนั้น หรือ ป่า พุ่มไม้หรือทุ่ง หรือพื้นที่เพาะปลูกหรือผลผลิตที่ได้จากการเพาะปลูกที่เก็บไว้ในพื้นที่นั้น ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือเสียค่าปรับ

ประเทศฝรั่งเศส ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์และบทรับโทษเพิ่มขึ้น กระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดอันมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีปกติทั่วไป ถ้าการกระทำความผิดอันเป็นการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหาย ได้บัญญัติหลักไว้ในมาตรา 322-6 สารระสำคัญมีหลักว่า หากการทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสียรูปทรง ได้กระทำโดยการใช้ไฟ ใช้วัตถุระเบิด หรือใช้วิธีการอื่นใดอันเป็นการก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่นบุคคล ผู้ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายย่อมต้องระวางโทษจำคุก 10 ปี และปรับเงิน 150,000 ยูโร และ

หากการกระทำความผิดได้ก่อให้เกิดไฟฟ้า หรือเกิดเพลิงไหม้ขึ้นในเขตป่า สวนที่ดินที่ใช้ปลูกป่า หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนไม่อาจทำให้กลับคืนคืนได้ บุคคลผู้ก่อให้เกิดเหตุไฟฟ้า หรือเพลิงไหม้เช่นว่านั้นจะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นระวางโทษจำคุก 15 ปี และปรับ 150,000 ยูโร จากกรณีดังกล่าวข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่าบุคคลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตราย ต่อประชาชนจะต้องรับโทษหนักขึ้น เนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิด โดยกฎหมายได้พิจารณา ผลแห่งการกระทำความผิดประกอบกับเจตนาในการกระทำความผิดควบคู่กัน ไป

ประเทศสหรัฐอเมริกา ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายบัญญัติเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมในการเผาอาคารบ้านเรือน อาคารเพื่อการพาณิชย์ และทรัพย์สินอื่น ๆ และจะมีโทษหนักขึ้นเมื่อการวางเพลิงมีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อ ชีวิต รวมทั้งการวางเพลิงเผาทรัพย์สินหลาย ๆ ฉบับ มีการขยายขอบเขตของการกระทำผิดออกไป โดยรวมถึงการเผาบ้านที่เป็นของตัวเองอย่างน้อยในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต เช่น การเผาทรัพย์สิน ของตนเองเพื่อทุจริตเงินประกัน หรือเมื่อการจุดไฟเผาอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือ ทรัพย์สินของบุคคลอื่น หากการวางเพลิงสิ่งปลูกสร้างโดยรู้ว่ามีบุคคลอาศัยอยู่ในขณะวางเพลิง ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น การกระทำความผิดดังกล่าวถือว่าเป็นการวางเพลิงในระดับสูงสุด (as arson in the first degree) และมีโทษสูงสุดจำคุกตลอดชีวิต หรือหากการวางแผนดังกล่าวทำให้ ผู้ได้รับบาดเจ็บผู้กระทำก็จะต้องได้รับโทษหนักขึ้น ในสหรัฐอเมริกาก็มีการบัญญัติกฎหมาย ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดวางเพลิงเผาทรัพย์สินและมีการกำหนดโทษที่สูง โดยมีเจตนาและประสงค์ ร้าย จุดไฟหรือเผาอาคารใด ๆ สิ่งปลูกสร้าง หรือ เรือ เครื่องจักรใด ๆ หรือวัสดุก่อสร้าง หรือ พัสตุ หรือ โรงสรรพาวุธ ยุทธปัจจัย หรือสิ่งสนับสนุนใด ๆ หรือเครื่องใช้ในการเดินเรือ หรือ ขนส่งทาง ทะเล หรือพยายามหรือวางแผนเพื่อกระทำการดังกล่าว ให้มีโทษจำคุกไม่เกิน 25 ปี ปรับตาม ค่าเสียหายสูงสุดตามกฎหมายนี้ หรือชดเชยค่าซ่อมแซม หรือทดแทนทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้รับความ เสียหายถูกทำลาย หรือทั้งจำทั้งปรับหากอาคารมีผู้อยู่ภายใน หรือชีวิตของผู้ใดตกอยู่ภายใต้อันตราย บุคคลนั้นต้องรับโทษตามกฎหมายนี้ หรือจำคุกตามความผิด หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือทั้งจำทั้ง ปรับ

ประเทศอังกฤษได้ออกพระราชบัญญัติ บทบัญญัติความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินและ บทเพิ่มโทษความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สิน กล่าวคือ การกระทำผิดภายใต้มาตรา 16(1) วิธีการ วางเพลิงเผาทรัพย์สินอันทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหายหรือถูกทำลาย ผู้นั้นย่อมมีความผิดตามที่ได้ บัญญัติไว้ในเรื่องวางเพลิง แล้วจะต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต การวางเพลิงเผาทรัพย์สินตามมาตรา นี้เป็นการทำลายหรือทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหายโดยการใช้ไฟในการกระทำผิดตาม มาตรา 1(1) ประกอบมาตรา 1(3) บทบัญญัติให้บุคคลผู้ที่กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นใน

ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำอันเป็นการกระทำใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของบุคคลอื่น เช่น การทำลายการทำให้เสียหายโดยการวางเพลิง หรือการกระทำอื่นใดซึ่งมีลักษณะอันน่าจะเป็นภัยอันตรายต่อชีวิตของบุคคลอื่น บุคคลผู้ซึ่งกระทำการอันมีลักษณะเช่นนี้ย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำความผิด ไม่ว่าผลแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวจะก่อให้เกิดผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือไม่ก็ตาม ผู้ซึ่งกระทำความผิดอันมีลักษณะน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตของบุคคลอื่นก็ย่อมรับโทษหนักขึ้นตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เช่นกัน จะต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้นเป็นจำคุกตลอดชีวิต แต่เดิมกำหนดอัตราระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี คดีตัวอย่างที่น่าสนใจ ประเทศอังกฤษ มีกฎหมายลงโทษแก่ผู้เจตนาวางเพลิงเผาทรัพย์ และการกระทำ โดยประมาทจนเป็นเหตุน่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินหรืออันตรายต่อบุคคลอื่น ซึ่งศาลได้พิพากษาให้ลงโทษค่อนข้างหนักด้วยการจำคุกผู้กระทำความผิดเป็นเวลาหลายปี เนื่องจากความผิดนี้เกี่ยวข้องกับภัยสาธารณะ อันมีลักษณะเหมือนความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไปตามมาตรา 217 หรือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 และมาตรา 220 ของประเทศไทย

ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อพิจารณาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ที่บัญญัติการเพิ่มโทษ ในกรณีที่มีการวางเพลิงเผาทรัพย์ในกรณีพิเศษ ทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสถาน หรือ สถานที่ส่วนบุคคล จะเห็นได้ว่าคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 คือ ค้ำครองภัยอันตรายต่อประชาชน แต่ในปัจจุบันเนื่องจากสถานการณ์สภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง สภาพเศรษฐกิจที่มีความเจริญก้าวหน้า การใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนมีความเป็นพลวัติ แต่มาตรา 218 ก็ยังไม่มีมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 (6) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ที่ปัจจุบันไม่น่าจะมีใช้แล้ว แต่ควรจะคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนที่ประชาชนอยู่ร่วมกัน เช่น รถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟฟ้า ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา ร้านอาหาร เรือเฟอร์รี่ สถานที่ทำงาน รถยนต์โดยสารสาธารณะ

เหตุผลในการเสนอแก้ไขบทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 คุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนที่ประชาชนอยู่ร่วมกัน เช่น รถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟฟ้า ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา ร้านอาหาร เรือเฟอร์รี่ สถานที่ทำงาน รถโดยสารสาธารณะ อันจะเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยต่อประชาชน จึงเห็นควรมีการแก้ไขปรับปรุงความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นต้น ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นความผิดที่มีความชั่วร้ายในตัวเอง (mala in se) ความผิดอาญาเกิดจากทฤษฎีสัญญาประชาคมที่ประชาชนมอบอำนาจให้รัฐออกกฎหมายเพื่อควบคุมและป้องกันสังคมให้พ้นจากการ

กระทำที่เป็นการก่อให้เกิด “ภัยอันตรายต่อผู้อื่น” (harm to others) โดยการออกกฎหมายเพื่อควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม และมีการกำหนดข้อห้ามมิให้ปฏิบัติหากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษทางอาญา ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 สอดคล้องกับแนวคิดกับเหตุต้องรับโทษหนักขึ้นของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 สอดคล้องกับแนวคิดเหตุแห่งการเพิ่มโทษหรือรับโทษหนักขึ้น กรณีการกระทำโดยเจตนา หรือการรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำ หรือ บุคคลผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ก็ย่อมต้องระวางโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของทรัพย์ที่มีความสำคัญที่กฎหมายมุ่งเน้นให้ความสำคัญคุ้มครองไว้เป็นกรณีพิเศษ การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมูลเหตุจูงใจ เช่น เรื่องทางเชื้อชาติ ศาสนา แนวความคิดเป็นต้น การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลของการกระทำความผิด การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคล

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตามแนวทางคำสอนทางวิชาการนิติศาสตร์ แนวทางการบังคับใช้กฎหมาย โดยวิเคราะห์จากคำพิพากษาศาลฎีกา การศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และเหตุผลความจำเป็นในการแก้กฎหมายในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ พบว่า

1) แนวคำสอนทางวิชาการนิติศาสตร์ของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ธรรมดา ความเห็นทางคำราวิชาการนิติศาสตร์จะแบ่งได้ 2 แนวทาง คือ (1) แนวคำสอนก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานดังกล่าวบัญญัติไว้ในมาตรา 185 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และในการอธิบายถึงลักษณะของการกระทำที่จะเป็นความผิดฐานดังกล่าว จะเป็นการอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์โดยวางอยู่บนพื้นฐานที่ว่า การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ต้องมีลักษณะที่เป็นอันตรายต่อประชาชนได้โดยทั่วไป ไม่ใช่เพียงแค่ทำให้ทรัพย์เสียหายเท่านั้น อีกทั้ง การแยกฐานความผิดระหว่างวางเพลิงเผาทรัพย์ กับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ในแนวคำสอนก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาความผิดฐานดังกล่าว จะพิจารณาจำนวนทรัพย์มีมากหรือเล็กน้อย และความเป็นอันตรายต่อสาธารณชน (2) แนวคำสอนหลังประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และแนวการอธิบายก็ไม่ได้แตกต่างจากคำสอนก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ การกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการก่อกวนอันตรายต่อประชาชน มิใช่เป็นเพียงแค่การทำให้ทรัพย์เสียหายเท่านั้น

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษ ในความเห็นทางคำรา (1) คำสอนก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานดังกล่าวบัญญัติไว้ในมาตรา 186(1) แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ความเห็นทางคำราส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้ คือ “กรรมสิทธิ์” ทั้งนี้เพราะว่า ถ้าทรัพย์ที่ถูกวางเพลิงเผาเป็นทรัพย์ของผู้วางเพลิงเองก็ไม่อาจเป็นความผิดฐานดังกล่าวได้ การกระทำที่เป็นความผิดฐานดังกล่าวจึงต้องเป็นการ

วางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ย่อมมีอำนาจที่จะกระทำการใด ๆ แก่ทรัพย์ของตัวเองได้ (2) คำสอนหลังประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานดังกล่าวบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218(1) และความเห็นทางคำร่ำส่วนใหญ่มิมีความเห็นว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้คือ กรรมสิทธิ์เช่นเดียวกับคำสอนก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมาย ทั้งนี้เพราะว่า การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานดังกล่าวต้องเป็นการวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นมิใช่เป็นการวางเพลิงเผาทรัพย์ผู้กระทำความผิดเอง หรือที่ผู้กระทำความผิดมีส่วนเป็นเจ้าของร่วมด้วย ส่วนข้อความเห็นทางอัยการสรุปความเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าทรัพย์ที่ถูกเผาเพลิงเป็นของผู้ที่กระทำวางเพลิงเองก็ตาม ก็เป็นความผิดฐานดังกล่าวไปด้วย ข้อความเห็นทางศาล ความเห็นทางศาลยืนยันมาตลอดว่า ทรัพย์ดังกล่าวต้องเป็นทรัพย์ของบุคคลอื่น มิใช่เป็นทรัพย์ของผู้กระทำความผิดเอง หรือเป็นทรัพย์ที่ผู้กระทำความผิดมีส่วนเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วย ทั้งนี้ เพราะว่าความเห็นทางศาลมีความเห็นว่า ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นบทกรณจของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 บัญญัติว่า ต้องเป็นทรัพย์ของผู้อื่นจึงไม่อาจตีความคำว่า “ทรัพย์ของผู้อื่น” ตามความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ให้ขยายความไปถึงทรัพย์ที่ผู้อื่นมีส่วนเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วยได้ อันจะเป็นการขัดต่อหลักการเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาที่เป็นสากลว่า “Nullum crimen nulla poena sine lege” หรือ “ไม่มีความผิด ไม่มีความโทษ” ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2

2) คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการวางเพลิงเผาทรัพย์

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 คำว่า “ทรัพย์” ความหมายของทรัพย์จะต้องมีความหมายตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 คือ วัตถุมีรูปร่างซึ่งเป็นได้ทั้งสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ และที่สำคัญในทางวิชาการนิติศาสตร์ไทยและคำพิพากษาของศาลฎีกาได้ตีความว่ากำหนดขอบเขตว่า ทรัพย์นั้นจะต้องเป็นทรัพย์ของผู้อื่นเท่านั้น จึงจะผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 นี้ แต่ถ้าในกรณีที่ทรัพย์ที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของอยู่ด้วย ก็จะผิดมาตรานี้ เพราะต้องตีความโดยเคร่งครัด ในกรณีความผิดฐานวางเพลิงจะสำเร็จเมื่อใด ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา กรณีความผิดฐานวางเพลิงจะสำเร็จนั้น จะต้องเป็นการเผาทำให้เกิดเพลิงไหม้โรงเรือนนั้นลุกติดไฟขึ้นด้วย จึงจะเป็นความผิดสำเร็จ คำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นแนวบรรทัดฐานและข้อสังเกตเกี่ยวกับความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไป ตามมาตรา 217 เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ธรรมดา หากพิจารณาตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งเราดูจากการเปรียบเทียบกฎหมายอื่น, โครงสร้างในบทบัญญัติ, วิธีการลงโทษ ฯลฯ ทำให้เราตีความเจตนารมณ์ของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 คือ การป้องกันอันตราย

ต่อประชาชน ด้วยสภาพและธรรมชาติของไฟ การกระทำของผู้วางเพลิง เป็นการกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนหรือไม่ ซึ่งในคดีนี้ การทำให้เสียชีวิตด้วยไฟ เป็นสิ่งที่ทำได้เช่นกัน โดยไม่จำเป็นต้องลงว่าเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม การตีความตามเจตนารมณ์นี้ ส่วนใหญ่ทำให้จำเลยได้รับโทษน้อยลง ในขณะที่การตีความตามเจตนารมณ์แล้วเป็นเหตุให้บุคคลต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่ทำกัน เพราะเท่ากับขยายความไปลงโทษบุคคล

ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เป็นข้อเท็จจริงที่ทำให้รับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 62 วรรคท้าย ผู้กระทำต้องรู้ว่าเป็นทรัพย์ที่ระบุไว้ทรัพย์ตามมาตรานี้ก็ต้องเป็นทรัพย์ของผู้อื่น ในกรณีความผิดสำเร็จ โรงเรือนหรือส่วนหนึ่งของโรงเรือนต้องติดไฟ ราคาน้ำมันพื้นซีเมนต์เพื่อเผาโรงเรือน ไม่ติดไฟ เป็นพยายามตามมาตรา 80 ไม่ใช่ มาตรา 81 เพราะพื้นซีเมนต์ก็มีโอกาสติดไฟ ส่วนโรงเรือนที่มีคนอยู่อาศัย หมายถึง สามารถอยู่อาศัยได้ ไม่ได้หมายความว่าขณะที่ยางเพลิงต้องมีผู้อาศัยอยู่ เช่น ก่อนเกิดเหตุผู้เสียหายและครอบครัวย้ายจากบ้านที่เกิดเหตุ ไม่มีใครพักอาศัยอยู่ แต่ผู้เสียหายยังคงไป ๆ มา ๆ ที่บ้านที่เกิดเหตุ และมีเตียงนอน อุปกรณ์เครื่องนอน โทรทัศน์และเครื่องน้ำร้อนไฟฟ้าสำหรับใช้ประโยชน์ในการมาพักอาศัยเป็นครั้งคราวอยู่ด้วย จึงรับฟังได้ว่าบ้านที่เกิดเหตุเป็นโรงเรือนที่คนอยู่อาศัย

ข้อแตกต่างความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 มีหลักการที่สมควรจะต้องทราบเพิ่มเติม (1) พิจารณาเรื่องอัตราโทษ (2) พิจารณาสถานะของผู้กระทำผิดกรณีผู้วางเพลิงเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย (3) พิจารณาสภาพของทรัพย์ บ้านร้างเป็นโรงเรือนหรือไม่ และหากรื้อบ้านแล้วเผาไม้ที่สร้างโรงเรือนจะมีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 หรือไม่ (4) พิจารณาสภาพของการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 แม้กระทำเพียงแต่เตรียมการก็ไม่เป็นความผิดแต่จะต้องมีความผิดสำเร็จเท่านั้น (5) การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 กับ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 นั้นเป็นเหตุเพิ่มโทษของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217

วิเคราะห์การคุ้มครองภัยอันตรายต่อสาธารณะกับการวางเพลิงเผาทรัพย์ตนเอง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 220 พบว่า เจตนารมณ์ของการคุ้มครองภัยอันตรายต่อประชาชน และคุณธรรมทางกฎหมายของมาตรา 220 จะมีขอบเขตที่กว้างกว่าความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เมื่อวิเคราะห์ตามแนวคำพิพากษาฎีกา คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดของมาตรา 220 คือ การคุ้มครองทั้ง

ภัยอันตรายความปลอดภัยของประชาชน และคุ้มครองกรรมสิทธิ์ของประชาชนด้วย หากแต่เจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมายในความคิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 และความคิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 คือ การคุ้มครองภัยอันตรายต่อความปลอดภัยของประชาชน

3) เปรียบเทียบหลักกฎหมายความคิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตามไทยและต่างประเทศ ความคิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217

ประเทศเยอรมนี ความคิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของประเทศเยอรมนี ความคิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีทั่วไป องค์ประกอบของการกระทำความผิดจะต้องเป็นทรัพย์สินของบุคคลอื่น ผู้กระทำจะมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ถึง 10 ปี ส่วนประเทศฝรั่งเศส ส่วนที่เป็นความผิดอันก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนซึ่งทำให้ทรัพย์สินเสียหาย โดยกฎหมายได้บัญญัติให้บุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นต้องรับโทษไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดนั้นจะได้กระทำโดยเจตนาประมาท หรือเพียงการละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยที่ย่อมมีความผิดทั้งสิ้น และบุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ย่อมได้ ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา การวางเพลิงเผาบ้านของตนเองในระบบคอมมอนลอว์ เจ้าของจะไม่มีความคิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ที่อยู่อาศัยของตนเอง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการวางเพลิงเผาทรัพย์หลาย ๆ ฉบับมีการขยายขอบเขตของการกระทำความผิดออกไป โดยรวมถึงการเผาบ้านที่เป็นของตนเองอย่างน้อยในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต เช่น การเผาทรัพย์ของตนเองเพื่อทุจริตเงินประกัน หรือเมื่อการจุดไฟเผาอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น หากการวางเพลิงซึ่งปลูกสร้างโดยรู้ว่ามีบุคคลอาศัยอยู่ในขณะวางเพลิงผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น ส่วนประเทศอังกฤษ บทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดวางเพลิงเผาทรัพย์ไว้ด้วยเช่นกัน มีบทบัญญัติลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์ บุคคลผู้ใดที่ไม่ได้มีเหตุฉุกเฉินตามกฎหมาย กระทำการทำลาย หรือก่อความเสียหายให้แก่ทรัพย์สินใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นของบุคคลนั้นหรือผู้อื่น

ความคิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218

ประเทศเยอรมัน ความคิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ในกรณีร้ายแรง โดยกำหนดให้การจุดเพลิงเผาอาคาร เรือน กระโจม หรือที่ดินและสิ่งปลูกสร้างซึ่งบุคคลใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือโบสถ์หรืออาคารอื่น ๆ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางศาสนา หรือสถานที่อันมีผู้คนพลัดเปลี่ยนเข้าพักอาศัย ซึ่งในยามปกติแล้วจะมีผู้พักอาศัย หรือการวางเพลิงเผาทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 36 (1)-(6) การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของทรัพย์ที่กฎหมายมุ่งคุ้มครอง ผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ที่จะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของทรัพย์ ซึ่งหากได้ก่อให้เกิดเพลิง

ใหม่ต่อทรัพย์สินดังกล่าวแล้วนั้น ย่อมก่อให้เกิดอันตรายและผลกระทบต่อประชาชนโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก ส่วนประเทศฝรั่งเศส ความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 322-5 ถึง 322-11-1 กระทำความผิดต่อทรัพย์สินบางประเภทที่กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครองมีความผิดเพราะมีมูลเหตุจงใจหรือขอให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายต่อชีวิตร่างกาย ผู้กระทำความผิดอันมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีปกติทั่วไป ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา การรับโทษหนักขึ้นในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ การกระทำความผิดก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์สินอันบุคคลผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคลหากก่อให้เกิดเพลิงไหม้ขึ้น ผู้กระทำความผิดได้กระทำโดยเจตนาทำให้ทรัพย์ได้รับความเสียหาย ซึ่งเหตุเพลิงไหม้นั้นเกิดจากบุคคลผู้ซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัย ผู้ที่อยู่ในชุมชน หรือเป็นผู้ที่ไม่นับถือ โดยเจตนาที่จะทำให้ทรัพย์เหล่านั้นได้รับความเสียหายหรือถูกทำลายเสียแล้ว หากแต่การกระทำความผิดก่อให้เกิดผลเป็นอันตรายต่อชีวิตร่างกายของบุคคลอื่น ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแห่งการกระทำความผิดได้ด้วยเช่นกัน ส่วนประเทศอังกฤษ บทบัญญัติความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์และบทเพิ่มโทษความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ การทำลาย การทำให้เสียหายโดยการวางเพลิง หรือการกระทำอื่นใดซึ่งมีลักษณะอันน่าจะเป็นภัยอันตรายต่อชีวิตของบุคคลอื่น บุคคลผู้ซึ่งกระทำการอันมีลักษณะเช่นนี้ย่อมต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำความผิด ไม่ว่าผลแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวจะก่อให้เกิดผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือไม่ก็ตาม ผู้ซึ่งกระทำความผิดอันมีลักษณะน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตของบุคคลอื่นก็ย่อมรับโทษหนักขึ้นตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เช่นกัน จะต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้นเป็นจำคุกตลอดชีวิต แต่เดิมกำหนดอัตราระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี

4) เหตุผลความจำเป็นในการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

เหตุผลความจำเป็นในการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 มีเหตุผลดังนี้ (1) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 คือ การคุ้มครองความสงบสุขของประชาชน อีกทั้งคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ คือ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล และ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (2) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 เป็นการกระทำที่เป็น “ภัยอันตรายต่อผู้อื่น” (Harm to Others) และเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน เพราะความผิดทุกฐานกระทบต่อความสงบสุขของสังคม อีกทั้งผู้มีส่วนได้เสียในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง “ส่วนได้เสียของสังคม” (3) ความเสียหายจากความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 เป็นทั้งความเสียหายที่แท้จริงกระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมาย หรือ ความผิดอาญาที่เป็นการทำอันตราย และผลจากความเสียหายเป็นอันตรายต่อความเสียหายของคุณธรรมทางกฎหมาย หรือ ความผิดอาญาที่เป็น

การก่ออันตราย จึงถือได้ว่าสมควรลงโทษผู้กระทำความผิด (4) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217 เป็นความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายที่ประจักษ์ที่เป็นการก่ออันตรายต่อปัจเจกชนและต่อสาธารณชน ถือเป็นการกระทำที่เฉพาะเจาะจงและได้ปรากฏผลของอันตรายที่เห็นได้ประจักษ์ต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่บุคคลอื่นได้รับการคุ้มครอง (5) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สอดคล้องกับหลักการกำหนดความรับผิดชอบและโทษในทางอาญา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญา พบว่า หลักการพิจารณาว่าการวางเพลิงเผาทรัพย์ อธิบายตามแนวคิดทฤษฎีของเซอร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ ได้อธิบายหลักการไว้ และ (6) หากการบัญญัติวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น หรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เป็นความผิดอาญาแล้ว ก็จะแก้ไขปัญหาคติความกฎหมายอาญาได้ เพราะว่าเป็นการบัญญัติให้ชัดเจนให้เป็นลายลักษณ์อักษร ความมุ่งหมายของกฎหมาย (เจตนารมณ์ของกฎหมาย) และพิเคราะห์คุณธรรมทางกฎหมาย

เหตุผลในการเสนอแก้ไขบทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงกรณีพิเศษ มาตรา 218 ที่มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะ กับความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อปัจเจกชนและต่อสาธารณชน สรุปได้ว่า ทรัพย์ที่ถูกวางเพลิงกรณีพิเศษ เป็นความผิดอาญาที่เป็นการก่ออันตรายต่อสาธารณชนแบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่กล่าวคือ (1) ความเป็นอันตรายต่อผู้เสียหายจำนวนมากซึ่งไม่เจาะจงตัว เพราะประชาชนจำนวนมากอาจได้รับความเสียหายอันไม่อาจคำนวณได้จากการถูกลอบวางเพลิงดังกล่าว (2) ความเป็นอันตรายต่อผู้เสียหายคนใดคนหนึ่งซึ่งไม่เจาะจงภายใต้สถานการณ์บางอย่าง การกระทำให้เกิดความเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อประชาชนโดยทั่วไปแล้ว เพียงแต่ผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อพิจารณาความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 ที่บัญญัติการเพิ่มโทษในกรณีที่มีการวางเพลิงเผาทรัพย์ในกรณีพิเศษ ทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสถาน หรือ สถานที่ส่วนบุคคล จะเห็นได้ว่าคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 คือ คุ้มครองภัยอันตรายต่อประชาชน แต่ในปัจจุบันเนื่องจากสถานการณ์สภาพสังคม เศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้า แต่ก็ยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เช่น

เหตุผลในการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 (5) เหตุผลที่มีการเสนอให้แก้ไขเพราะว่า ปัจจุบัน เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ไม่มีโชอันเป็นสาธารณะในประเทศไทยแล้ว จึงต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสถานการณ์ของสังคม เศรษฐกิจของประเทศ จึงเห็นควรยกเลิก จึงขอให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนใน

การใช้ยานพาหนะบริการสาธารณะ เช่น รถโดยสารสาธารณะประจำทาง รถโดยสารสาธารณะไม่ประจำทาง รถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟฟ้า เรือเฟอร์รี่ อันเป็นสาธารณะ

เหตุผลในการแก้ไขความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตามมาตรา 218 (6) โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร สถานที่ทำงาน สถานที่ออกกำลังกาย หรือสถานที่ใด ๆ อันเป็นศูนย์รวมของบุคคลในการทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์อันเป็นสาธารณะ เหตุผลเพราะว่าในปัจจุบันประชาชนมีการปฏิสัมพันธ์กัน การเจรจาตกลงกันทางธุรกิจ การซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค การพักผ่อนตามวิถีชีวิตของปัจเจกบุคคลอันเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมตามทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม เพื่อรร ไลงความเป็นสังคมให้ดำรงอยู่ ดังนั้นจึงเป็นการกีดหน้าหน้าที่ของรัฐที่ควรจะต้องคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนในสถานที่ที่ประชาชนอยู่ร่วมกันทำกิจกรรมทางสังคมดังกล่าว

ส่วนการเสนอให้มีการแก้ไขในความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 (7) สถานศึกษาหรืออบรม สถานที่เพื่อบริการด้านการศึกษาหรืออบรม อันเป็นสาธารณะนั้น เหตุผลที่ว่า ในปัจจุบันสถานศึกษาหรืออบรม สถานที่เพื่อบริการด้านการศึกษาหรืออบรมได้มีการก่อตั้งเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนจะเป็นเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของประเทศชาติ ดังนั้น รัฐจึงต้องเพิ่มมาตรการในการคุ้มครองความปลอดภัยอันตราย โดยบัญญัติเพิ่มเติมในกรณีการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 (7)

ส่วนการเสนอให้มีการแก้ไขในการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 (8) สถานที่อื่นใดที่ประชาชนร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นสาธารณะ เหตุผลในการเสนอแก้ไขบทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงกรณีพิเศษ มาตรา 218 (8) เนื่องจากปัจจุบันสถานที่อื่น ๆ สถานที่อื่นใดที่ประชาชนร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นสาธารณะในอนาคตจะมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งการรวมตัวของประชาชนเพื่อทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์เป็นการใช้สิทธิอันชอบธรรม หรือมีกฎหมายรับรองการใช้สิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องคุ้มครองความปลอดภัยป้องกันอันตรายอันเกิดจากความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

เหตุผลในการเสนอแก้ไขบทบัญญัติในความผิดฐานวางเพลิงกรณีพิเศษ มาตรา 218 เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนที่ประชาชนอยู่ร่วมกัน เช่น รถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟฟ้า ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา ร้านอาหาร เรือเฟอร์รี่ สถานที่ทำงาน รถโดยสารสาธารณะ อันจะเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยต่อประชาชน จึงเห็นควรมีการแก้ไขปรับปรุงความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218 เพราะเป็นความผิดที่มีความชั่วร้ายในตัวเอง (mala in se) ความผิดอาญาเกิดจากทฤษฎีสัญญาประชาคมที่ประชาชนมอบอำนาจให้รัฐออกกฎหมายเพื่อ ควบคุมและป้องกันสังคมให้พ้นจากการกระทำที่เป็นการก่อให้เกิด “ภัยอันตรายต่อผู้อื่น” (harm to others)

โดยการออกกฎหมายเพื่อควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม และมีการกำหนดข้อห้ามมิให้ปฏิบัติหากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษทางอาญา ความผิดฐานวางเพลิงกรณีพิเศษ มาตรา 218 สอดคล้องกับแนวคิดกับเหตุต้องรับโทษหนักขึ้น เช่นเหตุเพิ่มโทษหรือรับโทษหนักขึ้นกรณีการกระทำโดยเจตนา หรือการรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะแห่งการกระทำ หรือบุคคลผู้กระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ก็ย่อมต้องระวางโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของทรัพย์ที่มีความสำคัญที่กฎหมายมุ่งเน้นให้ความคุ้มครองไว้เป็นกรณีพิเศษ การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมูลเหตุจูงใจเช่นเรื่องทางเชื้อชาติ ศาสนา แนวความคิด เป็นต้น การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลของการกระทำความผิด การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานะของบุคคล

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขทั้งสองมาตรา มีดังนี้

1) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 217

จากเดิมประมวลกฎหมายตามมาตรา 217 “ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น...”

แก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย”

2) ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218

จากเดิม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 ผู้ใดวางเพลิงเผาดังต่อไปนี้

(1) โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย

(2) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า

(3) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม

(4) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน หรือเป็นที่สำหรับ

ประกอบพิธีกรรมตามศาสนา

(5) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานหรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ

(6) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ใน

การขนส่งสาธารณะ ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี

แก้ไขเพิ่มเติมเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 218

(1) โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย

(2) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า

(3) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม

(4) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน หรือเป็นที่สำหรับ

ประกอบพิธีกรรมตามศาสนา

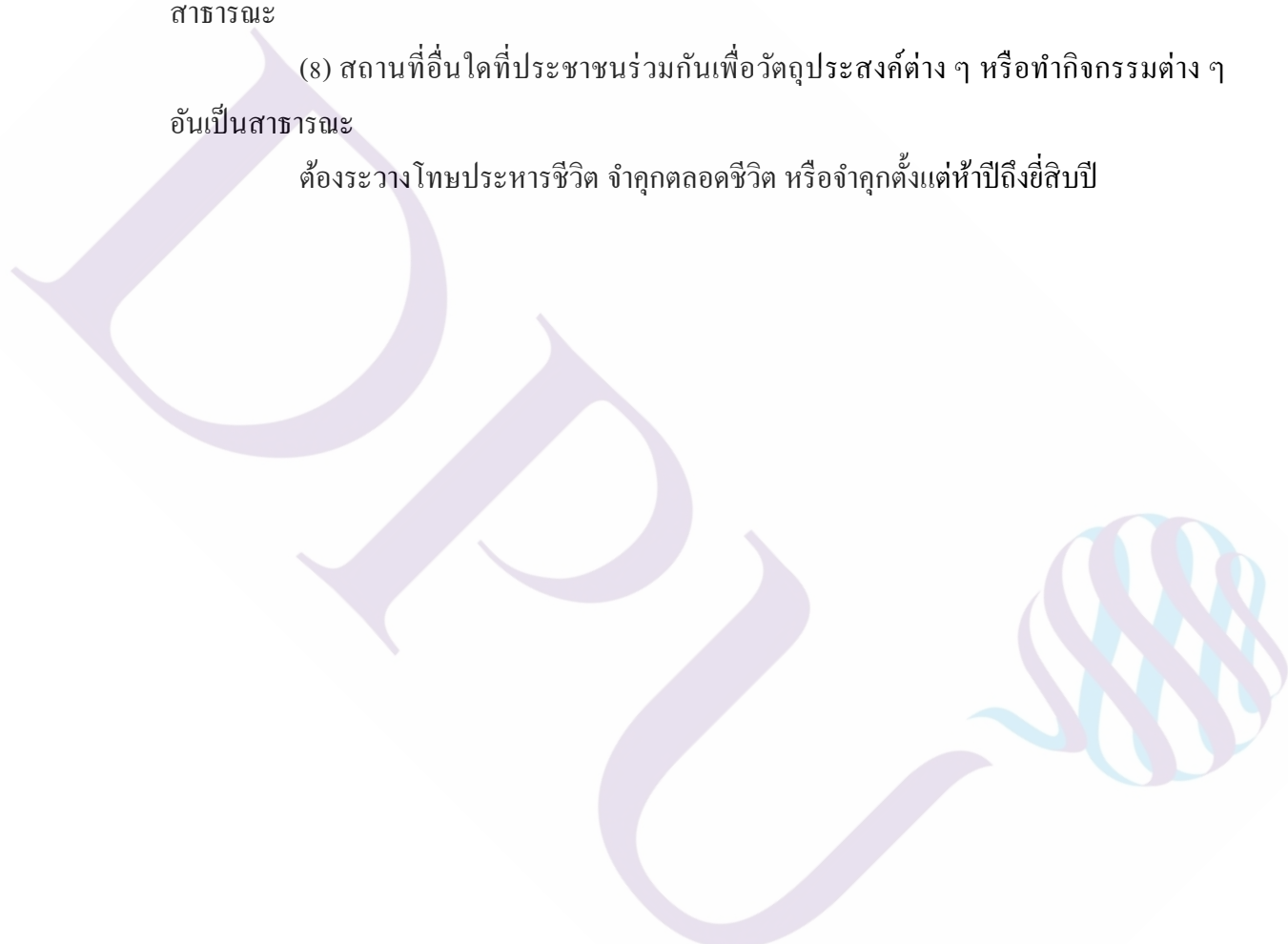
(5) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานหรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ รถไฟฟ้า รถไฟฟ้าใต้ดิน รถโดยสารสาธารณะประจำทาง และรถโดยสารสาธารณะไม่ประจำทาง เรือเฟอร์รี่ อันเป็นสาธารณะ

(6) โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร สถานที่ทำงาน สถานที่ออกกำลังกาย หรือสถานที่ใด ๆ อันเป็นศูนย์รวมของบุคคลในการทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ อันเป็นสาธารณะ

(7) สถานศึกษาหรืออบรม สถานที่เพื่อบริการด้านการศึกษาหรืออบรม อันเป็นสาธารณะ

(8) สถานที่อื่นใดที่ประชาชนร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นสาธารณะ

ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมลชัย รัตนสกววงศ์. “การคุ้มครองเกียรติ ศึกษาคุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานดูหมิ่น
เปรียบเทียบความผิดฐานหมิ่นประมาท.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2546). ความเป็นมาและหลักการใช้นิติวิธีในระบบชีวิลลอว์และคอมมอนลอว์.

กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน

เกียรติจักร วังนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพมหานคร: จีรัชการพิมพ์, 2546.

เกียรติจักร วังนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

เกียรติจักร วังนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร:

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2549.

กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระเจ้าลูกยาเธอ. โค้ดอาญาเล่ม 2 อธิบาย.

พระนคร: โรงพิมพ์กองหลวงไทย, รัตนโกสินทรศก 128.

โกเมน ภัทรภิรมย์. “การใช้กฎหมายอาญา.” วารสารอัยการ. ฉบับที่ 16. (กรกฎาคม-ธันวาคม).

คณิต ณ นคร. “การตีความกฎหมาย.” วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 14. ปีที่ 9 (ธันวาคม, 2527).

คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2560.

คณิต ณ นคร. “คำชี้ขาดความเห็นแย้งของอธิบดีกรมอัยการ.” อัยการนิเทศ. ฉบับที่ 44 (2525).

คณิต ณ นคร. เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย. ในรวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร.

ปรีดี เกษมทรัพย์. รวบรวมโดย สมยศ เชื้อไทย.

กรุงเทพมหานคร: พี.เค.พรินต์ติ้งเฮาส์, 2531.

คณิต ณ นคร. ผู้เสียหายในคดีอาญา. รวมบทความทางวิชาการ. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานอัยการสูงสุด, 2540.

คณิต ณ นคร. วิ.อาญาวิพากษ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552.

จิตติ เจริญจำ. บันทึกของทนายฎีกา และชี้ขาดความเห็นแย้งในประมวลกฎหมายอาญา เล่ม 2.

กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2534.

จิตติ ดิงศภัทย์. “การตีความกฎหมายอาญา.” วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 14. ปีที่ 9. (ธันวาคม, 2527).

จิตติ ดิงศกัทธิย์. กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2531.

เฉลิมวุฒิ สารกิจ. “โครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญา.” สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://chalermwutsa.blogspot.com/2013/07/structure-of-crime.html>

เฉลิมวุฒิ สารกิจ. “การกระทำประกอบองค์ประกอบภายใน.” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562, จาก https://chalermwutsa.blogspot.com/2013/12/blog-post_23.html

เฉลิมวุฒิ สารกิจ. “ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล.” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2561, จาก <http://criminallawup.blogspot.com/2016/05/7.html>

ณัฏฐ์ณภัฏ บุษปฤกษ์. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้: ศึกษากรณี ความผิดฐานฉ้อโกง.” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.dpu.ac.th/graduate/journal4-3-58.html>

ธานินทร์ กรัยวิเชียร และวิชา มหาคุณ. การตีความกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2539.

ปรีดี เกษมทรัพย์. กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2526.

ปรีดี เกษมทรัพย์. “การตีความกฎหมายอาญา.” วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 4. ปีที่ 4. (ธันวาคม 2527).

พระอินทร์ปรีชา และอำมาตย์โท. คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 2 ตอน 1. พิมพ์ครั้งที่ 1. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2469.

พระยาอรรถการีนินพนธ์. กฎหมายอาญาพิสดาร หนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยาอรรถการีนินพนธ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2467.

มานิตย์ จุมปา. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย. โครงการตำราคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทदानสุทธการพิมพ์, 2544.

วิรัช จีระแพทย์. “การออกกฎหมายในกรอบจริยธรรมและศีลธรรม.” ข่าวเนติบัณฑิตยสภา. 19(210). (2550).

สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. “ผลของการกระทำในทางอาญา: ศึกษาเฉพาะกรณีผลที่เป็นการก่ออันตราย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. ปัญหาชั้นปัญหาชั้นสูงในกฎหมายอาญา (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สุรพงษ์ เอี่ยมแทน. “ความผิดอันยอมความได้กับความผิดอาญาแผ่นดิน: ศึกษาตามกฎหมายอาญาสารบัญญัติ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2544.

เสนีย์ ปราโมช. กฎหมายลักษณะทรัพย์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรศาสตร์, 2520.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส. หลักกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส. หลักกฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551.

สวนีย์ ทะคำสอน. “การกระทำความผิดเกี่ยวกับวางเพลิงเผาทรัพย์.”

สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562, จาก

http://journal.rmu.ac.th/journal/view_journal/9

สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515.

หลวงอรรถ โกวิทวาทิ. แนวสอนกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 1 ว่าด้วยหลักทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมยุติธรรมศึกษาทหารบก, 2481.

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2535.

หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม.

พระนคร: โรงพิมพ์วิบูลกิจ, 2497.

หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: วิบูลกิจ, 2497.

ศาสตราจารย์พระยาอรรถการีย์นิพนธ์. กฎหมายอาญาพิสดาร พ.ศ. 2489.

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระยาอรรถการีย์นิพนธ์.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2521.

อักษราทร จุฬารัตน์. “การตีความกฎหมาย.” วารสารพระธรรมนุญ. 43(ฉบับพิเศษ).

(กันยายน, 2541).

อังกริยา ชูตินันท์. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556.

อริยะ เพ็ชรสาคร. “โครงสร้างความรับผิดชอบอาญาของประเทศไทย.”

สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/54985>

อักษราทร จุฬารัตน์. การตีความกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กฎหมายไทย, 2542.

ภาษาอังกฤษ

Criminal Code of French Republic

Criminal Code of the federal Republic of Germany

Charles p.Nemeth, Criminal Law 2004

Criminal Damage Act 1971

K. Neumann, Manual of German Law Vol.II, london: Her Majesty, Statione office, 1951.

Mike Molan, Case and Materials on Criminal Law. Milton Park Abingdon.

Oxon: Routledge Cavebdish, 2008.

Neil C.Chamelin, Criminal Law for Police Officer. New York: Published by Prentice Hall, 2000.

Texas penal code section 28.02(d)

Texas penal code section 28.02(d) (2).

The Crown Prosecution Service website: www.cps.gov.uk

US Code, Cornell University, Law School, website: www.lawschool.cornell.edu

UK Statute Law Database (SLD), Office of Public Sector Information website www.opsi.gov.uk.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

ประวัติการศึกษา

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

วศิน ชโนภาสรัตน์

พ.ศ. 2549 นิติศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ. 2549 หลักสูตรวิชาว่าความ รุ่นที่ 27

สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสหภาพความ

พ.ศ. 2550 เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 60

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

รองสารวัตรฝ่ายตรวจคนเข้าเมืองขาเข้า

ด่านตรวจคนเข้าเมืองท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง 2